

Collecta magistralia p aduētū dñi de formatiōe hoīs moralis.

Faciamus hoīem ad ymaginē & similitudinem
nram. qui p̄sit piscibz maris et volatilibz celi.
Gen. i. Verbum istud fuit dei patris ad filiū et
ad spiritū sanctū. fm Ogrm. v. sentēciar. di.
xvi. Nō ad angelos vt quidā putāt. quia dei
& angeloz non est vna & eadē ymago vel si-
militudo. cū hoīem facere voluit p̄latū oīm creaturaz corpaliū
Sed nūc isto sacratissimo tpe fit verbū cuiuslibet aie xpiane
ad potentias sensitivas volēs vngentū dei ad se allicere vt p̄-
sit om̄ibz suis essentialibz spūaliter. Ac si dicat. Faciam. i.
deuotione formem. hoīem. i. xp̄m. qui p̄sit piscibus maris. i.
cogitationibz et affectibz spūalibz. Et notāter dicit hoīem. qz
per ei⁹ hūanitatē puenit ad diuitatē. dicēte Aug⁹. et Hugōe
sup. vii. angelice ierarchie. qz diuitas sit maxime intrinsecū om-
ni creature. Ideo intrinsecū istud in xp̄o est diuina p̄sona i hu-
manitate abscondita. ita qz nemo pōt puenire ad ei⁹ diuitatez
nisi p hūanitatē que via est ad ei⁹ diuinitatē. Aug⁹. exponēs
illud Jobis. xiiii. Ego sum via. dicit. Verbū assumēs hūani-
tatē factū est via. ambula p eā et venies ad deum scilicet ad per-
sonā verbi. in quo sūt oēs thesauri sapientie et scientie dei ab-
sconditi. Colo. ij. Vnde Jobis. x. Ego sū ostium p me si quis
introierit saluabitur & pascua inueniet. Ostium dicit fm ob-
iectum per corpus intellectū. quia videte manus meas & pe-
des meos. Luc. xiiii. Et Mathe. vii. Nisi crederitis non intelli-
getis. In hys pascuis aīa constituta dixit. Comedi fauū cum
melle meo. Can. v. Fauus sicut dicit Origenes est caro virgi-
nea loculis vel cellulis distincta que fuit melle repleta. Quid
igitur est aliud comedi fauū cum melle. nisi gustauī diuinitatē
in carne hūanitatis absconditū. Et Hugo angelice ierarchie.
Propterea ihesus carnē assumptā nobis in edulium p̄posuit.
vt nos per cibū carnis ad gustum mutaret diuinitatis. Et d̄ hoc
exponat fabula methamorphoseos li. v. Mercurius quidē rex
accepit vxorē noīe venerē in qua filiū generauit adolescentem

SW. 7159

XV. F. 1059, 2

pulcherrimum. qui cum esset puer patriam reliquit & ignota
loca videre cupiens venit ad fluvium. in quo virgo pulcherrima
balneabatur. que videns iuuenem in eius exaruit amorem. ro-
gavit ut ad eam descenderet. qui rennuens. qua exeunte veste
deposuit & ad balneum descendit et amplectens iuuenem pre
amore eius rogavit deos ut ex utroque unus fieret homo et uni-
rentur. quod factum fuit. & sub vna facie duplicem naturam so-
cicbantur. **M**oraliter. Mercurius rex pater celestis. Venus
creatura. filius pulcherrimus Ihesus speciosus forma pater filius. q
patriam deseruit quando in terram descendit. Ps. A fumo celo
egressio eius. fons uteris virginis. Gen. i. Fons ascendebat
de terra. nympa natura humana que desiderans in adolescen-
tem. cum Ilay. lxij. Utinam dirumperes celos. sed diu tar-
dans. Abacuc. ij. Si moram fecerit expecta eum. tandem fon-
tem intrauit quando uterum virginis introiit ubi statim nym-
pham. i. humanam naturam sibi coniunxit. sic qd ex duabus
naturis vna persona filii dei in supposito persistit. Fuit ergo
iste in parte masculus. i. deus. in parte femina. i. homo. sic natu-
re duplicis est effectus. Mat. xxij. Magister vester vnus est
christus. Iste etiam alio modo dicitur femineus per ipsam suam
incarnationem mollis. flexibilis & benignus. Nam beata vir-
go ipsum effeminavit in quantum suum rigorem in pietatem mu-
tauit. Iere. xxxi. Femina circumdabit virum. dicitur ergo. Faciamus
hominem. Qd ut concedat nobis pater etc. dicamus. Ave maria.

De homine sermo primus.

Hic dicimus hominem etc. ut. Ut hominem christum intra ar-
chana cordis nostri formare valeamus. Notandum qd ho-
minis diffinitiones primo ponit Iherosolimitanus dicens. Homo est
animal dei forme mansuetum naturaliter secundum legem naturalis rationis susce-
ptibile disciplina. secundum Aristotelem. Est animal rationale mortale.
Superius est enim versus celum erectus inter naturam angelicam &
brutalem medium. scilicet quia cum angelis participat per rationem. cum
brutis per mortalem conditionem. & ideo statura sursum erigitur. ut pro-
prie videatur superius inquirere. inferius tamen circa terram mole corporis de-
tinetur ut brutis similitudinibus videatur habere omnibus rebus.

igitur prelatum est homo omnis creature. Solus inter anima-
lia bipes. solus erectus. solus capillos in capite habens. solus
pulsus venarum sentiens. & pre cunctis animalibus in sensu ta-
ctus vigens. solus aures non mouens. & pre ceteris animalibus
respectu sui corporis os habens modicum. oculos magis
claudens. Sed secundum Solinum. Homo solus inter animalia ridet.
solus preter sautionem caluescit. solus pre cura canescit. solus
in sinistra parte cor habens. pectus habet latum. tanta est in-
ter extremitates brachiorum corporis latitudo quanta est a pla-
ta pedis usque ad verticem longitudo ipsius. Et ideo microcos-
mus dicitur. i. minor mundus appellatur. eoque ad similitudinem
mundi essentialiter mensuratus comparatur. Antropus. i. sur-
sum erectus dicitur. eoque eius statura superius deuiatur. Sed
secundum Plinium. Homo naturaliter est animal nudum in toto cor-
pore. tamen multis capillis est vestitum. fucus et tibias habet
carneas. cauda caret. Nec ille. Ex hys diffinitionibus tria per
hominem poteris inuestigare. videlicet christi hominis naturalis
substantiam. iusti hominis realem iusticiam. mali hominis puer-
sam maliciam. Primum elice ex prima diffinitione. secundum ex
secunda. tertium ex tertia. Primo nota quod excepto christo nullus
similior fuit deo ab origine mundi. Que ammiras Ps. ait. Quis
similis dei in filiis dei. legitur de alijs. sed de christo Sapientie. viij.
Candor est enim lucis eterne & speculum sine macula diuine ma-
iestatis ymago bonitatis. mansuetus autem super omnes homines
qui morabantur in terra. Ps. Procede & regna propter man-
suetudinem. & tamen se mortalem recognoscens Sapientie. viij.
Sum quidem homo mortalis similis alijs hominibus. Erectus
fuit in contemplatione & oratione. Iobis. vi. Fugit in mon-
tem solus orare. bene solus. quia secundum Ps. Omnes declinauerunt
simul inutiles facti sunt. Et ideo minoratus ab angelis secundum na-
turam humanam inuisti eum. pedibus autem terram tetigit in quantum
se iumentis equiparauit. Si phas est dicere non solum iumen-
tis sed vermibus. Ps. Ego sum vermis & non homo & cetera.
Sed cur se tantum humiliavit nempe. Ut secundum Ilay. liij. no-
stri infirmitati compatiri possit. dicens. Ego sum vir dolozum

et sciens infirmitatem. Bipes fuit cuius vnus pes dexter misericordie. alter sinister iusticie. Et hos duos pedes maria magdalena accessit et gratiam inuenit. fm Bern. Ad pedem misericordie ne desperaret. Ad pedem iusticie ne presumeret. Capillos habuit virtutum redundantiam. hy capilli Sampsonis quorum fortitudine non solum mille viros mandibula agni sed vniuersam vicit creaturam. dicente Ps. Omnia quecumque voluit fecit. Tactum habuit clementie nimis sensibilem. Nam loculum tangens adolescentis statim vitam recepit. cecus visum leprosus mundationem. ad quem tactum vocat peccatores penitentes. Gen. xxvii. Accede ad me vt tangam te. Aures immobiles. quia non plus audit clamorem duntum et potentum quam pauperum et infirmorum. Nam omnis qui cum inuocauerit nomen domini saluus erit. Ps. Fiant aures tue intendentes. Modicum os habuit quia peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius. Lu. iij. Mirabantur in verbis gratie que procedebant. Oculos habet clausos. quia multa & quasi infinita quotidie prospicit que vindicare in nobis distulit & patienter tollit. Iay. vi. Oculos eius claudet et aures eius aggrauat. **Dixi secundo** quod homo effigiat iusti hominis realem iusticiam. Nam risus designat quod inter prospera & aduersa sine ue de morte carorum siue euentu damnorum. in rebus. in corpore. in fama. in amicis equanimiter gaudere & in spe diuine prouidentie totum tollerare sine murmuratione debent. Job v. In vastitate & fame ridebis. Caluescens pilos diuiciarum superfluarum deponere debemus. Luc. xi. Quod super est date elemosinam. Curam anime maxime habere debemus ne dannemur. Lu. x. Curam huius habe. Cor in sinistro. ad futurarum miseriarum considerationes mortis & eterne damnationis ne ad sinistram cum edis locaremur. Mat. xxv. Ite maledicti in ignem eternum. Peccat. latissimum caritatis. quia prima Corin. xij. Si linguis hominum loquar. Corpus quadratum per quatuor virtutum cardinalium custoditionem que sunt. Iusticia. dare cuilibet quod suum est. Prudentia. a nequicia huius seculi cautum esse. Fortitudo. temptatiombus

dyaboli resistere. Temperantia moderate se in omnibus deliciis tenere. Lu. xxi. Respiciite & leuate capita vestra. **Sequitur** tertium. Peruersos hominum peruersam maliciam. Nam peccator non pensat quod nudus nascitur & nudus moritur. & tamen crines & capillos diuiciarum supra modum diligit atque congregat. Proverb. xij. Et quasi diues cum nihil habeat. Tibias habet valde carnosas. quia solus homo suis deliciis corporalibus nescit ponere metam. Ps. Nolite fieri sicut equus & mulus. Similiter cauda caret. id est memoria mortis. Deut. xxxij. Vtina scirent et intelligerent. Sed quia hoc non fit. ideo hoc dicitur Ecc. in. Vnus est hominum & iumentorum intentus & e contra vtriusque condicio. & sic patet primum membrum sermonis de aduentu qui est triplex. **Sequitur** secundum de aduentu. De quo sciendum quod fm Bern. triplex est domini aduentus. scilicet ad homines. in homines & contra homines. Primus factus est per incarnationem. Secundus fit per internam inspirationem. Tertius per mentorum discussionem. Huic triplici aduentui tripliciter est occurrendum. Primo per deuotam meditationem. Secundo per condignam preparationem. Tertio per diligentem meritorum discussionem. Vnde cum fm Ap. i. Corin. xv. Non prius quod spirituale est sed quod animale. Ideo a corporali tanquam a grossiori materia. De aduentu primo in carnem incipiamus. quod & Bern. monuit dicens. Homini oranti vel etiam meditati melius ac tucius propomitur ymago dominice natiuitatis humanitatis passionis resurrectionis vt infirmos animos qui non nouit nisi carnalia cogitare habeat aliquid cui se afficiat vt dum per fidem ymaginando deum ab homine non diuidat. deum aliquando in homine comprehendat. Meditemur primo personam locum causam tempus et viam. Et primo personam quemmetis. quod de sua magnitudine dicit. Ego sum dominus omnipotens. Ps. Qui respicit terram et facit eam tremere. Apoc. xix. In femore suo habet scriptum. Rex regum et dominus dominantium. cui angelus gabriel testimonium prebuit. Lu. i. Hic erit magnus. Super quod Bern. Neque enim phas est filium dei degenere suspicari sed equalis fateri necesse est altitudinis et eiusdem potentie dignitatis. nam et principum filij principum et regum reges esse nesciat

Vnde quid sibi vult q̄ ex tribus personis quas in sūma trinitate credimus. cōfitemur. adoremus. non pater non spūs sanctus sed filius venit. nime hoc factum sine causa arbitramur. Sed quis cognouit sensum domini aut quis consiliarius eius fuit. neq; etiam sine altissimo trinitatis consilio factum est vt fili⁹ adueniret. Verū si considerarem⁹ exili⁹ nostram causam fortassis aduertere possum⁹ q̄ congruum fuit a filio nos maxime liberari. Lucifer em̄ p̄ eo q̄ similitudinem altissimi vsurpare temptauit et rapinam arbitratus est esse se equalem deo. quod vtiq; solius filij est. precipitatus illico corruit. quia zelauit pro filio pater et opere dixisse vi. Non te oportet manus apponere fili. continuo videbis sathanam tanq̄ fulgur cadentem de celo. qui inuidens homini quaz conceperat in seipso peperit iniquitatem. suadens vt lignum vetudum gustarent et fierent vt dn̄. addens. scientes bonum et malum. cum solus fili⁹ altissimi clauem habeat scientie. ymmo et ipse sit clauis Dauid qui claudit et non aperuit. In eo enim sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Ad Colo. ij. Adam ergo et Eua principia propagnis inobedientes. quod filij dei est scilicet scientiam serpentis ymmo dyaboli per serpentem cōsilio sub torpore temptauit nec dissimulat iniuria filij. Pater em̄ diligit filium. sed continuo in ipsum hominem vindictā retribuit. Et in Adam quia omnes peccauimus. in eo etiam sententiam damnationis accepimus omnes. Quid igitur agat fili⁹ videt̄ pro se scelare patrem et nulli penit⁹ parcere creature. Ecce inquit ppter me creaturam suū perdidit pater. altitudinem mensam p̄imus angelus affectauit et populum qui sibi reddit habuit. Sed continuo pater zelans pro filio grauer vindicauit in illum percuciens eum cum omnibus plaga incurabili. castigatione crudeli. scientiam quoq; que in eo est subripere voluit homo. et nec illi quidem misert⁹ est nec pepercerat oculus ei⁹. Nunquid de bobus est cura deo. duas tm̄ nobiles creaturas fecerat rōnis p̄cipies b̄titudis capaces. angelū videlicet et hoīez et ppter me pdidit angelos mltos hoīes vniūsos. ergo vt sciat quō diligo p̄rem quos ppter me pdidit p̄ me recipiat. omnes

inuident mihi. vadam. & talem eis exhibebo memetipsum vt qui imitari voluerit fiat ei ista emulatio in bonū. Non tamen in affectum malicie & nequicie transisse angelos derelictos nec ex ignorantia aliqua sto i infirmitate peccasse. Itaq; parcere necesse est penitere volentes. propter hoc & ipse creauit homines ab inicio qui supplerent ipsum locum & ruinas Iherusalem repararent. Sciebat em̄ angelos in illam pacem redeundi viam nouit superbiam Joab superbus est valde & superbiam eius remedium penitentie non admittit. ac p hoc nec veniā veri hoīs vite nullā postea creaturā fecerat inuēs ex hoc ipso redimendū adhuc hoīem. Quippe quā subplatauerat aliena malicia. & ideo ei p̄desse poterat caritas aliena. Nec ille.

Pro themate secundi sermonis.

Faciā? hominem ad ymaginem d̄c̄ vs̄. In antecedenti themate audiūstis quomō ostiū domus christus est. sine quo ad intrinsecum diuinitatis nullus ingredi poterit. qz ip̄e fuit & est ad eā via. ip̄e ianua. Hodie vero cōtinuando eandē materiā notare debetis qz sicut p ostiū intrātes ad interiora domus non oēs equaliter locant̄ sed fm̄ maiora vel minora merita psonarum. Vñ Bern̄ in sermōe. xxij. sup̄ Cañ. dicit. Vnaqueq; aīa deuota inuenit sibi secretum cum sponso suo. vt dicat illud Isay. xxij. Secretum meū mihi d̄c̄. Vñ notandum qz p ostiū humanitatis xp̄i ingredientib⁹ in secretū diuinitatis. quidā letātur in domū cōpunctionis. vt Maria magdalena in domo Symonis Lu. vii. In pallaciū cōtinuē meditationis. vt Dauid qui dixit. Meditatio cordis mei d̄c̄. In mensa dulcis refectōis. vt Petrus. Si tñ gustastis qm̄ dulcis est dñs. ij. Pe. ij. In cubiculū solitarie cōtemplatiōis. vt Paulus rapt⁹ in tercū celū. ij. Corin. xij. In cubiculū mentalis quietationis. vt Jobānes quiescens in pectore domini. Jobis. xij. et spōsa Cañ. ij. Leua ei⁹ sub capite meo d̄c̄. s̄ Bñ. sermōe. xxij. alit distmguuit istas māsiōes dices. Deniq; vna cōpūcta sec⁹ pedes dñi sortita ē locū hui⁹ secreti. nā altera ad caput. Thoā in latere. Jobes i pectore. Petr⁹ i sinu p̄ris. Paul⁹ i t̄cio celo. Seq̄. por sibi lectū strauit i tuto hūilitatis. sc̄da i solido sp̄ei

Johannes in lecto caritatis. Paulus in intimo sapientie. Petrus in veritatis luce. Et sic apud sponsam mansiones multe sunt. Hec ille. Pro illo introducere poterim? fabula Ovidij li. xij. de Vertupno deo ortoz. Quadā die deus pulcerim? puellā penoma appellatā ortoz culture vacantē fructū herbas & arbores mirabilē pponētē. ultra modū dilexit eā. quā ppter vt ea seruaret in diuersas se formas mutauit. et nūc ortulan? cū sarculo. nūc miles cū gladio. nūc bubulc? cū stimulo nūc sca- tor herbar? cū falce. nūc piscator cū arūbine an? aspectū virgīs apparebat. ad quē cū nec virgo videret finalis in anū mutat sic ad virgīnē intrat. & q? amori vertūpnī assentiat exemplis & inductionib? multipliciter exhortat. Sic q? factū est q? puella credidit verbis vetule. s? anus in vertūpnū versa est & ei? cō nubio vsus fuit. Talis vertūpn? est filius dei. qui in diuersas formas se mutauit vt puellā. i. aiām xpianā sibi possēt coniu- gere. Nā qnq? in hoīem purū sicut de cōmūi cursu aliqñ in cla- rum dē. vt Matth. xvij. aliqñ in fantasma. vt Matth. xij. ali- quādo in ortulanū vt corā Magdalena. Johis. xx. aliquādo in peregrinum. vt Lu. ultio. i. Corin. ix. Omnibus oīa factus sum vt omnes saluos facerem. Quod vt in nobis ic.

De capite sermo secundus.

Hiciam? hoīez vt s. Westerna die audiistis me referē- te de natura & essentia totius hoīs. hodie audietis me referentē de membro pncipaliori qd est caput. Caput sūm Constantinū li. ix. a capiēdo dictū est. eoq? oēs sensus & nerui inde iniciū capiant. Caput est sedes sensuū pncipalis & origo oīm organoz sensibiliū aiālis & virtutis est domicilium trāsmittēs ad mēbra oīa inferiora generaliter sensū & motum. Septem habet caput foramina q? sunt sensuū instrumēta. In eminentissimo aut corporis loco positū est sicut ceteris dignius vt totū corp? ordinet atq? reget. Dicunt aut sex in cōpositio- ne capitis currere. videlicet duroz offiū fortitudo. medulle et cerebri plenitudo. carnū exteriorz paucitudo. oīm venaz limpi- tudo. sensuū & prudētia discretio. & capilloz crinūq? multitu- do. Caput est canim? totū corpis & ideo multaz fumositatū

est in se receptum. & ideo natura occultis foraminib? fecit ple- num vt superfluitates euacuaremur ne caput lederet. Et hec prima est diffinitio. Sequit? secunda sūm eundem. Caput sen- suū instrumentis existit a natura mfigitum. posuit em natura in capite oculos aures nares os vt oīa caput discernat. Ter- tia diffinitio. Caput est radix totū corpis et ab ipso influit corpore sensus & motus. Et quando caput est bene dispositū oīa membra in meliori consistentia disponunt? & econuerso. Hic inter alia causa deductionis dicim? q? sūm medicos dolor capitis aut est d? causa calida aut frigida. De causa calida ma- gis consuevit fieri. signa cuius sunt hec. q? paciens dolorē ca- pitis consuevit vt calidis. sicut sunt cepe alleū piper & huius- modi. Vel quia diu mansit in aliquo loco calido. sicut in stuba bene calefacta. vel in sole. vel quia frequenter odorat res cali- das. sicut mustos storaz calamte & huiusmodi. Signū si pul- sant vene fortiter corpore & qnq? sunt magne puncture int? capite. Signa doloris de causa frigida sūt. quia diu mansit in comodo frigido vbi iacent fructus frigidi multum redolentes. sicut sunt pira & poma. Horum aut differentiam scire poteris. Si intingas pānū in aquam roseaceaz & posueris super tym- pora et frontem. si est causa calida statim dolor alleviatur. si ex frigida generabitur ic. Per illas diffinitōes capitis mtellige moraliter tria ista. videlicet xpm qui est super oīa exaltat?. Ju- stum qui est inter oīa circūspect?. malum qui est inter omnia deturbat?. Et primo xpm. quia sicut caput est iniciū sedis et origo oīm sensuū et virtus organoz sicut xps totius sancte ecclesie caput. iniciū. virtus et origo organozū. i. san- ctozum. Ilay. ix. Longeius et venerabilis ipse est caput ve- strum. Foramina septem habuit. i. septem dona spirit? sancti. Zacharie. iij. Ecce candelabū aureū et septem luminaria sup illud. De quibus adhuc Ilay. xi. Requiescet super eum spūs dñi sapientie intellectus consilij fortitudis sciencie pietatis et timoris. Istud caput sex conditiones habuit. videlicet durici- am constantie. minicorū prostratione. molliciam patientie. in manuum ligatione paucitatem. carnis silencij. in flagellatione

mansuetudinem venarum. Pro inimicorum oratione plenitudinem prudentie. In rerum diuisione fame multitudinem in Centurionis commendatione. ut merito de hys omnibus dicitur. i. Re. xv. Caput in tribubus israel factus es figura. Exo. xxxvii. In archa Moysi erant sex. Primum virga. ecce inimicorum prostratio. Nam tanquam baculo nihil virga vno verbo cum dixit. Ego sum. omnes inimicos in ortu prostravit. Ps. Virga directionis etc. Secundo manna. ecce mollicies pacietie in manu ligatione. Nam ligauerunt manus eius tanquam si esset latro et patienter sustinuit. qui hys manibus celos formavit. Ps. Scient quia manus tue hoc scuerunt quando viderunt eum a morte ligatis manibus surrexisse. Archa de lignis sethym incremabilibus. ecce paucitas carnalitatis. quia sicut archa & lignum ignem non sentiunt. sic ipse in flagellatione siluit ac si non sentiret. Isay. liij. Sicut agnus ad occisionem ducetur. Interius auro decorata. ecce mansuetudo qua pro inimicis oravit. Nam pendens in cruce dixit. Pater ignosce illis quia etc. Ps. Si reddidi retribuendis mihi mala etc. Tabule legis plenitudinem scientie in rerum diuisione. Nam prout debuit omnia diuisit. sicut dicit Bernardus. Saluator moriens sicut totum suum diuisit quod nihil retinuit. Res temporales in de proditori. corpus in sacramento discipulis. vestimenta toribus. paradysum latroni. matrem discipulo. spiritum patri. Et sic rite expeditus liber transit ad patrem. Hec ille. Extenus dicitur aurata. ecce fame multitudinem in Centurionis commendatione. Nam Centurio ut dicitur Mattheo. xxvii. viso terremoto & ea que fiebant ait. Vere filius dei erat iste. Dicamus ergo ecclesie illud Cantica. v. Caput eius aurum optimum. Hec ergo causa quod in summo. id est in celo situatum est ut ceteris membris sensuum intellectus & motuum profectus influat in eternum. Ps. De torrente in via bibet. Ideo bene dicitur in diffinitione quod caput est sicut caminus totius corporis summo situatum receptiuum. Sic ipse in celesti patria orationes sanctorum & in terris iustorum recipit. Ps. dirigat oratio mea sicut mensura in conspectu tuo etc. Necessarium est igitur quod illud caput sit per discretionem profectum ut inutiles orationes quas semper fundimus transleat. et necessarias retineat. Eccl. vii.

Cunctis sermonibus qui dicuntur non accomoda cor meum. Nam deus quorundam preces non audit propter eorum humilitationem. quorundam vero audit propter eorum deiectionem. primorum figura Paulus. qui orauit sibi rem necessariam remoueri. ut deliceret stimulum carnis. et non est exauditus quoniam causa extitit sibi humilitatis. secundorum figura in dyabolo. qui rogauit temptare Job et exauditus est. quia rem iustam petiuit. et tamen deus admittit ut Job patientia et sathane nequicia monstraret. Jacobi. in. petitis et non accipitis eo quod male petatis. Hoc ergo caput christus est qui se super omnia exaltauit. **Dixi secundo** quod caput effigiat iustum qui est inter omnia circumspectus. Caput enim sensuum instrumentis a natura existit insignitum. sic vir iustus habet oculos quibus respicit fallaciam huius mundi. foueam inferni. nature conditionem. vite breuitatem. Habet enim oculos quibus respicit fallaciam huius mundi. Proverb. xiiii. Oculi tui videant recta et palpebre tue precedant gressus tuos. Habet nihilominus aures quibus audit verbi dei veritatem. miserorum calamitatem. Claudit eas ad syrenarum huius mundi cantus dulcedinem. ad falsorum verborum fallacitatem. Ps. Aures habent et non audient etc. Nares quibus odorant celi felicitatem. inferni fetorem. Cantica. vii. Nasus tuus sicut turris libani. Os et linguam quibus gustat sacramenti suauitatem. Ps. Gustate et videte etc. Et sicut in diffinitione dicebat quod caput est radix totius corporis. sic intentio que si recta fuerit sicut in arbore virescunt folia verborum tanquam munda flores cogitationum pulcherrimi fructus operum dulcissimi. Si autem caput. id est intentio non fuerit recta tunc omnia sunt per oppositum. Isay. i. Omne caput languidum et omne cor merens a plata pedis etc. **Dixi tercio** quod caput effigiat hominem malum qui est inter omnia deturpabilis. Sicut enim caput si agrotat omnia membra dolent. Sic platus si fuerit viciosus omnes subditi deturpant. Unde dicitur. Cum abbas defert tasseret tunc monachus ludat. O deus quod pauci sunt plati qui dolore viciorum non habent ant unde subditi viciant. Eccl. x. Qualis rector ciuitatis tales et habitantes in ea. Narrat Ouidius methamorphoseos libro vii. quod Hercules miles reginam proserpinam maxime diligebat

que mortua & ad inferna descendente ipse post eam ut ipsam liberaret descendit. s̄ in introitu inferni inuenit canē Cerberum iamtozem qui tria capita habebat & cum quolibet latrabat ita q̄ totum infernum cōcutiebat. qui sibi pro viribz resistebat & inferni ianuā obseruabat. quem Hercules extraxit & vinctum cathena secum duxit. Qui cum vidisset lucē spumam venenosam emisit qua agros circūstātes inficit. ita q̄ ex illis spumam solum quod prius erat secundum inficiebatur. Hercules christus. regina anima qua extracta de limbo. Janitorē inferni posuit sacerdotem. Mat̄. xvi. Porte inferi non preualebunt etc. qui tria capita habet. Primū auaricia. secundum luxuria. tertium superbia. q̄ latrare nō cessant affer affer. Proverb. xxx. Tria sunt insaciabilia. Qui in lucem producti. id ē altum leuati spumant venena verborū scandalosa. Vnde tota ecclesia & q̄ sub eis sunt inficiuntur. Job. xxij. Ipsi fuerunt rebelles et nescierunt vias eius. Dicit Isidorus. libro. xvi. ethymologiaz. c. iij. Habet inquit Anfibena serpens duo capita. vnum in principio & aliud in cauda. & utroq; currit et venena sūdīt ac si par esset si vno sūderet. Sūt alij serpentes habentes tria. alij quatuor. imo dicit q̄ ydros serpens quinque capitum in archadia cōpertū est. quo absciso alia tria isurgebāt. sic p̄ oēs modū est in ecclesia. quia multi sunt qui habent plura beneficia. vnum in principio. sed duo tria vel quatuor in fine. quorum si vnū presciderit insurgunt tria. Sed Hercules. i. x̄ps qui serpētem quinque capitū interfecit. interficiet eos spū oris sui. Apoc. xij. Iohes vidit bestia ascendētem a mari septem habentē capita. cui dedit draco tantā virtutē q̄ nihil poterit ei resistere & erat similis pardo. & habebat pedes sicut pedes vrsi & os leonis. Ut dicit. c. xix. Apoc. q̄ bestia & sibi adherentes missi sūt in stagnum sulphuris & ignis. Bestia prima reges. principes. maiores prelati. bestia secūda minores. beneficiati. sed utroq; p̄pter eorū nequiciā ad inferos descendēt. Ezech. xxij. Qd pingue comedistis etc. & sic p̄terterciū. **A**duentus dñi quo ad locum. De aduentu christi corporali audiūstis me heri referentē de persona venientis. Hodie dicemus de loco. Locū autē vnde venit

christus ostendit **I**say. xxx. dicens. Ecce nomē domini venit de longinquo. Hoc autē longinquū ostendit Ps̄. dicens. A summo celo egressio eius etc. a celo trinitatis. Et iuste. Ille enim superbus prius angelus lucifer adhuc hoc celum arroganter ascendere videbatur qui corruens ex inuidia hominū in locū suū ordinatum supplantauit. Et ideo iusto ordine filius altissimi de celo trinitatis humiliter descendens hominem dolose p̄stratū misericorditer reuelauit. De quo descensu dicit Augustinus. De sinu patris venire dignatus est in vterum matris. Hec ille. P̄mo ergo venit de celo in vterū. de vtero in mundū. de mūdo in crucem. de cruce in mortē. de morte in sepulchrū. de sepulchro ad infernū. de inferno rediit in celum. In quo descensu facta sūt mirabilia. Est enim p̄tās infirmata. eternitas abbreviata. celsitudo miseris p̄sūdāta. vita mortificata. mors viuificata. De q̄o mirabilibz **I**say. lxvi. Quis audiuit vnq̄ tale aut quis vidit huic file. Jere. v. Stupor et mirabilia facta sūt in terra. Descendit autem de monte excellentie in vallem humilitatis. de monte potentie in vallem infirmitatis. de monte glorie in vallē cōfusiuitatis. De primo Job. xi. Excelsoz celo est & quid faciam profundior inferno. & vn̄ cognoscam. longitudo terre mēsurā eius. latior mari latitudo eius. Ecce cuius longitudo ē attingibilis. abyssus imperscrutabilis. latitudo intermiabilis. altitudo incōmensurabilis. Ad tam profundam humilitatē se diuinit ut genua sua in puluerem an̄ discipulorum pedes in lotura flectere non dubitauit. Iohis. xij. Vnde Mat̄. xi. Discite a me etc. Bern. O nouissimū & altissimū. o humile & sublime obprobriū hominum & gloria angelorum. Secundo descendit etc. Daniel. vii. Potestas eius potestas eterna. Job. ix. Si fortitudo querit robustissimus est. **I**tem. iij. Non est potestas super terram que cōparetur ei hic. Talis de tam forti potentia in tam profundam vallem infirmitatis descendit. ut dicat in Ps̄. Ego sum vermis & non homo. Nam si vermis pede teritur solum se contrahit non remordet. Vnde Bern. Quid tenet lo corpore. & inuātilibz membris nostris infernus quis infirmior. Ego cuius oīa membra clavis sūt affixa diuērant ossa

Tercio descendit ꝛc. Vnde Ap[osto]lus .i. Thimo. .i. Regi seculo-
rū immortalī mui sibi ꝛc. Lu. v. Glorīa in excelsis. Hic tā glo-
riofus in secula in tam profundā vallem confusionis dimissus
est. vt diceret Jere. xxxi. Confusus sū & erubui. nā pro benefi-
cijs accepit maledictiones. dicentes demoniacū. blasphemuz.
vni potatorem. publicanorū amcū. Ps. Tota die verecundia
mea contra me est. Sic misert[us] nostri occultauit in ventre hu-
militatis suā excellētiā. Bern. In angusto vteri virginalis ce-
lata est eius maiestas. In presepio & pannoꝝ vilitate abscon-
dita ē diuiciāz eiꝝ imensitas. sub corpis in firmitate eiꝝ eterni-
tas. Ps. xlv. Vere tu es deꝝ absconditꝝ. Qd nob[is] prestare ꝛc.

Pro thēmate terci[us] sermons.

Aciamus hoīem v[er]s[us]. V[er]s[us] h[er]eterna die audiuitis me refe-
rentem q[ui] non oēs equaliter in domo in qua maneries
diuinitatis est honorent. ad quā hūantitas christi via
& ianua est. Sicut audiuitis pridie. audietis hodie quid illud
sit in hoīe quod ad illud eternale & diuinū maneriū & secretū
intrinsecum admittatur & introducatur. Nempe cum corpus
non possit locari nisi loco corporali. Anima vero cū corpore in
sit per modum forme & corpus habeat animare. nec se possit
extendere extra corpus ad eterna. Quid ergo est illud quod in-
termittitur. Nempe spiritus. Jobis. iij. Spiritus est deus. Et
eos qui adorant deum in spiritu adorare oportet. i. in cognicio-
ne. hęc autem conuenit spiritu humano. ergo in spiritu oportet
intrare. Cuz autem s[ecundum] Aug[ustinu]m deo maxime assimilamur s[ecundum]
spiritum. quia s[ecundum] ip[su]m sumus ad ymaginem dei creati. xiiij. de
trinitate. Huic concordat Richard[us] in prologo de trinitate di-
cens. Necessē est vt per spiritū nostruz tanq[ua]m optimū in nobis
accedamus ad illud intrinsecum domni nostri. Ihesu christi.
quia ipse misit spirituz suū vt spiritū nostrum leuaret post se.
Apostolus Philippi. iij. Nostra conuersatio in celis est. id
est s[ecundum] mentem & non s[ecundum] corpus. nec s[ecundum] animam vt corpus
animat. Sed dicit Richard[us] in libro de exterminatione mali-
ca. vltio. q[ui] oportet ante q[uam] introire liceat illud intime quiete
secretum & summe tranquillitatis archanuz vt fiat illa valde

mirabilis diuisio. non corporis & anime dissolutio. sed alia ac
multo mirabilior multumq[ue] gloriofior diuisio. videlicet aie &
sp[iritus] quā opari solet in nobis verbum dei. Sicut testat[ur] Ap[osto]l[us]
ad Hebr[eos]. iij. Verbum est sermo dei & efficac[us] ꝛc. Ad hęc tria ad-
ducere poterim[us] fabulā Ouidij methamor. li. i. Omerua dea sa-
pientie pmgebatur a poetis i[n] forma mulieris armate cassis ca-
put tegebat lanceā tenebat in dextera manu sinistra vero scutū
cristallinū vestes duplici colore distinctas. Hęc Omerua sa-
pientis hoīs designat vitā. Eccl[esiasticus]. i. Ois sapia a d[omi]no deo est. Hic
vndiq[ue] munitus armis fidei. s[ecundum] Ap[osto]l[um] ad Epl[istolam] .vi. Accipi-
te armaturā. et primo cassis dei timoris c[on]tra ingruentia a sup-
mis. Eccl[esiasticus]. i. Iniciū sapientie timor domini. lancea prudentie a
dextris quibus mundi prospera mortificat. scutum pure cōsci-
entie quibus aduersa patienter tollerat. Et de hys duob[us] di-
cit Bern[ardus]. Qui contra bifozmes insultos vniiformi constācia li-
mitat vt in aduersis non deiciatur. in prosperis non extollat[ur].
hic perfectus est vir. Vestes triplici colore distinctas triplicē
vitam designant. bestialē p[er] corpus. actiuā p[er] aiām. cōtemplati-
uam p[er] spiritum. Sed cōtemplatiua sola ad intimū dilectio-
nis admittitur. Exemplum de tribus ap[osto]lis. Iacobus luctat[ur]
corpus q[ui] temptationibus subiacet. Petrus agnoscens aiā q[ui]
proximos miseris h[er]eat. Iohannes de gratia. que sunt sp[iritus]
solum deū videt. Et licet tres t[ame]n hic est discipulus quem
diligebat Ihesus. Jobis vltio. Rogemus dicentes ꝛc.

De cerebro sermo tercius.

Aciamus hoīem ꝛc. Veni audiuitis de capite hoīs. ho-
die audietis de cerebro. De quo Constantin[us] in libro.
ij. c. xv. Cerebrum inquit est corpus albū sine sangui-
ne in tribus cellulis distinctum duab[us] p[ar]tibus vestitū in eminen-
tiori loco collocatum. Et s[ecundum] Aristotelem li. xvi. Cerebruz fri-
gidum & humidum & cordi vbi est fons caloris oppositum.
vt excessum caloris corporis temperet. Et s[ecundum] eūdem. Cerebrū
post cor est in creatione hoīs primum membrum in trib[us] cellul[is]
distinctum. In prima est ymaginatio. in secunda ratio. in tercia
memoria seu retētio. Prima pars ē multū hūida & medullosa

vt ymaginatio formaretur i prima. Secunda pars est multu
plena spiritibus vt spiritu cooperante ratio inter formas discer
nat. i. videlicet melius meditetur. Tercia vero respectu aliaru
frigida & sicca vt quod apprehensum fuerit melius retineatur
& diuicius memorie commendetur. Secundo etiam per omnia
dicit Constantinus cerebrum sequitur motum lune. quia cresce
te luna medulla cerebri crescit & ea diminuta diminitur sub
stantia & virtute. Sicut dicit Aristoteles libro. xvi. animaliu
Habet circa se rethe mirabile arteria cu a corde descendunt
& spiritum vitalem & calorem secum seorsum deferentium &
continentium & cerebrum continue calefacientium & pulsanti
um. & etiam cerebrum ratione motus sui continue magnum ca
lorem habet contrahere. & ideo necessarium fuit cerebro frigi
dum membrum vt predictum est rethe habere vt possit refru
gerare et etiam sui caloris attracti maliciam temperare. haben
tes cerebrum calidum & siccum cito caluescunt. Illi qui cere
brum habent humidum difficulter caluescunt. **Tercia diffi**
nitio dicit Aristoteles libro. xv. Homo inter cetera animalia
corporis sui maximu habet cerebrum. & inde est qd pueri pro
pter magnitudinem cerebri non possunt recte tenere caput do
nec tandem fortificatur natura per calorem corporalem medi
antibus arteriis ipsius cerebri ponderositas leuietur. Item ibid
Aristoteles. Animalia que nimis magnum habent cerebrum
multi sunt somni. humiditas enim resoluta venas opilans vi
as sensuum claudit. & sic vigiliam impedit & somnum indu
cit. Galienus dicit qd frenesis est calidum apostema cerebri que
generatur in pelliculis. eius signa promixtio rationis. inanis
locutio. lingue asternatio. & quecumq; demigratio. In hys
tribus diffinitionibus tria sunt notanda. videlicet christi pu
ritatem. iusti sagacitatem. mali iniquitatez. Primum christi pu
ritatem. Vnde corpus album puritatem capitis. id est inchi
conceptionis designat. Nam conceptus est saluator sine ori
ginali in albedie virgine puritatis. Sapientia. vii. Candor est lu
cis eterne. sine sanguine matris libidinis. Augustinus. i. in fine natiuitatis.

Virgo inuolata peperit. quia in conceptu libido non fuit utro
biq; miraculu & sine corruptione grauda et i partu virgo pu
erpera. Tribo cellulis distinctum signat tria in xpi humanita
te. que sunt corpus aia spūs. licet quartu comexu sit videlicet
diuinitas per conuitantia que in instanti deceptiois corpori et
anime fuit iuncta. Et licet in morte xpi aia a corpore fuit se
pata diuinitas tamen nunq; fuit sepata ab utroq; .ij. Senten
tiaz. Duabo pelliculis fuit vestita xpi humanitas. i. duplici ve
stimento albo & rubeo. Albo inocetie & puritatis. Rubeo pas
sionis & acerbitalis. Canon. v. Dilectus meus candidus & rubi
cundus. Candidus aut tanq; iudex examinatus. Rubicundus ta
q; pugil auxilians. De primo Daniel. vii. Aspicebam donec
throni positi fuit & antiquus dierum sedit vestimenta eius sicut
nix alba. De secundo. ij. Mach. xi. Cum fletu & lacrimis roga
bant dnm vt bonu angelu mitteret ad salutem israhel. Appa
ruit ergo precedens eos quos in veste candida & armis aureis
hastam vibrans. tunc benedixerunt dnm. Talis Ihesus. Canon.
ij. Tenui eam nec dimittam. De secundo scilicet rubeo i acerbitate pas
sionis. Gen. xxxvii. Tulerunt tunicam Joseph intinxerunt in
sanguine hedi & miserunt patri qui deplorauit fratres. fratres
Ihesu fuerunt iudei. Iohis. xvii. Gens tua & pontifices tui
ic. Jacob pater celestis cum mundi machina & angelis depla
rerunt. Isay. xxxviii. Angeli amare flebat. Math. xxvii. Ve
lum templi scissu est in duo ic. Isay. lxii. Quare rubu est ve
stimentum tuu. Vel aliter duplex pellicula cerebri. quaru vna
dicit videlicet superior pia mater. altera vero inferior diuina ma
ter. fm medicos. qd signat duplicem actum xpi. quoz primus
actus pntis vite misericordia tanq; pia mater. Actus future vi
te iusticia tanq; diuina mater. Prouerb. xx. Misericordia & ve
ritas custodierunt regem. Sed notandum qd pia mater ppri
or est misericordia tanq; iusticia. Greg. Deus cuius pprii ic.
Figura. ij. Regu. iii. Venerunt due mulieres meretrices ad re
gem Salomonez altitantes p puero viuo. quoz vna voluit
mortem scilicet diuina. altera vitam videlicet pia. Salomō christus
puer pator. que diuina. i. iusticia xpi vult damnare. altera. i. mia

xpi vult saluare. Ps. Misericordia & veritas obuauerunt sibi
ic. Sz quid sibi vult q dicit frigidu & humidu. nisi beatam
virgmem Mariā intellige. Na per cor intellige xpm. qui si per
rigorem iusticie est feruor & accensus. cerebrū. i. beata virgo
opponit & rigorem obtempat. Vñ si cor. i. deus & eius rigor
mundū totum accenderet & pccōres damnare vellet. pia ma-
ter Maria habundās humore pietatis obuaret. Vñ Deutro.
xxxij. ipa dicit. Si xps dicit. ego occidā. ipsa respondit. & vi-
uere ego faciam. Si dicit. ego percucias. & ipsa respondit. &
ego sanabo. Eccl. xxxij. Respice in opera altissimi vnū cōtra
vnū. duo cōtra duo. Vñ vero īmerito de hoc fabulā ponimus
quaz ponit Ouidi? metabomorphosios li. i. Oya q dyana q &
luna nuncupat septima planetaz pingebat a poetis in specie
vnus dne arcū & sagittam tenentis ceruos timidos in venatis
one sequentis. circa quā chozi puellaz montiū siluarū fontium
camporum vel agrorum. Ita pro tanto poete posuerunt. quia
luna solet de nocte venatores illuminare. quia mater est hūor
ris. habet em filios in montibus in agris & fontibus et in ma-
re humorem multiplicare & in agris herbas seminare & pro-
curare. Nec est virgo gloriola que arcum tenet flexibilis mi-
sericordie. sagittā orationis pie quibus ceruos cornutos & de-
mones elatos a nobis fugat. Deniq; regibus & principibus
per montes omnibus per siluas agris. i. prelationibus fontib?
id est predicatoribus mermis. i. compunctis peccatoribus so-
let humorem gratie multiplicare. igitur adheramus ei. Can.
vij. Quid vides in funamite nisi choruz castrorum. Ps. Ad-
ducentur regi virgines ic. Et sic patet primum. **S**equit
secundum. q cerebrum designat prudentis sagacitatem pro-
pter tres proprietates superius in secūda diffinitione assigna-
tas. Nam de Soroastes narrat Plinius libro. vij. q die qua
natus est risit. & cerebrum ei palpitauit vt manum appositā
repelleret. que fuerunt in eo prestigia future sapientie. **V**nde
notandum q memoria debet habere fantasiam ymaginariam
futura premeditando. Secundo ratio debet habere iudiciari-
am ad presentia discernēdū. Tercio debet habere reseruatoriā

quantum ad preterita retinenda. Seneca. Si prudens fuerit
animus tuus tribus temporibus dispensent. futura inquit pre-
caue. presentia ordina. preterita recordare. Cerebrum sequitur
motus lune. sic sapiētia cordis nostri debz regi sm lunā. i. sm
diuine gratie influentiaz. quia hō non debz imiti prudētie sue
sed ipsam sm lunaz. i. sm dei voluntatem ordinare. Proverb.
ij. Ne sis sapiens apud temetipm sed time deum & manda-
ta eius obserua. Eccl. vltio. Crescente luna crescit & dei gra-
tia. decrescente & nostra sapientia euanesat. i. Corin. xv. Gra-
dei sum id quod sū. Sed attende q cerebrum habz rethe circa
quod calorem amīstrat per cerebrū q corpus regit & in alto
loco consistit videlicet in capite. Reges intellige vel iudices.
Ps. Constituit eum in caput gentiū. Per rethe arteriaz intel-
lige societatem curialiū. qui sez circa cerebrū. i. principem solēt
se mouere & more rethe colligare q spiritu vanitatis sūt ple-
ni calore cupiditatis accensi & ideo solent cerebrū verbis abu-
latorijs & detractorijs & consilijs necnon et malis precibus et
oportunitis q ipsos ad male faciendum impulsare. Vnde dicere
princeps pōt. Consiliū malignantiū obsedit me. Istud est re-
the dyabolicū quo principes mali capiūtur. Ezech. xxxij. Ex-
pandam super te rethe meum & extraham te in sagena mea.
Sed procul dubio talibus malis consilijs princeps non debet
acquiescere. Ps. Non sedi cū consilio vanitatis. Item cerebrū
humidum cito canescit. quia qui humore libidinis & volupta-
tis frigus diuine castitatis in se habet canescere merito debet
per timorem domini. Eccl. i. Inicium sapientie timor domini
Iste vero qui per caritatem est calidus & per carnis afflictio-
nem est ficcus. sic per contemptū temporalium fit caluus & p
elemosinarū largitionez capillis nudus. Isay. xxvij. Vocauit
domin? deus exercituū in die illa ad fletum & ad planctū ad
caluiciū & ad cingulum sacci. Et ecce gaudiū & leticia. Illi q
cerebrum habent humidū difficulter calui fiunt. & inde est q
posteriori parte capitis nunq; caluiciū generatur. pro eo q
ibi humor propensior aggregatur. Sic illi qui in cerebro cor-
dis bonitatis per compunctionem humidi sūt. raro vel nunq;

a capillatura caluiciunt virtutum. Illi enim capilli virtutum ea
dere consueuerunt qui humore deuotionis & compunctionis
soliti sunt habundare. Lu. xxi. Capillus de capite vestro non
peribit. **¶** Dixi tercio q̄ cerebrum designat mali iniquitatem.
Nam homo inter cetera animalia maius habet cerebrum. Sic
qui cerebrum carnalitatis & ad illa terrestria habent pondero-
si sunt ad deum & ad celestia respicere. Luc. xiiij. Inclinata nō
poterat respicere sursum. Item habentes magnum cerebrum
multi sunt somnij. sic habentes multum de humore deliciarum
magis dormiunt somno pigricie peccatorum. Prouerb. xix.
Pigredo immittit soporem. Talibus debet dici illud Ione. i.
Quid tu sopore deprimeris surge inuoca deum tuum. Item fre-
nesis in cerebro est vlcus calidum per quod non immerito aua-
ricia denotatur. quia sicut vlcus est humor malus qui congre-
gatus inducit mortem. sic diuicie congregatae. quod saluator
mouens Math. xix. Facilius est camelum per foramen acus
transire etc. Tria signa. Primo mores deordinatos. qui sunt.
furtum. rapina. vfura. Ps. Sedet in insidijs cum diuitibus etc.
Secundum signum verba inania. Nam auarus iam ridet. iam
turbatur. iam laudat iam vituperat. iam minatur. iam pmit-
tit. iam decipit. Prouerb. xxix. Siue irascatur siue ridet non
inueniet requiem. Tercium lingua nigra. q̄ lingua nigra nec
oratio vana deo abominabilis. Ps. Lignis suis dolose age-
bant etc. Sequitur. non audias eorum orationes.

¶ Sequitur de causa aduentus.

Heri audistis de loco. vnde audietis hodie de causa
quam beatus Bernardus explicat ita dicens. Verbum
dei in sublimi constitutum vt ad nos descenderat pro-
pria benignitas inuicauit. misericordia traxit. veritas compul-
sit. amor coegit. puritas vteri virginalis suscepit. potentia de-
duxit. necessitas monuit. caritas manifestauit. Ex quibus tria
in medium producimur. Venit enim propter veritatem pro-
mittentis. propter caritatem venientis. propter necessitatem indige-
ntis. De primo. Nam promisit deus patribus datur se nobis. qd̄ sa-
cris ratificari debuit. fm̄ illud Ps. Que p̄cedunt s̄ labijs meis

non faciam irrita. Et non solū promisit sed iuravit. Nam Gen.
xxij. dixit Abrahæ. Per memetipsum iuravi quia fecisti rem istā
& nō peperisti etc. Et ad Dauid. Iurandum de hys. quia
maiozem se non habuit per seipsum iuravit. Isay. xlv. In me
metipso iuravi egredietur de ore meo iusticie verbum. **¶** Secūdo
venit propter caritatem venientis. Dilexit enim nos deus amore in-
effabili. Et licet hoc multipliciter in scripturis dicet. sicut Je-
remie. xxxi. In caritate perpetua dilexi te. quia cum hoc in af-
fectu non ostendit ideo dixerūt sicut obicit eis Malach. i. Di-
lexi vos sicut dominus. Et dixistis. In quo dilexisti nos. Bern.
Hōies ingrati et creati suspectas habeant dei promissiones d̄
hys que dei dilectione munitabant. Quousq̄ tollitis aias ves-
tras p̄dicetis pacē & ecce turbatio quesuim⁹ bona & nō ve-
nerunt. Idcirco dñs venit vt suā ostenderet dilectionē. Bern.
Vere in nullo sic deus cōmendat caritatem suam q̄ in misterio
incarnationis & passiois eius. In nullo sic eius reuelatur pie-
tas. in nullo sic eius apparet benignitas q̄ i humanitate. Nam
potentia eius ostensa est. quoniam in infirmitate venit. Sapi-
entia vero abscondita est placuit enim p̄ stulticiam saluos facere
credentes. Nōme stultū se fecerat de⁹ q̄ pro inimicis in mor-
tem tradidit animam suam & que nō rapuit exsoluebat. Nō-
ne ebrius fuit vno cantatis et imemor sui. Contra cōsiliū Pe-
tri dicentis. Propici⁹ esto tibi. cum diceret se passurum. Qua-
re autem tam supra modū inestimabilem exhiberet hoibus ca-
ritatem. Ratio est. quia inter omnes affectus fortissima est di-
lectio. sicut dicitur Can. viij. Fortis est vt mors dilectio. Et
ideo molestissime contrahit homines a peccatis. Vñ Bern. Vo-
lens de⁹ nobilem creaturā hoiez reuocare. Si inquit inuitū co-
egero azimū habeo eoq̄ nō libēs veniat. Nūquid azimis dabo
regnū meū. nūquid d̄ bob⁹ cura ē deo. scio qd̄ faciā. hō timid⁹
est naturalit̄. terrebo eū si forte sic auertat̄ & viuat. Et cōmi-
nat⁹ est acerbiora q̄ excogitari p̄nt. tenebras eternas. vermes
imortales. ignē inextinguibile. Cū aut̄ nec sic reuocaretur ait
Non solū timidus est hō sed etiā cupidus. p̄mittā ergo ei qd̄
omnino desiderabile sit. desiderāt homines aurum & argentū

& similia. sic super hec omnia desiderant vitam. manifestū est valde hoc. Si enim tantopere desiderant miseram. laboriosam. & momentaneam hanc vitam. quantum diligant beatam. qui etem & eternam. Promisit itaq; vitam eternam in qua est presentia omnis boni. & absentia omnis mali. in qua tā supra modum maxime. que nec oculus vidit nec aurs audiuit nec i cor hominis ascendit. Adhuc enim restat homini non solum timor & cupiditas. sed & amor. si enim per hūc attrahere potero optime fiat. Venit igitur in carne & tam dulcissimum & tam benignissimum se exhibuit. ut in eius passione lapides scinderentur. Qui modo scindi ex amore voluerunt nōne merito audituri sūt quid ultra facere debui & non feci. quia sicut modo omnibus se exhibet benignissimū. sic se aliquādo exhibebit severissimū. Noli ergo contempnere gratiā si non vis sentire iusticiā. Quāto enim nunc mansuetus nos preuenit. tanta distinctione veniet aliquando. Ex magnitudine ergo indulgentie & dilectiōis magnitudinem attende ultionis. Immensus est enim deus & infinitus in iusticiā. sicut & in misericordia multos ad ignoscendum multos ad irascendum. Sed misericordia sibi prior vendicat locum. ut qui hanc recusaverit. ad cumulum dampnationis sue digne audituri sūt illud Math. xxv. Discedite a me maledicti etc. Et illud Proverb. i. Vocavi & remuistis. extendi manum nec fuit qui respiceret. despectistis omne consilium meum. nunc ego in interitu vestro ridebo & subsanabo cū vobis quod timebatis euenerit. **Tercia causa aduentus domini fuit necessitas indigentis.** Cum enim in primis parentibus ceciderimus omnes & ex massa corruptionis constituti fuermus peccatores. Ex hoc homo sacrificium deo debuit. sed solvere non potuit. eoq; nihil erat in eo dignum satisfactione quod deus possit gratum accipere. Quia a planta pedis vsq; ad verticem non est in homine sanitas. ideo nihil habuit unde deo satisfacere posset. Sicut enim homo sacrificare debuit & non potuit. sed deus potuit sed nō debuit. Et ideo diuina sapientia que disposuit omnia suauiter misericordiam & veritatem reconciliauit faciens ut deus fieret hō. ut per hominē solueret

quod homo debuit. & per hoc q; deus esset sufficiens scit q; pro hominibus patri obtulit. De hac satisfactione per filium dei pro nobis facta dicit Anselmus. Homo destitutus est nō restituitur. sed non ad similitudinem angelorum in quibus nullum est peccatū. puebetur quod ē impossibile fieri nisi omnium percepta remissione peccatorum. que non fit nisi precedente integra satisfactione. quam satisfactionem talem oportet esse ut peccator pro illo det aliquid deo de suo quod debitum nō fit q; superet quod deus non est. Unde veritas immutabilis & ratio irrefragabilis exigit. ut peccator reddat aliquid deo pro homine ablato q; cum humana natura sola non haberet. subuenit bonitas dei & eam in suam personam assumpsit filius dei. & ut in ea persona esset homo & deus qui haberet quod superaret. sed etiam omne debitum quod peccatores soluere debent. preciosior namq; est vita hominis illius q; omne quod deus non est. & superat omne debitum quod debent peccatores satisfactione. Hec ille.

Pro themate quarti sermonis.

Rediamus hominem etc. ut s. In precedentibus audiuis q; ad intrinsecum diuinitatis non patet introitus nisi per ostium humanitatis. et q; cum tres sint partes hominis. non nisi spiritus. non corpus nec anima intromittuntur in illud intrinsecum manerū. Sed hodie digne docemur quibus pedibus & gressibus in illud ingrediatur. De quo nota. q; sicut Vercellen. dicit super Can. Pedes nostri spiritus sunt intellectus & affectus quibus anima deuota carpit itinera eternitatis. Ratio autem huius est. quia spiritus noster per intellectum & affectum se ad eterna extendit & ea equaliter attingit. Unde Hugo libro. i. de archa Noe dicit. Hoc est ad deum cōcedere et ad ipsum pertingere propter eū & per desideria q; rere & p cognitiōez inuenire & p gustū tangē. Et cōmētator Doro nisi? Hugo sup. vii. āgelice ierarchie dicit. Mētes celestes ad interiora spūs intēdētes cognitiōe et dilectiōe accedūt et p rē sunt fm excellētissimā collationē quā habent iuxta deū qd est intrinsecū spūs nostri ut s. dictū est. S; sciēdū q; pedes nostri

vt supra dictum est oportet esse mundos & puros. quia nihil inquinatum introibit in illud intrinsecum domini. Apoc. ultio. Et quod pedes spiritus humani quoniam tangunt terram mediante sensualitate. quod etiam puluis inde terrenus eis adhaereat. ideo indigent frequenti lotionem & mundationem. quod ostendit christus Iobis. xiiij. Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lauet. qui sine peccato mortali est non indiget capitis lotionem. Cuius ratio est. quia caput nostri spiritus est intelligentia qui in uirga sanctis immediate coniungitur deo. ut dicit Augustinus in de spiritu et anima. Nec tales indigent lotionem manuum. quia opera eorum sunt munda propter mundiciam capitis eos mundantis. sed tamen indigent lotionem pedum. Cuius ratio est. quia secundum Augustinum & Origenem. Impossibile est hominem aliquem non peccare venialiter & non habere aliquam inordinacionem interiorem ex qua contrahitur aliqua macula vel ruga obscuritatis in mente. Ego autem Origenem. impossibile puto non contaminari extrema anime etiam in infima eius quae quis quo ad homines perfectos reputetur. Ideo qui hodie discipuli sunt tamen solummodo pedum indigent lotionem. hos pedes bene lotos timuit inquinari sponsa quando dixit. Cant. v. Laui pedes meos. id est. cogitationes meas quibus aliquem terram solebam tangere quos sciretis fletibus compunctionis ablui ut intrare merear celestem patriam. Quomodo ergo iterum inquinabo illos ubi Vercellen. quomodo inquinabo iterum illos umbris & ymaginibus temporalium cum etiam intellectuales operationes et forme in hoc loco in super intellectualem exercicio reputemur maculae & offendicula. Hec ille. Figura huius Gen. xvij. Abraham vidit tres viros venientes per viam. quibus dixit. Si inueniam gratiam in oculis vestris lauentur pedes vestri & requiescite sub arbore. & post hoc apposuit eis vitulum saginatum. Sic rationes hominis videlicet tria in spiritu. rationalem. concupiscibilem. irascibilem. quorum pedes id est affectus lauandi sunt antequam introducantur ad domum diuinitatis. & comedant vitulum saginati sacramenti. Gen. xliij. Fratres Ioseph introducti sunt ad cubiculum. & lotis pedibus manducauerunt panem coram eo. Sic sit. fratres Ioseph intimi discipuli post pedum

lotionem introducantur cubiculum ad regni celestis ubi manducabunt panem. De quo Luc. xiiij. Beatus qui manducabit panem in regno celorum. Quod ut nobis etc.

De oculis sermo quartus.

Faciamus hominem ad ymaginem etc. ut supra. In antecedentibus audiuitis de cerebro. Hic nota de oculis. dicit Constantinus ubi supra. Oculus dicitur quasi occultus. oculi enim sub palpebrarum tegminibus occultantur ne aliquibus in tercentibus iniurijs offenduntur. Oculi sunt in complexu nobiliores in situ sublimiores in apprehensione communiores in passione tremiores in affectu utiliores anime viciniores septem pelliculis inuoluti. Secunda definitio Aristotelis in libro de animalibus. Oculus tres habet humores. duo oculi in capite sunt locati ut alter alterius beneficio muniretur. ut si quis plangeatur per alium defectus suos impleretur. Habent etiam oculi duas vinas qui tamen in frontis medio in modum crucis transfuersantur. Oculus aliquorum nimis mobilis. aliquorum nimis tardus. aliquorum nimis apertus. aliquorum nimis occultus. Tercia definitio Solini & auctoris in perspectua. Quidam habent oculos duersos ut unum nigrum alium alterius coloris sicut equus aut capra. Oculi puerozum sunt primo sicut virides postea autem mutantur in nigrum vel in glaucum. Oculi vero nigri melius videntur in die quam albi. albi melius in nocte quam in die. Aliqua sunt anima quibus eruti oculi renascentur. ut pulli prundinum & aliquorum serpentum. Plinius dicit libro. xxxviii. Cum in oculis appareat intuentis ymago. Inde est quod quedam sunt aues quae ante omnia de preda sua oculos petunt & velut cogitata desideria ratione visu effigie ad oculorum eruicionem tendunt. sicut patet in aquila & curuo. In istis definitionibus tria nota. Christi limpiditatem. Iusti sagacitatem. Iniqui peruersitatem. De primo nota quod christus duos habuit oculos. unum dextrum diuinitatis. alium sinistrum humanitatis. Cum primo vidit omnia antequam crearentur. Ecclesiastici. xxiii. Domino deo antequam crearentur omnia sunt cognita. Psalmista. Oculi eius in pauperem respiciunt. De utroque habetur Canticozum quarto.

Oculi tui columbarum. Nam columba ppter accipitrem vno oculo sursum altero deorsum respicit. sic xps licet homo oculo diuinitatis semper vidit patrem. Iohis. xij. Qui videt me videt & patrem meum. Alterum in terra. Ps. Huius respicit in celo & in terra. Sed vterque occultus. primus humilitate. Mat. xi. Discite a me etc. Secundo humanitate. Philipp. ij. Habitu inuentus ut homo. Isay. xlv. Vere tu es deus absconditus. Secundo nobiliores. Proverb. vltio. Nobilis in portis. i. in oculis qui aie porte sunt vir eius. i. xps qui vir ecclesie est. Tertio in situ alio. Nunquam aliquis sanctorum suos oculos altius in contemplatione leuauit. Nam Iohis. vi. Videns quia multitudo venit subleuans oculos ad preem pauit esurientes. Iohis xi. Vidit Lazarum leuabat oculos suscitauit a morte & confortabat lugentes. In agonia plixus orans suscitauit dormientes. Lu. xxij. Et Reg. xix. Eleuasti in excelsum oculos tuos. Quarto comuniores. Nam oculi inter oia membra comuniores. Nam ut dicit Ap. ad Hebr. iij. Oia nuda & aperta sunt oculis eius. Sed hanc comunione habent angeli a virtute diuinitatis que oia inhabitat. Bern. in meditationibus. c. i. Quid sit deus in semetipso in angelis in sanctis in creaturis in hominibus. In seipso est incomprehensibilis quia principium sine principio finis sine fine. In me intelligo quod incomprehensibilis sit deus quod meipsum intelligere non possum quem ipse fecit. In angelis est desiderabilis quia in eum desiderant prospicere. In sanctis est laudabilis quia in eo felices letant. In creaturis est ammirabilis quia oia potenter creauit. sapienter gubernat. benigne disponit. In hominibus amabilis quia eorum deus est & ipsi populus eius sunt. ipse in eis habitat tanquam in templo suo. quia ipsi sunt templum eius non dedignatur singulos nec vniuersos. Hodie respiciunt oculi eius specialiter tria genera. videlicet incipientes proficientes contemplantes. Incipientes qui pro timore mortis eterne incipiunt emendare vitam. Ps. Oculi domini super metuentes eum. Sequitur. ut eruat a morte. Proficientes qui a mundo & dyabolo temptantur. Nam secundum Greg. Nos impugnare negligit quos quanto iure se possidere sentit. Daniel. ix. Aperi oculos

tuos & vide desolationem nostram. Contemplantes qui a mundo elongati eum solum videre desiderant. Proverb. xv. In omni loco oculi domini contemplant bonos et malos. primos eripit. secundos protegit. tertios solat. Ps. Oculi mei ad fideles terre. Sed in peccatores respicit ita eius qui est oculus non clementie sed destructionis. Daniel. ix. Ecce oculi domini super regnum peccatorum & destruit illud. Isti enim sunt oculi lincum qui videt ultra pietate corporis usque ad intima cordis. Narratur de quodam barbitonlore qui amore dei pauperes quantumcumque deformes libenter reddebat. qui pauper effectus quendam porcum fuisset furatus. deus volens eum reducere apparuit sibi in specie cuiusdam deformissimi. radi amore dei petens. quod cum barbitolor vellet facere. inuenit caput eius plenum oculis. quod cum ammirans peteret quid hoc esset. respondit pauper dicens. Ego sum ille qui ubique video. et bene vidi heri quoniam porcum furatus fuisti. quo euas nesciente. barbitolor timuit. & penitentem restituit porcum. Ps. Oculi domini super timentes eum. Ipse est sicut aquila que habet oculos limpidissimos ita quod pisces in mari natantes ab altitudine videt aenis. Sic quem excelsus humiliatum respicit in celo et in terra. Eccl. xvij. Vie hominum non sunt absconditi ab oculis ipsius. Quinto in passione teneriores. Nam oculi aliis membris minus sustinere possunt. Sic oculi saluatoris. nam videns flentes sorores Lazari lacrimabatur. Iohis. xi. Videns ciuitatem fleuit super illam. Lu. xix. Videns in cruce pendens in multis suam passionem non proficere orans cum lacrimis exauditur. pro sua reuerentia. Dicit Ap. ad Hebr. v. Item Eccl. xxij. Pungens oculum educit lacrimas. Sexto pellicule septem sunt in quibus christi deitas fuit & est inuoluta. scilicet tres virtutes theologie veritatis. fides spes caritas. & quatuor euangelia. quorum sex euanescent in patria. solum una remanente videlicet caritate. quia maior horum caritas. dicit Ap. i. Cor. xij. Videmus nunc per speculum. Eccl. xx. Oculi enim illius septemplexes sunt. Septimo oculi sunt anime vicinos. Nam oia anime secreta annunciant. Vnde ubi amor ibi oculus. sic christus anime nostre. i. Cor. iij. Vos estis templum dei & spiritus sanctus habitat in vobis.

Vicinior enim & intimior est anime spiritus quam anima sibi ipsi. dicit Augustinus de spiritu & anima. Octavo utiliores. sic christus utilisior corpori ecclesie pre omnibus. Job. xxxi. Peperi fedus dicit ecclesia cum oculis meis etc. Et sic patet primum. Sequitur secundum. Secundo oculi effigiant iusti sagacitatem. Nam tres humores tres anime potentias designant. De quibus dicit Immanuel. in libro de vilitate conditionis humane. c. i. Tres habet anima naturales potentias. tres naturales vires. Rationalem qua discernit inter bonum & malum. Irascibilem qua bonum appetit. Dan. x. Ecce vir unus idemque lineis. Sequitur. oculi eius ut flamma ignis. Duo oculi qui in capite sunt locati. ista dualitas signat combinationem caritatis. Teste enim Gregorio. Caritas enim minus quam inter duas haberi non potest. Nam duo sumus in omni statu. aut nobiles aut ignobiles. aut divites aut pauperes. aut religiosi aut seculares. & sic duo quidem sumus in corpore ecclesie sed unum esse debemus in vera caritate. Act. ii. Multitudinis credentium erat cor unum & anima una. Sed quid est quod nos in unitate caritatis coaglutinare debet nempe crux. & ille qui per passionem in cruce nos in unitatem fidei congregavit. Iudicum. xx. Conatur uniusversus israel ad civitatem quasi unus homo eadem mente uno consilio oculos prominens & nimis profundus. secundum Aristotelem in phisonomia. Oculus prominens designat stoliditatem profundus maliciosam calliditatem. mobilis mentis instabilitatem. tardus pigritiam & tepiditatem. Sed prudens cavet ne per elationem ultra debitum promoveat & eleuetur. Proverbiorum. vi. Oculi sublimes sunt a deo maledicti nec per dejectionem plus quam decet humilietur. Ecclesiastici. xii. Noli esse humilis in sapientia tua. Est enim qui nequiter se humiliat & omnia interiora eius plena sunt dolo. Ecclesiastici. xix. Oculus etiam prudentis non est mobilis per inconstantiam. nec nimis tardus per pigritiam. ne ad malum sit nimis velox quam perniteat. nec ad bonum nimis tardus quam negligat. Ecclesiastici. xxxv. Oculi septemplexes reprehenduntur. Igitur necesse est ut oculi mentis medium teneant. Nam quia natus filius Dedali medium non tenuit quia submersus in mari fuit.

Vnde versus. Irati nati memores estote parati. Iussa paterna pati medium tenere beati. Oculi aperti in verecundiam clausi vero verecundiam signant. secundum Aristotelem. Quidam tenent oculos valde apertos qui semper volunt investigare omnia que sunt & fiunt. Ecclesiastici. vii. Altiora te ne quaeris. & insuper. vacuis rebus ne fueris curiosus. Alii vero tenent eos nimis clausos qui nihil horum scire volunt que spectant ad salutem anime. Ecclesiastici. xx. Datus insipientis non erit utilis. **Tercio dixi quod sunt nonnulli qui habent oculum unius coloris album. alium alterius coloris. Talis fuit Alexander rex macedo & plures equi et capre. Sic viri impij non habent oculum mentis uniformem sed alterius coloris per infidelitatem. Unum enim extendunt exterius videlicet amicitiam. alium interius fraudulentiam. Exterius verba mollia. interius multa mala. Intrinsecus sunt equi per superbiam. extrinsecus capre per humilitatem & simplicitatem. Apoc. xiiij. Bestia similis agno habebat vocem sicut draco. Item oculi magistri melius vident in die patris prosperitatis. Lu. xvi. Filij huius seculi prudentiores sunt filij lucis. Sed modicum videbunt in nocte mortis & perpetue aduersitatis. quia Jobis. xi. Quis ambulat in nocte offendit quia lux non est in ea. Sed e contra qui habent oculos albos conscientie puritatis modicum videbunt de nequitijs patris calliditatis & dolositatis. sed in nocte id est in fine vite bene videbunt lumen eterne claritatis. Ps. Nox sicut dies illuminabitur. Sed attende quod quedam sunt anima quibus oculi eruti alij renascantur. Sed per omnia Manducant. in famatoribus detractoribus erunt si unus oculus vel oculi quibus fatetur malum vidisse per manifestationem sue falsitatis erunt statim alius recrescat. vel aliter ad seipos habent oculos eruditorum quibus sua vitia videre deberent sed alij recrescunt quibus aliorum defectus considerant. Math. vii. Vides vestucam in oculo fratris tui. trabem autem in oculo tuo non consideras. Sed vide mercedem. nam sicut avis pre dolis videns ymaginem suam in oculo eruit eam. sic videns dyabolus ymaginem vicioz in omnia mala eruit & rapit in infernum. i. Regum. xi. dixit rex moabitaz. In hoc faciam vobiscum fedus ut eruat omnum vestrum oculos.**

dextros. A quo nos defendat qui vivit et regnat in secula etc.
De adventu christi quo ad tempus. In proximo audiistis
 de causa adventus. Nunc de tempore referamus. Nam christus
 non venit in inicio nec in medio mundi. sed in fine. Abacuc.
 1. Apparebit in fine & non menciatur. Zach. 12. In tpe ves
 pertino erit lux illa. Inq. que de se dicit. Ego sum lux mundi.
 Johis. 1. Sed hec lux solem divinitatis obumbrabit nube
 humanitatis. Isay. 60. Ascendit super nubem leue & ingredietur
 egyptum. 1. Cor. 15. Nos sumus in quos fines seculorum
 deueniunt. Et hoc fecit propter tria. Primo differre debuit pro
 pter desiderij intensionem. propter infirmorum multitudinem.
 propter figurarum impletionem. Nam res amata quanto plus protra
 hitur tanto magis desideratur. dicente Bern. Dilatio rei amate au
 gmentum est desiderij. quia vero eo amabilior a quo & in quo et
 cum quo omne bonum desideratur. Exo. 33. dixit Moyses
 Domine ostende mihi faciem tuam. Et dixit ei dominus. Ego ostē
 dam tibi omne bonum. Quanto ergo quorundam desiderium fuit
 intensius tanto citius deum videre meruerunt. Sicut Symeon
 cui se totum vultu contulit ad videndum ipsum in carne. Dicit enim
 Bern. Oportet quod ignis desiderij preueniat ad omnem animam ad
 quam ipse venturus est. Sed adventus eius in carne differre
 debuit. ut ignis desiderij augetur. Unde voces querule des
 siderantium prophetarum erant. Manda remanda. expecta res
 expecta. modicum ibi modicum ibi. per quos populus impa
 ciens expectatione suspensus improperabat nuncijs. Sic hu
 manum genus tam ex promissionibus quam ex miserozum afflictio
 nibus torquebat. quousque totus mundus ad eius presentiam
 estuabat. Tunc vere ut scriptum est Aggei. 2. Ecce veniet de
 sideratus cunctis gentibus & implebit domum istam gloria.
 Secundo differre debuit propter egrotantium multitudinem.
 Augustinus. Magnus venit de celo medicus. Maxima mul
 tudo erat in limbo. in inferno. in mundo. De quorum nume
 ro David dixit. Misere mei domine quoniam infirmus sum etc.
 Sed de generalitate et equalitate egrotantium Isay. 1. Oves caput
 languidum & oves cor merces. Sequitur. vulnus plaga et lues tumores.

Vbi tanguntur tria quibus genus humanum ab exordio labo
 rabat. Primo luxuria. cum dicit lues. secundo auaricia. cum dicit vul
 nus. tercio superbia. cum dicit plaga tumores. que omnia ex preuicatio
 ne primorum parentum sufferebat quorum sanabilitatem Moyses op
 tabat Deutro. 10. Auferat a te deus omnem languorem. Et deus
 promisit Jerem. 30. Obducam enim cicatricem tibi & a vulneribus
 tuis sanabo te dicit dominus. Et Ps. Misit verbum suum & sana
 uit eos. Quod autem fecerat dicit Isay. Vere languores nostros
 ipse tulit & dolores nostros ipse portauit. Et sequitur. Ipse
 autem vulneratus est propter iniquitates nostras. attritus est propter sceler
 ra nostra etc. **T**ercio differre debuit propter prophetiarum & figurarum
 complementum. Osee. 12. Diebus multis sedebunt filij israel sine re
 ge sine principe sine sacrificio sine altari sine ephod. Sequitur. post
 hec reuertentur filij israel ad dominum & querent deum suum. Hec Bern.
 Vere aduersperabat & inclinata iam erat dies. iam non appa
 rebat angelus. non loquebatur propheta. cessabant omnia. Tunc ait
 filius. tunc dixit. Ecce venio. Sapientia. 17. cum quietum silentium
 tenerent omnia & nox in suo cursu medium iter haberet. omnipotens
 sermo tuus domine de celo a regalibus sedibus venit plenitudo tem
 poris. que plenitudo erat tempus natiuitatis christi. cum pax esset in vni
 uerso mundo. Lu. 1. Erant edictum a cesare etc. Qui sua presen
 tia perducatur nos ad patris presentiam. Qui vivit etc.

Pro thematate quinti sermonis

Adiciamus hominem utrumque. Veri audiistis quod ad intrin
 secum diuinitatis non admittitur spiritus nisi pedibus lo
 tis. hodie audietis quid spiritus in illo intrinseco inueniat
 cum dicit Apulus. Colo. 2. In eo sunt omnes thesauri scientie & sa
 pientie dei absconditi. quos inuestigare et enumerare magnitudinem et
 multitudinem diuiciarum & deliciarum istius intrinseci secreti cubi
 culi poterit. nisi quantum quilibet per fidem illuminatus & carit
 tate inflamatus haurire consuevit. & per aliqualem experien
 tiam didicerit. Dicit enim Bern. super Cant. sermone. 22. O vere
 quietus locus et quem non immerito cubiculi nomine censerim in quo
 deus non quasi tibi turbatur iam nec iam quasi distincta cura pro
 spectatur sed prestat eius voluntas bona. beneplacens & perfecta

visio ista non terret sed mulet & hic quiesceret tranquillus.
Magm sunt. quia p̄tunt & q̄ peierunt impetrabant. Deutro.
xi dicens. Locum quemcūq; calcauerat pes vester vester erit.
Alti sunt. quia digni vt introducantur in omnem plenitudi-
nem dei. Istiusmodi spiritibus magnis occurrit sp̄s & ma-
gnificauit facere cum eis euntes lucere sibi lucem eosq; addu-
cens in montem sanctum suū & in tabernacula sua regem i de-
core suo videbūt p̄eunte se & speciosa deserti. & flores rosarū
& lilia conualliu ad amena ortorum ad irrigua fontiu ad delici-
arum collarariū ad odoramēta aromatu postremo ad ip̄a secre-
ta cubiculi. Isti sūt thesauri. beat⁹ vir qui impleuit desideriu
suum ex ip̄is. Hec ille. Figuratu Vester introduxit ad delici-
as quas sentiens dixit. Hodie magnificata est aīa mea p̄e oī-
bus diebus vite mee. Greg. iij. Moral. Sepe amantis anim⁹
tante contemplatiōis munere implet⁹ vt vidē valeat q̄ loqui
oīno non valet. Si autē enarrare non poterit saltem vel alter
Moyses descendēs a consortio domini i anima et corpe aliqua
signa et testimōia secū fecerit testificantia que in regione lucis
erant. Dicit em̄ Hugo de trib⁹ dietis. iij. libro. Ecce tu ab illo
intimo contemplationis secreto reuertimur quid nobiscū affer-
re poterimus nisi lucem d̄ regione lucis venientes portamus.
Et subdit. Si vidimus p̄ris potentiam apportemus lucem di-
lectionis potentia torpētes ad amorem excitet. sapientia splē-
dore illummet. clementia calore caritatis frigidus inflammet.
Hec ille. Figurata in filiis israhel. Numeri. xij. qui missis ex-
ploratoribus reportauerūt fruct⁹ videlicet ficus botrus et mala-
granata. Per fic⁹ p̄ris potētia que dulcis est et fortificat. Per
botros in ligno pendens expressum vinū afferens filij sapien-
tiaz que deū & hoīes letificat. Per malagranata refrigerat
in cellulis ordiate locata grana sp̄s sancti clemētia q̄ locans
sanctos & angelos. quia in domo p̄ris māsiōes multe sūt ic̄.

De aurbus sermo quintus.

Aciam⁹ hominem vt̄s. De christi hūanitate locutus
audiuistis heri de oculis. Hodie audietis de aurb⁹. de
quibus Cōstantin⁹ vbi. s̄. Auris dī ab audiēdo vocē.

Et est auris quedam substantia cartilignosa. que duabus de
causis est necessaria. scz ad aeris compressionem & aggregati-
onem pro vocis formatione. & ad auditus defensionem per ex-
teriorum incidentiu auri foramina retentionē. Est autē os petros-
sum in quo nervi descendētes a cerebro sunt fixi sensum et mo-
tum auribus deferentes & mutationem vocis & aeris aīe refe-
rentes. & sunt foramina per que intrat vox & aer non ex toto
libera vel vacua. s̄ ad modū turcularis tranfusa. q̄s p̄vidē-
ter fecit natura ne frigid⁹ aer nimis libere et cito ad audibiles
nervos intraret & eos leberet. & ne aliquid nociuum inter⁹ in-
cideret. q̄s auditum leberet & auditū turbaret. Hec Constanti-
nus li. iij. c. iij. **S**ecūda diffinitio auris. Aures hoīs posite
sunt in medio capitis vt audiant vndiq; que dicunt⁹ ex omni
parte sonorū differentia comprehendāt. Aures aīalium quadru-
pedum sunt in superiori parte capitis. et sunt cōmuniter erecte
exceptis quibusdam canibus & quibusdam capris quibus sūt
inferius dependentes. Homo etiā inter oīa aīalia aures habz
min⁹ mobiles. homo respectu sui corporis minas habz aures
Tercia diffinitio. Aures impediūtur in auditu multipliciter
vel ergo ex v̄tositate inter ventriculas cerebri humore rupto
prurigmem inducente. vel ex apostemate inter ventriculas cere-
bri in aure existente. vel ex nimia siccitate nerviū audibilē cor-
rugantem. ex calido humore aures pungente. ex oblivione na-
ture instrumentū auris non perforante. ex nimio sonitu aures
grauante. ex nimio ictu aures & nervos percuciente. Hec ille.
Ex quibus diffinitionibus tria intellige. Ex prima diffinitione
tria. videlicet xpi hominis sapientiam. boni hominis prouidentia
mali hominis negligentia. Vnū q̄s est flexibile. sc̄m q̄s est in-
flexibile. tertium quod est tardum & longanime. Ista primuz
q̄s est flexibile designat in xpo exauditiōis promptitudinem
Nam qui sunt quos aures dei audiunt h̄y facillime aures xpi
flectunt. Ps̄. Inclina aurem tuam ic̄. Nam vna mulier virgo
rogauit. qui statim surgens & erat subdit⁹ illi post tridui res-
mansiones in iherlm Lu. ij. Eadem supplicauit vt aquam i vi-
nū cōuertit Jobis. ij. Vna aquā viuā petiuit et statim recepit.

Johis. iij. Vna rogauit pro absolutione peccatorū & statim
recepit. Luc. vii. Vna rogauit pro filia sua demoniaca & sta
tim liberata est Mat. xv. Vna rogauit vt secum maneret qđ
etiam fecit & exaudita est. videlicet Martha Johis. xi. Vnus
rogauit vt sibi p̄m ostenderet & exaudit⁹ est videlicet Phi
lipp⁹ Johis. xii. Duo rogauerūt vt cuz eis maneret quia ad
uesperascebat & mansit cum eis Lu. vii. Vnus rogauit vt
manducaret cum eo & fecit Lu. vii. Hec in nouo testamento
Similiter in veteri aures habuit flexibiles. Nā filij israhel da
mauerūt in egypto vt liberaret eos. et dixit Moyse qđ hoc fece
rat Exo. iij. Filij isrl in deserto rogauerūt vt mitteret eis aquā
de petra & fecit Exo. xvii. Et licet in omni loco dominationis
sit flexibilis auris ei⁹ ad audiendū. magis tñ in loco oratiōis
iij. Re. viii. Sint oculi tui intēti & aures tue apte. & rñdit qđ
audiret & faceret. qđ vero orōnib⁹ tuis diuinas aures nō flectit
in ecclia forte rō est quā ponit Origen. de chanaan. Int⁹ qđ
de⁹ flectis genua s̄ foris versat⁹ mēs tua. Int⁹ est corp⁹ s̄ fo
ris cōputas vsuras cēsus. Hec ille. Dixi scđo qđ aliud ē i aure
qđ ē inflexibile et petrosū ne aer libere subintret. Sic auris dei
qđusdā inflexibilis & nō leuiter p̄tentē exaudit. p̄t tria. vel
p̄pter petētis indignitatē. vel p̄t petēōis inhonestatē. vel p̄
pter dilatiōez ad accēsiōez. De p̄io Johis. ix. Scim⁹ qđ pec
catores de⁹ nō exaudit. De scđo quia hō petit aliqd inhonestū
vt ad voluptatis p̄speritatē. vel ad auariciā. ad res iniuste ac
quirendas. vel ad inimicōz destructionē. Tullius dicit qđ dij nō
amplius sunt orādi nisi qđ bona dent. sciūt enī quid nobis vti
le ē. Ideo de male petētib⁹ dicit Jaco. iij. Petitis & nō acci
pietis eo qđ male petitis. Tercio non audit vt ex dilatiōe accē
dat hōis caritatem & inuestigādi sedulitatem. Nam s̄m Bern.
Dilatio rei amate augmentum desiderij est. quia de⁹ i clamo
re desiderij delectat⁹. P̄s. Clamauit ad me & ego r̄c. Vel qđ ip
se meli⁹ nouit tps dādi. Hec Bern. Quid ipleri cōcito petim⁹
ex ipi⁹ tarditate p̄sperat⁹. Hec tria figurata i trib⁹. Primū in
diuine epulōe qđ mltis cētenarijs rogauit p̄ vna gutta aq̄ et nō
recepit Lu. xvi. Exēplū etiā d̄ duob⁹ discipul⁹ petētib⁹ qđ igne

de celo mitteret super samaritanos Lu. ix. Exemplū terciū in
Abrahā. qui exultauit vt videret diem dñi. vidit post longū
desiderium et gauisus est Johis. viii. Et sic p̄t secundū. Se
quit⁹ terciū quod est tardum in xpo & longanime videlicet ve
ne due pertingentes ad cereb⁹ quas p̄pter deliberationē mor
amirādo natura aurib⁹ dedit. Gen. xvii. Dixit dñs ad Abra
hā. Descendā & videbo r̄c. Nūquid nō oīa nuda & aperta sūt
oculis ei⁹. Cur dixit. descendā p̄pter longanimitatē in expectā
da ad penitentiā sicut duo clamores cōtra nos vnus in terris
& alter in celis in quib⁹ se de⁹ longanimē ostēdit post clamo
rem p̄cōrū qui sūt quatuor. Clamitāt añ de⁹ sanguis v̄x
sodomoz. v̄x oppressoz merces detenta laborū. Apoc. vi.
In apertione quinti sigilli audiuit Johānes vocem occisorū
dicentium. Vsq; quo dñe sanctus & iustus non vindicas nos
ab hys qui sunt in terra. Sequit⁹. acceperunt diuinū respon
sum. Adhuc sustinete. Eccl. xxvii. Ori tuo facito hostia & se
ras auribus tuis. Et sic p̄t expositio prime diffinitionis. Se
cūda diffinitio ostendit boni hominis sagacitatē. Ideo natura
aures locauit in medio vt audiant equaliter sonum a sursum et
ab infra a dextrosū & ad sinistrosū. Sic duo genera p̄i
mi duo principes iudices & cōfessores. Scđi vniuersaliter om
nes p̄mi videāt vt auris teneat mediū ne plus seorsū ad po
tentes quam infra ad depressos ne plus a dextris amicōz car
naliū qđ a sinistris extraneoz ne plus ante ad mun⁹ dantis
qđ retro vel habentis inclinetur. Deutro. i. Paruū aut magnū
audietis. Job. vii. Prebete aurem & videte an mentiar. Vel
aliter vniuersaliter quilibet audiat vocem que seorsū a deo.
infra a dyabolo. a dextris a prosperitate. a sinistris aduersitate
ante mortis retro peccatorum audiat equaliter. ne plus dyab
olum qđ deum. fortunium qđ mfortunium attendat. quia om
nia hec vocat. Aug⁹. Mund⁹ clamat venite ad me & ego de
cipiam. dyabolus & ego inficiam. christus & ego reficiam.
Hec ille. Vide ergo quem audias. Animalia quadrupedia ha
bent aures erectas r̄c. Per aures religiosi qui p̄ma cōtempla
tionis volare dicunt⁹. p̄ aialia quadrupedia bestiales homines

Aures .i. religiosi qui auribus carere dicuntur in quantum non dicunt
inania verba adulatorum . detractorum . & malis suggestionibus au-
rem prebere . Amos . v . Aufer a me tumultum carminum tuorum
& cantica lire tue . Cuius tamen oppositum est de bestis & be-
stialibus que more quadrupedum aures habent semper erectas
in quantum omnia volunt acute aliena vitia auscultare . cum tamen
secundum Aristotelem Aures nimis longe stoliditatem designant . Ta-
les sunt similes hominibus qui sunt in ethiopia qui habent tam
magnas que cooperiunt totum corpus . Eccl . vii . Cunctis sermoni-
bus qui dicuntur ne accomodes cor tuum . Sed econtra dicimus
que quadrupedia . i . simplices aures mentis habent sursum ad ve-
rum erectas . ad audiendum . obediendum . faciendum utilia . sollicitas
& attentas importune . Secundo aures habent omnes populi intente
ad liberum . exceptis tamen canibus . i . insatiabilibus auaribus . & capris . i .
fretentibus luxuriosis . qui seque aurem mentis non solent erigere
sed a veritate auertere . ii . ad Thimo . iii . A veritate auditum auer-
tent ad fabulas autem conuertentur . Sed proculdubio illi qui
aures volucres & homines & religiosi contemplatiui iam non
habent aures . quia nec verbum dei . nec preces amici audire vo-
lunt . Jacobi . ii . Sit omnis homo velox ad audiendum . tardus au-
tem ad loquendum . Sed heu potius si quis putat se religiosum
esse . Tales similes sunt draconi . De quo Plinius dicit . que ani-
malia diligunt pantheram & eius vocem solus draco fugit .
Sic omnes homines diligant deum solum ipsi plus diligunt
dyabolum . Ps . Audiuit & spernit & ad nihilum redegit . Et
sic patet secundum . **Sequitur** tertium videlicet surditas au-
rium . per quam negligentiam malorum intellige propter impe-
dimenta que sequuntur . Nam primum impedimentum est su-
periorum communiões que impediunt iudices & hec inflatu-
ra circa pelliculam cerebri . Job . xv . Sonitus terrois semper
in auribus illius . Secundum prurigo carnalis affectionis im-
pediens platos . Apostema superbie impediens principes . Cotur-
gatio puerse intentionis impediens religiosos . Punctura iracundie
& vindicte impediens mulieres . Surditas naturalis impediens sim-
plices . Sonitus precum & importune supplicationis impediens platos

Itus numerum malleorum aurorum & argenteorum impediens
ciues & consules . Jere . vi . Ecce incircumcise aures omnium et au-
dire non possunt . Ps . Aures habent & non audient etc . **Se-**
quitur de aduentu quo ad viam per quam christus venit . In
prehabitis descripsimus personam venientis . locum a quo & ad
quem causam & tempus . Nunc de via aliquid edisseramus . quam
si non cognoscimus predicta omnia de quibus diximus fructu
vacua remanebunt . & ad eum qui ad nos venit & rediit nulla
tenus veniemus . Quomodo autem possumus viam scire nisi is
qui ambulauerit in ea dignetur nobis ostendere . Nam Pro-
ph . x . Tria sunt mihi difficilia & quartum penitus ignoro . Viam
aquile in celo . viam colubini supra petram . viam nauis in medio
maris . super omnia viam viri in adolescentia sua . Christus igitur in-
uocandus est ut viam suam nobis ostendat . Proverb . iii . dicitur
Viam eius uiam pulcre & omnes semite illius pacifice . quia lignum
vite est his qui apprehederint eam & qui tenuerit eam beatus .
Propter quod sciendum que dei uentis ad nos duplex est via .
videlicet uiam descendens et uiam reuertentis . Primam uenerunt . secun-
dam imitemur . De prima Bern . Virgo regia ipsa est uiam per quam
ad nos saluator aduenit procedens ex ipsius utero tanquam sponsus
de thalamo suo . Tenentes ergo uiam studeamus & nos dilectissi-
mi ad ipsum per eam ascendere qui per eam ad nos descendit . per eam ueni-
re possumus in gratiam ipsius qui per eam in nostram miseriam peruenit
Per te igitur ascensum habemus ad filium . O benedicta inuentrix gre-
gentrix uite . mater salutis eterne . ut per te suscipiat nos que per te
datus est nobis . Excuset apud ipsum integritas tuam culpam corrupti-
onis nostre . & humilitas tua deo grata uiam nostre impetret uan-
itati . copiosa caritas tua nostrorum cooperiat multitudinem pec-
catorum . & fecunditas tua gloriosa fecunditatem nobis conferat
mentorum domine nostra . mediatrix nostra . aduocatrix nostra . tuo
filio nos recommenda . tuo filio nos reconcilia . tuo nos filio rep-
resenta . Fac o benedicta per gratiam quam muemisti . per prerogatiuam
quam meruisti . per misericordiam quam peperisti . ut que mediate te di-
gnatus est fieri particeps infirmitatis et miserie nostre . te que interce-
dere particeps nos faciet glorie et beatitudinis sue Iesus christus filius

tuus dominus noster qui est super omnia benedictus in secula. Hanc igitur viam veneremur quia non nisi per eam ingredi mur in regnum dei. nec opera nostra acceptant nisi per eam fuerint deo presentata. Dicente Bern. Nihil nos deus habere voluit quod per manus virginis non transiret. Et sic patet prima via.

Pro thematate sexti sermonis.

Reciamus hominem uti. In antecedentibus audivistis quid dulcedinis & iocunditatis anima deuota in intrinseco diuinitatis inueniat. Hodie audietis qua virtute in tale intrinseco perpetue ut ex inde nunquam quod ammodo recedat. Vnde notandum quod inter omnes virtutes sola caritas est que hoc opatur. i. Jobis. iij. De caritate est & qui manet in caritate in deo manet & deus in eo. ergo quod diuinitas nostra manet in caritate in deo manet. Sed quod in eternum potest manere in caritate cum adiutorio dei. ergo in eternum potest manere in deo. quod autem in eternum possit manere spiritus noster in caritate. ait apostolus. Ro. viij. Quis potest nos separare a caritate christi. quod dicitur. nemo imo nulla creatura. sicut ipse postea probat. imo nec ipse deus. Jobis. viij. Qui sequitur me habebit lumem vite. quod dicitur. quod diuinitas sumus in luce in caritate sumus. licet nos ipsos per peccatum acere poterimus. non distantia locali cum deus sit ubique. sed distantia similitudinis. sicut dicit Augustinus. viij. de trinitate. Non locorum intervallo sed similitudine accedit ad deum. quod autem nulla creatura possit nos separare a caritate dei que nobis in christo datur ostendit ibidem apostolus dicens. Certum est quod neque mors. sed quae minime potest separare. Cuius rationem assignat Augustinus. in de moribus ecclesie dicens. Licet corpus nostrum possit mori tamen ipsum quo diligimus deum scilicet anima mori non potest. nisi cum non diligit deum. cui mors non est diligere deum nihil aliud est quam ei quicquid in diligendo atque obsequendo preponere. Sequitur. nec vita scilicet promissa potest nos separare a caritate dei. Cuius rationem assignat Augustinus ubi. s. quod deus est fons vite. sicut ergo non separatur a fonte aqua promittendo aquam. ita nemo separatur a fonte vite promittendo vitam. Dominus autem dicit Jobis. vi. Qui credit in me habet vitam eternam. Item dicit apostolus. Nec angeli nec principes nec virtutes. i. nec inferiores nec mediis nec superiores poterunt. Cuius rationem assignat Augustinus ubi. s. quod inheremus deo non mente nostra sed exhortationibus

angelorum nec forte sunt potentiores mente nostra immo toti mundo est. superbiat mens inherens deo. quomodo ergo separant nos a caritate dei ad quam nos etiam hortantur. ergo nec nos errat. Item dicit. nec instantia. i. instantes molestie nos separant. Cuius ratio est secundum Augustinum ubi supra. Quia ego ipso eas leniores sentimus quo et a quo nos separare moluntur arcus inheremus. Caritas enim omnia sustinet & ipsa est morientium. ut dicit Augustinus de laude caritatis. ergo non separatur sed unit. Item nec futura scilicet promissa futurorum. Cuius rationem secundum Augustinum ubi supra. Quia quicquid boni futurum est certum promittitur. & nihil est ipsi deo melius quam iam perfecto sibi inherentibus presens est ergo etc. Item neque fortitudo. i. violentia alicuius. Ratio secundum apostolum corinthios. c. Quia diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Ideo i. Corinthios. xij. Omnia caritas potest omnia sustinet & nunquam excidit. Igitur Augustinus. super illud Jobis. vi. Cum qui venit ad me. dicit. Veniamus ad eum ut incorporeremur ei ut nos non faciamus voluntatem nostram sed voluntatem dei & non eiciet nos foras. sed in exilium tenebrarum. sed si ingrediamur pascua inueniemus nostram nutrientiam caritatem que nos perpetuet. Figura. ij. Re. ix. ubi David dixit ad Achishbozeth. Tu comedis panem meum in mensa mea omnibus diebus vite tue. Quod ut nobis etc.

De naso sermo sextus.

Reciamus hominem uti. In proximo sermone audivistis de auribus dei. Hodie de naso. Nasus secundum Constantinum nares dicuntur. quod gnari. quod sicut ad discernendum inter odores virtualiter docti esse debemus. Et ideo ut ait Galenus. Ignari dicuntur qui quasi sine nare discretionem debitam non utuntur. Sunt nares illa membra per que odores discernimus per que spiritum ambelitus attrahimus & per que superflua omnia cerebri euacuamus. Habet enim nasus interius duo foramina videlicet unum quod tendit ad deuitatem & alterum quod tendit sursum ad cerebri & illic aer inde feratur ut inde spiritus animales ad sensum odoratum perficiendum inferatur a cerebro attrahatur. Secunda diffinitio eiusdem instrumentorum odoratum sunt due carnicule in modum vberum a naribus dependentes que aerem per odorem immutatam attrahunt & recipiunt & per nervos sibi infixos ad cerebrum

transmittunt qui ipsum aerem iudicio fursu ferunt. Nasus ne
cesse conuenit ad multa. Est enim membrum aeris attractiuum et re
missiuum inter odores discretiuum per attractionem aeris pulmomi di
latiuum & contractiuum aeris frigidi ne ledat pulmonem. Nasus est
etiam faciei principium decoratiuum. quia naso absciso homo totaliter
dehonestatur. **Tercia diffinitio Aristotelis in principio phi
zonomie.** Cum conditiones anime secundum dispositionem corporis variatur.
sicut album vitrum in vitro rubeo rubrum esse videtur. Hinc est quod
secundum dispositiones et aliorum membrorum de conditionibus anime iudi
cantur. Unde dicitur quod nares nimis aperte fatuitatem & mentis
indignationem stricte per oppositum pretendunt. Item gratia
litas nasi in acuta infirmitate signum est mortis maxime si ocu
lorum concauitas comitetur. Item nasus nimis paruus aut ni
mis magnus aut nimis curtus reprehenditur & iste qui eum habet
a sacerdotio in leuitico reprobatur. Item nasus impeditur ab
odoratu. aliquando fluxu humorum a cerebro ueniente. aliquando
per frigiditatem constringentem. aliquando per caliditatem dissoluentem.
aliquando per corruptum humorem carnuculas interius inscientem et
fetorem anhelitus inducentem. **In hys diffinitionibus tria
sunt significantia.** scilicet christi sagacitatem qua omnia videt.
boni hominis prudentiam qua omnia disponit. mali hominis su
perbiam qua omnia confundit. Omnia enim que bona sunt & bene
fiant quo ad hominum apparentiam. Deus autem per nares odorem
intentionis deprehendit & bonum a malo diuidit. bonum eligit malum
reiecit. Nam Genesim. iij. Adam duos filios habuit. Cayn et Abel quorum
vterque cultor agrorum videlicet Cayn. alii pastor ouium videlicet Abel
vterque munera obtulerunt sed non vterque in odore placuit. Nam respe
xit dominus munera Abel. ad munera autem Cayn non respexit. quia per
odorem dum oblata cremarentur intentiones deorum deprehendit cum ab vtro
que oblationibus fumus. ab oblatione Abel fursu. Cayn vero deorsum
ferebat. & hoc sicut dicunt doctores propter diuertitatem intentionum.
Vnde Genesim. viij. Edificauit Noe altare domino et obtulit super illud
holocausta et odoratus est dominus odorem suauitatis. Et dixit. Ne
quaquam ultra maledicam terre propter homines et delebo deinceps
diluuium omnem carnem. Genesim. xij. Apparuit dominus Abrahe

in conuallibus mambre ubi Abraham edificauit altare & ob
tulit super illud holocausta & odoratus est dominus odorem su
auitatis. & dixit. Terram hanc tibi dabo & semini tuo in semper
piternum. Quare hoc dixit. quia dominus non solum eorum beneficia.
sed intentionis odorem deprehendebat. Contra odorem oblationis
Dathan & Abyron imponentes inuidiose ignem alienum non appro
bat. quia eos viuos terra absorbit. Numeri. xvi. Et non solum
ista nouit in veteri testamento sed in humanitate assumpta in nouo
hominum intentiones deprehendit. unde & eorum oblationem accepta
uit. Quartum vero tamen abominabantur quod nec ipse nec aliqui suo
rum eum viderent. Item Matthei. ij. Malicia eiusdem odorauit quoniam in
egyptum fugit. Item quoniam eius mortem presensit & reuertebatur
Item Iohannis. vij. Ambulabat Ihesus in galilea non enim vole
bat in iudea ambulare quia querebant eum iudei interficere. & non
solum tunc sed & nunc hominum intentiones deprehendit potissime
in tribus. videlicet in cogitationibus. locutionibus. operationibus.
Primo namque cogitationes bonorum. Cantici. ij. Viree florentes odo
rem dederunt suum. Quid per flores nisi cogitationes. quia sicut per fo
lia verba & fructus opera. sic per flores scriptura cogitationes desi
gnat. Cantici. i. Cum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odo
rem suum. Secundo locutionibus scilicet in oratione. Nam nostre
orationes locutiones sunt cum deo. quarum intentiones odorant Apocalypsis. viij.
Vni de septem angelis datum est thuribulum aureum et mensa
multa & ascendit fumus aromatum in conspectu domini. que
sunt orationes sanctorum. sicut dicitur ibidem. Psalmus. Dirigat ad te
oratio mea etc. Tercio operationibus. Nam duplex bonum opus odo
rat altissimum. videlicet oblationem in templo nunc in pauca populo.
In quorum figura duplex fuit altare. vnum quod erat in tabernaculo
tectum auro in quo cremabantur thymiama designans dei oblationem.
Aliud in atrio ereum in quo carnes. designans carnes misera
tionum vtriusque odorem odorabat deus. Job. iij. Spiritus
domini in auribus meis non loquetur verba mea iniquitate. sup
ple ad damnandum vel premendum. Contra cogitationes in
quas. verba maliloqua. opera nepharia. fetent in naribus dei.
De quo habetur Iseie. tricesimo quarto. De cadaveribus

eorum accendit fetorem. Et non solum deus odorat sed angelus. Sicut & nigromantico qui de nocte cum sua meretrice concubuerat de mane vocans dyabolum nigromanticum. quia a longe stans nares obstruxit. qui interrogatus quare ipse respondit. fetorem tuum fuisse nescire non valeo. Similiter Bonifacius puer verba matris refutavit quod de nocte concubuerat. quia puer per odorem detrahebatur. **¶** Secunda diffinitio ostendit boni hominis prudentiam qua omnia disponit. Nam prudens consiliarius duas habet mamillulas. prudentiam videlicet & iusticiam. Igitur nervos discretionis debet habere & aerem. id est negocium ab exteriori recipere discernere & videre & totum ad cerebrum. id est ad rationem debet dirigere. Exodi. xviii. Iudices & prelati minora tantummodo iudicabant. quicquid autem gravis erat ad Moysen referebant vel alteri cause ad deum referende. sed quia raro fit. ideo dicitur Sapientie xv. Quibus neque oculorum visus est ad videndum neque nares ad percipiendum spiritum. Nasus representat devotionem que suavitatem eternam odorat & diligit odorem. fetorem vero reus carnalium abhorret & iter ipsa debite iudicat & discernit. Ita enim quia spiritum orationis solent attrahere. Ps. Os meum aperui & attraxi spiritum. Aerem frigidum tepide affectionis ne pulmonem conscientie ledat solet puriorē reddere sic totam faciem anime solet decorare. Can. vii. Nasus tuus sicut turris libani. Et nota quod inter vermes fornicatrix inter quadrupedia canis. inter aves vultur meliorem habent odorem. Sic fornicatrix. id est simplices. canes. id est predicatorum. vultur. id est religiosi pennati talem odorem bonum habere debent. Can. i. Curremus in odore ungentorum turorum. Sed quia non bene fit dicitur per Ps. Nares habent et non odorabunt. Vel nares sunt prelati qui deberent discernere iter frigidum & calidum. bonum odorem & malum. Sed quod omnia sunt per contrarium. igitur dicitur Osee. xxiij. Nasum tuum & aures precludent. Et sic patet secundum **¶** Sequitur tertium videlicet quod nares designant mali hominis superbiam qua omnia confundit. Vnde nota quod nares late designant sapientie habundantiam. Quoniam igitur homo in sensu suo nimis habundat & se multum scire presumit omnia sua negocia proprio sensui dissolvit & indignatio in eo invenit. De

ali bene dicitur Job. xxxix. Gloria narium terror eius. Sed si acies nasus gracilis fuit aut parvus imbecillus est. utpote quia in moribus minus sapit. tunc pro certo mors peccatorum appropinquat ut vite gratia elongat. Ro. xii. Dico omnibus non plus sapere quam oportet. Item ille repudiatur quia qui nasum habet nimis magnum per presumptionem. nimis paruum per imbecillitatem. nimis curvum per malicie pravitatem. Sapientie. ii. Fumus & flatus in naribus eius. Sed vide defectum. nam nasus devotionis obstruitur per fluxum ebrietatis. frigus in devotionis calore avaricie & humore luxurie fetente. Amos. vii. Ascendere feci putredinem castrorum in aures vestras. Dicit Aristoteles quod mulier & equa odorantes fumum cadele sepe faciunt abortus. Sic moraliter. Homo frequenter qui in mente concepit malum audiens factum alterius. malum quod prius protinuit velocius perpetravit. Ps. Concepit dolorem & peperit iniquitatem etc.

¶ Secunda via christi scilicet redeuntis.

Sequitur de adventu. Veri audistis de prima via. hodie audietis de secunda. Secunda igitur via domini ad nos venientis est via eius spiritualis et tota dispositio carnis sue. in qua viam tunc primo pedem posuit. cum de utero virginis natus ingreditur in hunc mundum. quam viam continuavit bene faciendo & sanando omnes oppressos a dyabolo quousque consummata dispositione carnis sue reliquit mundum & rediit ad patrem. & hanc viam ab eo nobis propositam imitemur. Ipsa enim est via recta. iusta. que ad sancta sanctorum recto itinere nos producat. De qua. n. Re. xxij. Deus immaculata via eius. Et Ps. Deus meus inpolluta via eius. quam ambulans per mundum usque ad celum pertransiit deus. ut per eandem viam non declinantes ad dexteram nec ad sinistram ipsam directo tramite sequeremur quod facere nos voluit Exo. xxv. Cum dicit. Inspice & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est. Item Iudicum. vii. Quid me videbitis facere hoc facite omnes. Iobis. xii. Exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita & vos faciatis. Hinc. i. Petri. ii. Christus passus est pro nobis. nobis relinquens exemplum ut sequamur vestigia eius. Verum quod via est ardua ostendit.

quia pauci sunt qui ambulāt in ea. Ideo clamemus in celum cum Ps. Dirige in conspectu tuo viam meā. Pauci em̄ in via propter eius arduum perseverant. Sunt quidam qui viā non inveniunt. alij qui inuentam deserunt. alij qui in via deficiunt. alij qui subsistunt. Mille modis & periculis a via dñi qđ sine dolore non loquimur oberramus. Quod Bern. lamentabiliter cōquerit ponens quinque genera hominū qui xpm̄ in via id est vita eius strēue non sequunt̄. dicēs. Sunt quibus nō dum natus est xps. sunt quibus nondum est passus. sunt quibus nondum surrexit vsq; adhuc. alijs quoq; nondum ascensit. alijs nondū misit spūm sanctū. Hec per ordinē psequentes. Primo dicim̄. sunt quibus nondū natus est xps. qui ab eo tpe quo ceperūt habere dominiū super liberum arbitriū & p̄pria voluntatem a dño recesserunt & peccatis se immererunt dimicantes inbiantes & superbia intumescētes ac si eorū deus & dominus humilis non venisset & pauper et nudus in presepio non iacuisset. aut quō eorū deus reputabit̄. In quibus nec signa nec vestigia inuenerūt eorū. In quibus deus ingressus est mundus. & hoc signum certum est qđ natus non sit eis deus. Hys autē quibus natus est dicit deus illud Jere. xxxi. Hoc erit pactus quod ferā cum eis. dabo legem meam in visceribus eorum & in corda eorum scribam. & ego ero cum eis in deum & ipsi mihi erunt in populum. Super hoc postulator dicit. Legem quā scribit dominus in visceribus et corda electorum est lex humilitatis quam habuit in nascendo. & lex paupertatis quam habuit conseruando. quas leges qui non habent non sunt eius. De hys dicitur in Ps. Contritio & infelicitas in visceribus eorum. et viam pacis non cognouerunt. non est timor dei ante oculos eorum. Et quia iniquate sunt vie eorum in omni tempore ideo errauerunt in solitudine in inaquosa et viam pacis ciuitatis habitaculi nō inuenerūt. De quibus adhuc dicit in Ps. Dixi semp̄ hys errat corde ipsi vero nō cognouerūt. Si autē nō intrent in requiem sequēs est vt intrent in infernum vbi gementes & sibi ipsis improperātes dicūt Sapie. v. Errauim̄ a via veritatis et iusticie lumē nō luxit nob̄ lassati sum̄ in via iustitias et p̄ditionis

& ambulauimus vias difficiles. viam autem dñi ignoramus. Quid nobis profuit superbia aut diuiciarum iactantia quid cōtulit nobis. transferunt oīa tanq̄ umbra & tanq̄ nuntius p̄currens. & tanq̄ nauis que p̄trāsnt fluctuantem aquā cuius cū p̄terijt non est inuenire vestigiū. aut sicut avis que tranfuolat in aere cuius nullum inuenit argumentū itineris. aut tanq̄ sagitta emissā in locum destmatum. Sic & nos nati continuo desinimus & virtutis nullū signū valim̄ ostendere. In malignitate autē nostra consumpti sum̄. talia dixerunt & inferno hū peccauerūt. De hys Bern. Procholor ipsa inestimabilis huius dignationis memoria dat in occasiōe carnis & videas eos tanta sollicitudine diebus istis vestitiū gloriā q̄rere. ciborū rare delicias. ac si adhuc xps natus non sit & in natiuitate sua. Hec & familia q̄rat xps & ibi suscipiat dignius vbi hec accuratius exhibentur. sed audi ipm̄ dicentem. Quid tanta ambitione vestem portas in natale meū detestor ego superbiā. Quid tanta sollicitudine ciborū copias reponis in tps istud damno ego carnis delicias. Celebras ergo aduentū meū labijs me honoras. s̄ cor tuum longe est a me. Non me colis s̄ deus tuus venter et gloria in confusione. **¶** Secundo sunt alij quibus xps nondum est passus. qui xpm̄ natū tam in humilitate q̄ in paupertate sequunt̄ p̄tā sua humiliter confitentes & paupertatē suam tam meritō q̄ defectū optime cognoscentes. xps nondū est eis passus. quia ad passionis opera non p̄cedūt ac si dñs ibi non est p̄ eis passus. De quibus dicit Eccl. ij. Ve hys qui perdidērunt sustinentiam & qui relinquerūt vias rectas & diuerterunt in vias prauas. Et itez ibidez. Ve ingredienti duas vias. Duas em̄ vias ingredit̄ qui p̄tā sua cognoscit humilitatē & confitē s̄ p̄ satisfactiōe eorūde nihil p̄mit̄ operat̄. De quibus dicit Math. vij. Non oīs qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnum celoz sed qui facit voluntatē patris mei qui in celis est ip̄e introibit in regnū celoz dicunt em̄ & non faciunt. Vñ Math. xx. Voca operarios & reddet illis mercedem. que solū hys qui opera faciūt debetur. Et ibide. x. Qui non accipit crucem suā & seq̄t me non est me dignus. Et itez. xvi. Qui vult

venire post me abneget semetipsum & tollat se. Et Ap[osto]l[us] Ro. viij. Si non compatimur non regnabim[us]. Et tales sunt quibus adhuc dominus non est passus. quia nondum particeps passionis. Tercio sunt alij quibus nondum surrexit. & sunt hi qui passione domini se viriliter induerunt & in laborum anxietate et afflictione mortis afficiuntur tota die crucifigentes carnes suas cum vicijs & cum concupiscencijs & loquentes deo in amaritudine anime sue nolentes se condemnare per angustiam & contritionem spiritus gementes et dicunt. Fiat misericordia tua domine ut consolatur me. Quia itaque propter deum mortificantur tota die facti sunt oves occisionis. siue hoc fiat ex magna peccatorum contritione. siue ex desiderio satisfaciendi deo. siue ex affectu recuperandi amissi temporis penitentium per peccatum nullam tamen super suis tribulationibus recipientes ab homine consolationem. sed expectantes eum qui de celo consolatur contritos corde. Ipsi sunt quibus dominus est passus sed nondum eis resurrexit. Quarto sunt quibus nondum ascendit sed cum quibus adhuc conversatur in terra nunc dulcissimis conversationibus diuini luminis eos multipliciter consolando qui per omnes dies consolationis sue festiuum cantant in cordibus suis continuum alleluia. flectunt in orationibus. suspirant in meditationibus. & omnia exercitia spiritualia & corporalia sunt eis desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum. tamen dulciora super mel et fauam ut dulcissima inebriatione dicere habeant cum Ps[alms]. In via testimoniorum tuorum deus. Sed oportet quod lac eis subtrahatur ut discant vesci solido cibo & expedit eis ut Christus vadat. Si non abierit paraditus non veniet deus. Quinto sunt alij quibus nondum misit spiritum sanctum. qui subtracta gratia arido corde & sicca deuotione accedunt ad quelibet inuenta non tamen ad eorum desolationem sed ad eorum promotionem facit deus ut discant strenue agere & sine gratia fideliter ad implere. nihil minuentes nihil obmittentes de exercicio spirituali. sed omnia eodem numero pondere & mensura facere cum superius coactione quam prius in dulcedine spiritus faciebant. Nec autem gratia cum subtracta fuerit derelictos se querunt a domino euacuatos a gratia & ambulat tristes vias quos consolatur in breui dicens. Expectat paululum

sebeant in ciuitate donec induantur virtute ex alto. Apostoli decem dies in hac expectatione sederunt perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus & Maria matre Iesu. Tu igitur discite orare. discite querere. discite pulsare etiam sine gratia donec inuenias. donec accipias. donec aperiat tibi. Confide in ipso quod qui fideliter expectauerunt diem decimum expectabunt. quod cum difficile sit in subtracta gratia tam strenue tam fideliter tam sufficienter sicut cum gratia laborare. Ideo contingit quod pene maxima multitudo religiosorum imo omnes qui vitam suam usque ad perfectum statum non perficiunt hic subsistunt consolantes se imo decipientes dicunt. Si dominus vellet me in hys spiritualibus exercere nunquam se tam durum tam implacabilem nobis ad dandam gratiam exhiberet qui retro actibus temporibus gratiam suam nobis ultro obtulit. imo quodammodo suscipere compulsi non rogati. Sed quia forsitan aliud denuo cogitat vult forsitan in dispensatione affectuorum multitudini seruiamus & sic declinat cor suum in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis. Et sic in hac duricia per huiusmodi excusationem omnes qui vitam suam non perficiunt retrocedunt. Si autem per virtutem fortitudinis in spiritu vehementi bone voluntatis homines in hanc duriciam irrumpunt & fortem fortiter superaret tunc in ea virtute qua discipulis misit spiritum sanctum ipsorum vitam usque ad perfectionem completissimam perficerent & complerent. Primi sunt in statu damnationis. secundi in dispositione euasionis. terci in initio conuersionis. quarti in gratia promotionis. quinti in accessu perfectionis. Ad quam nos producat qui sine fine deus.

Pro themate sermonis septimi.

Faciamus hominem ut sit. In antecedentibus audiuitis de virtute caritatis qua spiritus noster in illo intrinseco perpetuatur. Nunc dicendum de septem gradibus per quos anima & spiritus introducantur. Augustinus dicit de spiritu & anima. Duo sunt loca inter que spiritus humanus consistens ad utrumque se mouere seu itinerare potest. Deus enim in summo. mundus in ymo. ille scilicet deus in eodem statu eternitatis sue immobilis consistit. ideo solus in sua eternitate inmensurabilis. Cuius rationem secundum Boetium in de

solaciorum dicit. Eternitas est intermitate vite tota simul & perfecta possessio. quod nulli creature conuenit sed soli deo. Iste autem mundus cursu mutabilitatis sue semper instabilis fuit. Et ideo tempore mensurat mutabilia rerum non permanentium sed succedentium. Rationalis autem spiritus quasi in quodam medio est collocatus. medium autem importat condiciones aliquas extremorum propter conexum vniuersi. & ideo oportet quod spiritus noster communicet in aliquo cum eternis & in aliquo cum temporalibus. Cum eternis conuenit cum hoc quod secundum substantiam est omnino stabilis perpetua & in eternum manens. & ideo quantum ad hoc non mensurat tempore sed transiit. quia illa carnalia mensurat mensura media scilicet eorum quod est quodam participatio eternitatis. Vnde Dionysius dicit. in 8 diuini nominibus. Hoc enim quod dicitur geta & tota simul vita. Et subdit. quod nec tempus nec pars temporis sed quod simul pertendit cum eternis. scilicet secundum participationem. & ideo ad istam quam est apud deum in mortalitate nec dum puenit. quibus perungere possit cum angelis. Spiritus etiam noster conuenit cum temporalibus in hoc quod secundum operationes aliquas est mutabilis. Augustinus de spiritu & anima. Si spiritus noster in his que deorsum transiit se per cupiditatem immerit statim per infirmitates distractiones siue itinera rapietur et a se metipso quodammodo diuisus dissipatur. Et ideo quo ad illas operationes temporalis efficitur. quia tempore mensurat. Ad idem Hugo de archa Noe libro. i. quod iurant. diuisus est quod ea sunt quod concupiscit hic nascitur motus sine stabilitate labor sine requie cursus sine prouentione. ita ut semper sit inquietus spiritus noster donec illi adherere ceperit ubi desiderio suo non deesse gaudet et ea que diligit semper mensura considerat et cernat. Nec ille. Ex his patet quod sicut spiritus humanus ex inordinato amore temporalium pregrauatus descendit ab eternis per itinera aliqua iniquitatis deorsum ad temporalia. sic ex ordinato amore eternorum alleuiatus ascendit sursum per itinera recta equitatis ad eterna propter quod itinera eternitatis nuncupantur. Et sunt septem que ponuntur in littera videlicet. Recta intentio. studiosa meditatio. limpida contemplatio. caritativa affectio. secreta reuelatio. experimenti pregruatio. meritoria operatio. Ista sunt itinera septem eternitatis

que a sapientibus & prudentibus huius mundi abscondita sunt & reuelata paruulis. Math. xi. Abacuc. iij. Incuruati sunt colles mundi. id est sapientes ab itineribus eternitatis eius. id est obliquati sunt a vijs rectis. Et quanto plus vadunt tanto plus a termino recto recedunt. & quanto plus se sapientes mundi ab eterna veritate auertunt. tanto plus stulti facti in temporalibus euauerunt dicentes. Sol iusticie non est ortus nobis lassati sumus in via iniquitatis viam domini ignoramus. Sapientia. v. Sed spiritum humanum domini amorose inuitans ostendit & permittit ammicula coopantia ad itinerandum ad itinera eternitatis. d. Canon. Surge propera amica mea. quia amas et amata. Proverb. viii. Ego diligentes me diligo. Columba mea quia spiritu simplicissima. Math. x. Estote simplices sicut columbe. Formosa mea. quia ad ymaginem & similitudinem facta Gen. i. Reddit rationem huius itinerationis. quarum vna est importunitas. quia tempus transiit peccati mfrigidantis & iterum obliquantis. Item optata felicitas. quia ymber abiit. id est cure subtrahentis & itinerantes impediens. Item amena iocunditas. quia flores apparuerunt in terra nostra. quia tempus est vernale ex presentia diuine solis. Item alleuiata agilitas. quia tempus putationis aduenit quo spiritus exoneratur de superfluis & vanis viciis arum curis. Item reuelata veritas. quia vox turturis audita est in terra nostra. verbi incarnati instructis. Item vie desiderata suauitas. quia sic protulit grossos suos Ihesum dulcedine eucaristie nos resicientis. Item odorifera exemplaritas. quia vinee florentes odorem suum dederunt. Figurata sunt hec itinera. iij. Re. xix. In Velia ad motum dei ore ambulante cui angelus etc. Quod ut fiat in nobis ipsa virginem gloriosam salutem.

De ore sermo septimus.

Reciamus hominem uti. Proxime audiistis de proprietate narium. hodie audietis de proprietate oris. Os secundum Constantinum dicitur quasi ostium. quia sicut clausum celat que sunt in domo nisi probeant ostio aperto. sic ostium anime est os. quia omnia celat que sunt eius que non apto agnoscuntur. Greg. dicit quod os multis custodijs & circūseptum dentibus

atq; labijs utroq; duplicibus scz tot intermedijs clausa mens
prius deliberat et discernat q; pferat & verbum prius trāse
at per limā q; per linguam. Secunda diffinitio Constantini.
Os necessariū est in corpore ppter corporis nutrimentū nulluz
em̄ membz in corpe nutrit nisi prius in orificio teneat. Habet
enim masticare & ruminare ad stomachum transmittere & ad
mēbra particularia deuenire & eū ipsis incorporare. Item os ha
bet has conditiones. est em̄ concauū ad cibos continendū. du
rum ad cibos masticandū. vernosū ad ciborum dulcedinē sen
ciendū. humidū aut salinosum ad cibos transglutiendū. Item
idem. os est necessariū ad sermonis formationem. ad grossorū
superfluitatem a cerebro pulmone stomacho purgatione. ad
aeris attractionē. ad cordis inflāmatiōis refrigerationē. Ter
cia diffinitio. Os hominis respectu corporis sui valde est mo
dicum. contra os ferarum mirabiliter est apertū. sicut patz. S
leone cane lupe vulpe &c. Aristoteles dicit in sua phisonomia
q; qui habz magnū os gulosus ē & audax. In hys diffinitio
nibus tria considerant. videlicet. In pte latentia tpe pducta
In tpe homini vtilia data. Hōis malicia destruens sancta. De
primo nota q; sicut os ostiū dicit aie secretorū. sic deus pater
tria secretissima in se latentia ante omnez creaturā in se habuit
qui certis temporibz per os suū. i. per filiū produxit. videlicet.
Mundū cū ornamentis. filiū cū limamentis. iudiciū cū tormen
tis. De primo Boeciū mūdo. Exemplū pducis ab eterno pul
crū pulcerrimā ipse mundū mente gerens similiq; ymagine for
mas. Attēde quō mundū ab eterno i mēte gerebat. vsq; quo
os suū aperuit dicens. Gen. i. Fiat. & facta sunt oia. Empir
reum plenū angelis. celum stellis. terrā virgulis. aquā piscibz
aerem volucibz. Prouerb. vltio. Os suū aperuit sapie & lex
demētie in lingua &c. Dixi secundo q; secundū latēs pduxit fi
liū cum limamentis qn̄ hunc humanare precepit. secretissime
latuit. q; hunc solum paucis amicis in figuris ostendit. sicut
Abzabe i ariete & Moyfi in rubo &c. Cuius manifestationē Sa
lomon desiderauit Can. i. Osculetur me osculo oris sui. ac si di
ceret. deus ad ecclesiam angelos patriarchas pphetas miserat

spiritualia dona deferentes. Sed p ipa munera nō p suos spō
si s; ipm iam sponsū pcepere querebat. dicēs. Osculetur me &c.
Bñ aut p osculū illud designat misterū incarnatiōis. q; sicut
in osculo est diuersorum mixtio gratiosior altioris ad inferio
rem dimissio hūilior inferioris ad altiorē eruere superior. Sic
in incarnatiōe diuina. psona diuina cū humana nectit. supnat
de? ad yma dimittit. homo deiect? ad supiora sustollit & sic
osculum perficit. De primo Bern. sermone. η. Desideriū pris
fuit xpi incarnatio. Speciosus forma pte filijs hominū. oscu
letur me osculo oris sui. Non audio iam Moysen ipedioris lin
gue. siquidem Isaye labia imunda sunt. Jeremias nescit loq
quia puer est. & prophete omnes elingues sunt ipse loquit.
osculetur me osculo oris sui. Sequit. felix osculū & stupenda
dignatione mirabile in quo non os ori imprimit. sed deus ho
mini vnitur. & ibi quidem contactus labiorum complexum si
gnat animorū. Hec aut cōfederatio naturaz diuinis hūana cō
ponit q; i ternis sūt & q; in celis pacificās. osculetur me osculo
oris sui. Hec Bern. Justicia et pax osculate sūt. De scdo Bñ.
sermone. iij. Quid hūilid? excogitari potest q; q; sublimis illa
maiestas q; se tantū inclinauit vt celū luto. solem sputo. iustuz
reo. vermē deo. sūmū ymo. lucē limo federe iunxit eternali. In
hoc osculo tam benigno ruga sponse cōplanatur. sponse decor
augmentatur. vellus eius irrigatur. ortus eius fecundatur.
Quia sicut dicit Onorius monachus. Sole iusticie oriente hi
emps infidelitatis constringens terram ne fructificet transyt et
vere fidei terra soluitur. ymber bellozum sedatur. flores inicia
donorum produciuntur. sarmenta viciozum amputantur. vox
turturis simplicis predicationis auditur. sic? fidelis profert bo
ni operis fructum. & sic vnice exulte ecclesie in fide floride
dant odorem virtutū. Hec ille. Hester decimoqnto. Sublimis
Asuerus osculatus est humilem Hester id est eleuatam in po
pulis humanam naturam. De tercio dixi quidem huius osculi
gratia hominū deiecto dabimur p stercore feditatis lilia puri
tatis pro sacco corruptibilitatis gra sub purpura diuitatis p
ofusioe calicis gra sublimitatis. Per hoc osculū homo xps sup

omnes celos exaltatur. ab angelis adoratur. in celo principat
& in terra dñatur. per hominē mundus iudicat. inimicus de-
bellat. iust? pmat? sicut euāgelica hystoria testat. Dicit igitur
ecclesia Can. viij. Quis mihi det te frem meū. Secdo expo-
nit de btā vrgine. De q̄ Alexāder. Inspiciam? oculis de oscu-
lis deuotiōis Ihesū puerulū nūc brachia ac collū mris extēde-
re. nūc blādiētī simul et vbera materna poscere. nūc oscula dul-
cedinis matri porrigē. Et sequit. O q̄ dulcia oscula tā dulcē
totiens impssā. Hec ille. Et idēz ibidē. Cōtemplā in sup ma-
trē leticie brachijs maternis filiū leniter sustentātem. nūc oscu-
lum p̄bere oculis puri fideris. nūc genis purpureis. nūc labijs
roseis. nunc fronte mureo. nunc collo lacteo. nunc mater filium
e regione statuit vt illius vultum iocūdissimū leto oculoz vi-
dere procuratq; mater virgo tā precioso nunq̄ vsa est specu-
lo. inter hec oscula qnq; rapuit ea vis materni amoris. Hec il-
le. Nec ille appetitus virgis fuit morbiatus. cū ipa sicut dicit
Alexāder ex illo ore sanctissimo traxit delicias inexhaustas.
Sicut & Iohanni quiescētī in pectore domini eo reuelata sūt
secreta. sicut dicit Aug? Verus hic Jacob in terra peregrina-
tionis osculatus est Rachaelem virginem decoram facie & ve-
nistam aspectu. Gen. xxiij. quia tota pulchra & macula non
fuit in ea. **Tercio** exponitur de sancta anima. Est em̄ oscu-
lum videlicet. vnionis sancte. ardens amore. causatiuum res-
uerentie. De primo dicit Bern. Contactus labiorum signat cō-
plexus aīoz. De secundo quia contactus ardoris nō fit sine res-
demptione coloris. deus aut ignis consumēs est. Deutro. iij.
Vñ argumentū secure pacis est osculū. De tercio Can. viij. qz
tam me do osculatā nemo despiciet. Est etiam cura amicitie qz
in cōciliatione cōsueuerunt se simul osculari. Vnde Innocētī?
libro. vi. de officio missē. c. viij. dicit qz osculum in sacra scrip-
tura vnionem signat caritatem pacem reuerentiam et amicitia-
am. Si igit tot sunt effectus osculorum oris habens mortu-
lis hoīs. quot erūt effect? hoīs oris qd & mortuos viuificat.
debiles roborat. pctā donat. verba vite loquit. tristes cōso-
latur. et a quo dulcedo mellis apinat. mel et lac dicit Agnes

ex eius ore suscepti. Mento igit Maria dixit. osculetur me oscu-
lo oris sui. Nec verecūdebat puella patere osculū. cum tñ hoc
poscere virgibus sit verecūdū. quia puella tenera agebat p p̄-
ceptū amoris stimulū. qui quidem amor nec rōne cōpescit nec
scientiā supgredit nec noie maiestatis recutit. quia p eū timor
foras emittit. nec miseris reprimat quia infirmitate probatur
& perficit. Dicit ergo Maria illud Gen. xxvij. Da mihi oscu-
lum ardentissime caritatis vt mēte sit vmo p̄ris & matris. et qz
filius matrē ardentissime diligebat. **Terciu** latens est desi-
deriū iudicium cum tormentis. Matb. xxij. De die aut illa et
hora nemo scit. neq; angeli qui in celis sūt. sed in die nouissi-
mo per ds suum manifestabit. Ps. Deus noster manifeste ve-
niet. Et sequitur. & non silebit. videlicet ore suo. Nam tacuit
siluit paciens fuit tunc quasi parturiens clamabit. Ps. Aperi-
am in parabolis os meum loquar. Tunc os suū aperiet quādo
dicit hys qui a dextris eius erunt. Venite benedicti dē. Ite
maledicti dē. Dixi secundo qz os representat in tempore homi-
ni vtilia data. qd secūda diffinitio representat. vbi dicit qz os
est totius corporis nutrimentum. Tales sunt p̄dicatores verbi
dei & doctores. Ipsi em̄ verbum dei masticant ac examinant.
ac membris. i. auditoribus ammittant. Cuius pulchrum ex-
emplum ponit Crisost. super Matb. sic dicens. Quod suscipit
iecor totum fit sanguis. qd autem suscipit bilis fel efficit. qd
vero ascendit in pulmonem flegmata fiunt. quod autem in mā-
millas totum efficitur lac. Sic sacerdotibus vtilia loquentibus
verbum omnes suscipiunt. vnusquisq; autē conuertit illud sūm
proprium cor. Ita verbum dei in cordibus quidem rectis pro-
cedit ad vitam. in cordibus autem peruersis suscitatur iracūdia
quasi bilis. In alijs aut operatur dilectionem dulcissimā qua
si lac. in alijs aut odia quasi flegma ad expuendum. Hec ille.
Verumtñ sicut os añ oia membra saporem sibi recipit. sic bo-
na doctrina per deuotionē predicatoribus ante alijs sapere de-
bet vt sibi prius q̄ alijs fructū facit. Apoc. x. Erut in ore tuo
tanq̄ mel dulce. Ps. Quā dulcia faucibus meis dē. Quod au-
tem dictū fuit in diffinitione qz os habet reuerentē auditorē

verbi dei designat. Sic concuum. i. affectum audiendi habere debz. Durum autem ne cito credat sed vt omnia masticeat & discutit per discretionem. sit os vernosum. i. sensibile vt bene sentiat dictorum conditionem. Et tandem sit salinosum & lubricum vt scilicet masticata cito deglutiat & in ventrem memorie reponat. Matb. xv. Omne qd in os vadit in ventrem mittitur. Verutamen sicut videmz qd os cibos receptos si no sit boni & sani & sapidi solet reicere. al's si sumptos comederet periculo solet se exponere. Sic homo debz verba nisi fuerint utilia reicere & ea memorie ventris no committere. ne forte possunt periculum generare. Vt sic homo dicat illud Apoc. in. Quia tepidus es incipiam te euomere de ore meo. Item os est necessarium ad sermōis formationē zc. sic os nostrū debet laudis gratiaz formare i oratione. superfluū eicere a capite. i. ab intentione. a pulmone. i. ab affectione. a stomacho. i. a delectatione p confessionē acere et purgare aerem extra ignē temptationis deuotionis grām debz attrahere. Ps. Os meū aperui et attraxi spūm. Os est nuntius mētis. sic igit' fidelis nuntius nunq' debz mēiri. i. extra mentē ire. nec aliud dicē nisi qd cordis ei' est. vt illud dicit exemplo eoz. de quibz Apoc. xiiii. In ore ipsorz no est inuentum mendacium. Et sic ptz secundū **¶** Sequitur terciū. scilicet qd os effigiat hoīs maliciam destruēs sancta. Vnde nota qd homines habentes os parū. i. humiles qui homines vocantur per discretionem paruum habent os. solū utilia et vera & fructifera loquentes. Proverb. xiiii. Qui custodit os suū custodit aīam suam. Cuius contrariū faciūt bestiales quoz quibez sunt canes detractores per inuidiā. porci imundi p luxuriā. lupi gulosi per castrimargiaz. vulpes dolosi per astutiā et vsurā. leones crudeles per rapinam. trigides variosi per superbiā. azimi tardi per accidiam. equi emissarij per inobedientiam. magnum habent os per infamiā. Ezech. xxxiiii. Aperto ore meo non filii amplius. Ps. Posuerūt in celum os suū zc. quia nec deo nec sanctis nec hominibus parcunt. talibus prohibetur corpus christi. Matb. vii. Nolite sanctum dare canibus zc.

¶ De susceptione venientis christi in mundum.

¶ Sequitur de aduentu. In prehabitis dictum est de persona loco causa tpe & via venientis. Nunc de preparatione qualiter suscipiendus sit aliqua edisseramz. De qua Leo papa i sermone de aduentu sic loquit' dicēs. Sanctā & desiderabilē gloriosam ac singularem solennitatem. hoc est natiuitatē saluatoris dñi fratres dilectissimi deuotione fidelissima suscepturi totis viribus nos debemus cū ipsius adiutorio preparare et oēs latebras aīe nostre diligenter aspicere ne forte in nobis aliud pctm sit absconditum qd & conscientiā nostrā sūdāt et mortuat & oculos diuine maiestatis offendat. Nam licz christus dominus noster post passionem suā resurrexerit & in celū ascēderit confidat inde vt credimus & diligenter attendit qualiter se vnus quisq' seruoium eius sine auariciā. sine ira. sine superbia atq' luxuria ad celebrādam eius festiuitatē studeat preparare atq' componere. & fm qd vnunquēq' ornatum bonis moribus videant. ita illi gratiam sue misericordie dispēnsabit. Si quem viderat christus caritatis luce vestitū iusticie vel misericordie margaritis ornatum castū hūilem misericordē benignū & sobriū. si talē inuenit vel agnouit corp' & sanguinē suū no ad iudiciū s' ad remediū p sacerdotū suoz misteriaz dispensabit. Si vero aliquē viderit adulterū ebriosū cupidū ac supbū. timeo nec hoc illi dicat' qd in euāgelio dñs ip'e presdixit. Amice quō huc intraſti non habens vestem nuptialem. Ad idē Crisost. in sermone. Turtur amatric' heremi quando in desertis degit locis delectabilibus blandimentis maxime vero tempore aduocat comparem vocis sue. Scimus autem turturē castam & amatricem comparis esse. Sic ergo anima que sponsū amisit prouocet eum delectabilibus blandimentis orationum suspiriozum & lacrimarum. maxime hoc verno tempore quando flores virtuosorum hominum incipiunt campum ecclesie decorare. Cantet ergo anima ore mellico. Nigra sum sed formosa. Nigra sum per propriam preuarcationem sed formosa per celerem penitentiam. Nigra propter lutum ruine siqua hic peccatis est anima denigrata. ne timeat. tantum penitentiam agat & dicat. Nigra sum & ego. sed decora zc.

Et si in articulo mortis est ne formidet tñ cum fletu peniteat.
& compuncta confiteatur corde. Ad vesperum em̄ demorabitur
fletus & ad matutinū leticia. Impletur ezechina voce qui
cū decūbēs in lecto audisset ab Isaya. Dispone domui tue qz
mozieris. conuersus ad parietem fleuit amare & precibus suis
penitens deum ad misericordiā prouocauit. Hec ille. Et infra
Et sic conuix amatrix viri sui absente viro suo per fenestras
circūspicit ipm̄ requirens et ipm̄ ubiqz speculans in mari et in
terra. Et si viderit nauem venientem ibi suum putat esse virū.
& si viderit viatores procul venientes virū suū inter eos ad
esse existimat. et accurrens eis interrogat dicens. Dicite mihi
vbi eum dimiseritis. in qua regione aut in qua ciuitate. quid
dicentem aut quid facientem. aut quādo venientem. Sic om̄
sancta anima constricta amore christi interrogat prophetas.
Vidistis eum. putas veniat. putas ne venit. putas adhuc in ce
lo est. putas adhuc nonagintanoem oues que non errauerūt
pascit in celis & non venit ad erraneas oues. Dicite mihi vbi
pascit. vbi cubat in meridie quem diligit anima mea. Inter
rogati prophete per vnum Isayam respondentes dicunt. Vi
dimus eum si tamen eum expectas. Siquidem vidimus eum
non habentem speciem neqz decorem. sed visum eius abomi
nabilis & minorata pze filiis hominum. Respondit anima ca
sta. Ipse est. ipsum desidero. ipsum quero. veniet & osculetur
me osculo oris sui. Respondit Isayas. Isaye. in. Veniet cū
dominatione ecce merces eius cum ipso & opera eius in con
spectu eius. Sic pastor congregat gregem suum & in manu
sua congregabit agnos. & in utero habentes consolabitur.
Audiens hec anima casta qz manifeste de eo narrauerit Isay
as dicit ad eum. Vbi pascitur. vbi cubat quem diligit anima
mea. mittit eam ad Iohannem. Vade inquit & interroga euz
quia ipse precursor eius. & vox clamantis in deserto parans
viam domino. dirigans semitas eius. Pergit ad Iohannem in
deserto. Dicit inquit mihi. si tu es christus. Respondit Ioh
hannes. Non sum ego christus qui post me fortior me est cu
ius non sum dignus calciamentorum corrigiam soluere etc.

Vult dicere Crisost. qz sicut pudica mulier casta amore mari
ti sui absentia dure sustinens. si eiusdem mariti sui aduentus su
bito ei nuntiat. fuerit intrat cubiculū applicans faciei sue spe
culum. et sordes quas in speculo deprehendit lauando tergit
a facie & mundo ornato & decenti habitu se componit. Sic fi
delis anima cupiens se contra sponsi sui aduentum solite p
parare. primum intrat in cordis sui cubiculum omnibus curis
seculi semotis applicet ante se speculum conscientie. De quo i
gressu dicit per Isayā. xxv. Vade populus meus intra cubi
lia tua claude ostiū sup te abscondere modicū ad momentum
donec pertranseat indignatio. Et p Ezech. in. Ingredere in do
mum tuam et include in medio eius. Idem. viii. Ingredere &
vide abominationes pessimas. Et ingressus vidi. et ecce simi
litudo oim reptilium abominatio aialium & vniuersa ydola
depicta in pariete in circuitu per totū. Et subiunxit. Et adhuc
conuersus videbis abominationes maiores. quia quāto plus
conuertimur tanto lymphidius mala nostra cognoscimus.

Pro themate octauū sermonis.

Aciam? hominem utis. In anecdētibz audiūstis quo
modo septem sunt gradus quibus ad intrinsecū ma
nerum diuinitatis peruenit. quoz primus in numero ē
intentio. De qua Greg. xxviii. moral. Sicut fabrica columni
calūne aut basibz fulciunt. ita via nra virtutibus. vtutes vero
in intima intētiōe subsistūt. Igitur vigilāti cura pēcta opa nra
intentio nobis pensanda est. vt nihil tpale in hys que agit ap
petat. sed totam se in soliditate eternitatis figat. Nam si extra
fundamentū actionis nostre fabrica ponat. totū opus i nihilū
soluat. qz etiā sūma opera inaniter fiūt si intētiōes cordiū ex
tra eternitatis certitudinē deflectunt. Hec ille. Vñ Bern. super
Can. sermōe. in. dicit. qz si amās turpia appetit & intētiō tur
pis erit & fedat faciem anime & spiritus. & si honesta appe
tit & intentio honesta erit. Sunt autem diuerse intentiones.
quedam peruersa q̄ ex amore carnali procedit que est contra
ria ultimo fini. vt est istorum qui terrena sapunt. quozum de
us venter est. q̄ intendūt gule vt actū luxurie magis exercere

possunt. talis intentio obstinatorum est. Secunda ficta & falsa tendens in deū apparenter & false ppter hominū fauorez vt est ypocritarum. Tercia obliqua & incrematoria. que non ppter deū s̄ propter vite presentis necessāria tendens in deum. Quarta recta que est adiuuorum est diuini amoris inflāmata hoc tñ inter? perfectū decorem non habet i omnibz & p oia. quia adhuc circa multa est occupata licet ppter deū s̄ Marthe nego cū est et non potest terrenoz actū puluere nō respergi. Quinta recta & simplex circa vnum occupata. Odoz em̄ vltimi finis oia alia quodāmodo stemnere facit. In tali intentiōe nō ambulat s̄ currit. Cañ. i. In odore vngētoz tuoz currim? zc. Talis clamat cū Petro Math. xix. Ecce nos reliquim? oia & secuti sumus te zc. Et cū Ps̄. **Inclinaui cor meū ad faciendas iustificationes tuas in eternū ppter retributionem.** Hec Bern. Hui? intētiōis quinqz signa ponit Origen. sup illud Cañ. vii. Quā pulcre sūt gressus tui. Primū humane laudis detestatio & dei gloriificatio. Math. v. Cū facis elemosinā noli tuba canere an te sicut ypocrite faciunt in synagogis suis. Scdm sobria tristitia & metis exultatio. Math. vi. Cū ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes. **Terciu ordo correctionis incipiēs a seipso.** Math. vii. Eice primū trabem de oculo tuo. Quartum compassio vera. Lu. xi. Ve vobis ypocrite qui tulistis clauem scientie. Et Math. xxiii. Alligant onera zc. Quintum est mentis imobilitas tam in aduersis q̄ in prosperis. Job. i. Si bona suscepimus zc. Quod vt nobis fiat zc.

H De lingua sermo octauus.
Aciam? hominem vt s̄. In antecedētibus audiūstis de ore. Hodie audietis de lingua de qua aliqd differam? s̄m Ihdoy. Lingua a limgendo vel a legendo. Est em̄ s̄m Aristotelē instrumentū gustus & locutionis. n̄ d̄ aia. Et ideo ciboz habet limgere & verba legere. Est em̄ limgua mobilis carnosā venosa plana rubicūda velut gladius acuta. **Secunda diffinitio.** Lingue sunt due vne q̄ saliuales dicuntur a quibus saliuā egreditur a qua lingua & os humectant̄ & cibozum siccitas tpatur. & null? sapor sentit̄ nisi qñ per saliuā

gustui presentatur. vt dicit Constatinus. Sed s̄m Basiliū & Ambrosiū in exameron. Salua hoīs ieiuni est mors serpentis. **Tercia diffinitio.** Lingua aliquozum aialum est medicinalis aliquoz venenosa. Medicinales sunt lingue canū. qd̄ accidit vel ex cōplexiōis bonitate vel ex aliqua occulta pprietate. Venenosa est lingua serpentis draconis & canis rabidi. Canis em̄ rabidus semper habet linguam extra os & semper stillat venenum q̄ ita inficitur aqua vbi cadit q̄ hō inde bibens erit rabidus seu rabiosus. Lingua serpentis dum viuit venenosa est. & cum mortuus fuerit sepata & siccata venenū perdit & circa venem presentiam sudare cōsuevit. Lingua qñqz attrahit multa vicia in loquendo. Aliqñ em̄ efficit̄ muta qd̄ fit ex aliquo corrupto humore linguam inficiente. et est qñ apostema ligat lingue neruum vel a cerebro non debite humorem influente lingua loqñdo efficit̄ balba. vt qñ hō nescit ad plenū vba formare et hoc fit propter nimiam lingue humiditatem. vt in ebrijs. Vel s̄m alios per neruozū lingue breuitatem cū ad finem lingue se non extendant. Lingua aliqñ efficit̄ nimis celer. qd̄ accidit qñ lingue sunt nimis lōge. ita q̄ extremitates lingue attingūt vt dicunt aliqui q̄ lingua aliqñ apostemate intumescit. aliqñ vlcer lacerat. aliqñādo per metis passionē sicut per frenesim qñ homo emittit sputum seu saliuā sanguineā & venenosā & fetentem signum est q̄ pulmonem habet corruptum seu vulneratum. Salua & sputum intus retentis non euacuatis est aliqñ causa mortis quia vulnerato pulmone sputo saliuā seu flegmate a cerebro defluente cum ipm expellere nequeunt suffocant̄. Et sic patent diffinitiones. In hys tria per ordinē videtur amicus scz. Sollicitudinem quā christus gessit p humano genere. gratiā dei quātam valeat fidei aie. calamitatem quātam faciat fallacia lingue. De primo nota scz q̄tam sollicitudinē saluator pro nobis habuit. patebit in veteri testamēto. in nouo testamento. in extremo iudicio. Sollicitudo christi in veteri testamento p̄t̄ ex prima diffinitione lingue vbi dicitur. q̄ limgua est mobilis. mobilitatem autē sue sollicitudinis ostendit. qz limguas pphetarum ipse fecit. Exo. iiii. Quis aperuit os muti &

linguam hominis quis fabricauit dixit dñs ad Moysen. Has linguas prophetarum mobiles facit ad pronuntiandū nostram salutem. An non mobilis lingua Moysi qui decem precepta vt ea doceret filios israel ammisittrauit Exo. xx. An non velocem linguam habuit quando totum pentatheucū de corde suo & de pectore per linguā recitauit. Mobilis lingua Isaye qui xpi natiuitatem de virgine & eius passionem i cruce prophetas uit. Mobilis lingua Baruch. qui cum i terris presentem annūti auit. Baruch. iij. Mobilis Danielis qui tempus passiōis pre dixit. ix. ca. Ps. lingua mea calamo scribe ic. In nouo testamē to tripliciter videlicet. Subtiliter disputando. misericorditer ab soluendo. veraciter docendo. De primo Lu. ij. Sedit in medio doctorū interrogando & respondēdo. Prouerb. xvi. Lingua sapientum ornat scientiam. quam lingue vernositas representat. De scdo Johis. viij. Vade amplius noli peccare. Lu. xix. Hodie salus huic domui ic. Lu. vij. Vade i pace fides tua ic. Mat. xvij. Non dico tibi vsqz sepcies ic. qd ostendit lingue carnositas. Nam frater & caro nra est Gen. xxxvij. De tercio Math. xxij. Magister scimus quia verax es & viā dei i veritate doces Isaye. l. Deus dedit mibi linguam eruditā ego aut non cōtra dico. qd ostendit lingue planitas vel rectitudo. Nam saluator i lingua sua quatuor virtutes habuit. videlicet. Nouitatem. singularitatem. dulcediez. vtilitatē. De primo. Act. xvij. Que ē doctrina hec noua. Ibidem etiā legit qd athemienses ad nihil aliud vacabāt nisi audire noua. De scdo Johis. viij. Nunq̄ locutus est homo sicut hic. dixerūt qui missi fuerunt vt caperent eū. De tercio Johis. vi. Ad quem ibim? verba vite eterne habes. De quarto Johis. viij. Siquis sermonē meū seruabit mortem non videbit i eternū. Can. iij. Fauus distillans labia tua mel & lac sub lingua tua. Quod sic exponitur. Nam lex moysayca huic fauum aridum non distillantem. Fauus quidē mel i cera. & quid est i melle nisi dulcor. & quid i cera nisi splendor intelligitur. Cera est materia luminis. i melle dulcor caritatis. sed vtrūqz sub cortice littere latuēt. sed i aduētū saluatoris patuerunt. Ideo melior fuit potus euāgelice vīno legis

moysayce que diligentius nobis incorporare debemus. Prouerb. xxij. Comede fili mi mel qz bonū est & fauū dulcissimū gutturi tuo dat. Hic modus predicatoribz docendi dulcis & rationabiliter. De primo Jobel. iij. In illa die stillabunt mōtes id est predicatores maiores dulcedinem & colles. i. mōres fluent lac & mel. Secundo rationabiliter non omnia simul fundēdo. cū dicit distillās. qd distillat suauiter cadit. Deutro. xxxij. Fluat vt ros eloquium meū quasi ymber super herbā. Aug. 2. Tam diu debz predicator narrare sermonē quousqz p̄cipiat se intellectū esse a suis auditoribz. Job. xxix. Sup eos stillabit eloquiū meum. qz autez sequit. Mel & lac sub lingua tua. mel quod d celesti roze colligit signat doctrinā deitatis. & lac qd carne effundit doctrinam humanitatis. q̄ duo scz deitas & humanitas i christo sunt vnita. Ista duplex natura doctrina debet esse sub lingua sponse. quia i sua potestate est iam vnā iaz aliam preponere de melle imoderate non se nimū ingerendo. Prouerb. xxv. Sicut qui mel comedit multum nō est ei sanū. sic qui persecutor est maiestatis opprimere a gloria. de lacte satis. De quo. i. Corin. iij. Lac vobis potum dedi non escam. Et. i. Petri. ij. Quasi modo geniti infantes ic. Tercio i extremo iudicio sollicitudo patebit. qz ibi gladium suum. i. linguam suam fibrabit & arcum suum. i. verbum tetendit. & dicit. Ite maledicti ic. Deutro. xxxij. Si acuro vt vulgur gladiū meum. Hūc gladium timuit azina & de via se diuertebat. Numeri. xxij. Sed mali hunc gladium non timēt i presenti. s̄ timebunt i futuro. qn gladius suus deuorabit carnes et deuorabūt eos aues mortu amarissimo ic. Et sic ptz primū. **¶ Sequit** secundum. De secundo dixi. qz lingua effigiat gratiam dei q̄tum valeat fidei aie ex secunda diffinitioe. Nam salua gratia velsignat qua mediante amaritudo mundi et carnis suauitas dei et regm celestis sentit & dulcedo deuotiōis i sapore cibozū spiritaliū delectatur. Constat em qz nisi mediāte gratia diuina cibus doctrine vel eucaristie gustui affectiōis per deuotionē non sapit nec i ventrem conscientie facilliter labitur ac descendit. nisi ipsa mediante aut cibus doctrine ab auditoribus deglutietur.

& sapor in documētis spiritualibz inuenitur nisi mediāte gra-
tia. De qua Aug⁹. de gratia & libero arbitrio. Gratia est ex-
cellens dei bonū in hac vita mortali sine qua nullus salutē ad-
eptus est. Hec autem salua in homine nascit^r a duobz princī-
pijs. videlicet. recebere a malo & fac bonum P^s. Ideo faciētes
oppositum non habent riuos. minus vero saluā. Job. vii. Vt
qz quo non parcas mihi nec dimittis me. vt glutiam saluā zc.
Sed attēde qz salua ieiuni hominis est venenū serpentis. Sic
dyabolo et malis hoibus verba gratie venenosa. Crisost. Quē
admodum ignes spirantes sumus demonis cū illud sanctissi-
mum epulum eucaristie manducam⁹. Dixi tercio qz lingua ef-
figiat calamitatem q̄tum effigiat malicia lingue. Nā quozun-
dam aialium sicut in tercia diffinitione dixi lingua medicinalis
est quozundā venenosa. sic lingua et locutio in aliquibz est bo-
na. in aliquibz mala. Ex lingua potest venire bonum & malū
vita & mors. Proverb. xviii. Mors & vita in manibz lingue.
Quidā vero sūt qui habent linguā medicīnalem & bonā. sicut
sunt viri boni & iusti qui lingue verbis alios p doctrinā bonā
aut eruditionē seruant. Proverb. xij. Lingua serpentis sanitas
potissime. tales debent esse canes. i. prelati & p̄dicatores. qui
magis esse tenent^r p̄dicatores. qd si non fecerint dicitur eis.
Ezech. iij. Adherere faciā linguā tuā palato tuo. Quidā autē
habent serpentīnaz linguam & rabidam. quarum locutio mul-
tos protrahit ad ruinam & ad scandalum. contra illud. Pro-
hibe linguam tuam a malo. Lingua em̄ talium semper solet
habere os apertum per multiloquia & linguā acutam per de-
tractionē. P^s. Acuerunt linguas suas sicut serpentes zc. Sed
attēde qz lingua serpentis viuentis est venenosa. sed extracta
lingua efficitur nobilis zc. Tales serpentes signant omēs ho-
mīnes peccatores qui dum viuunt in peccato & linguā & lo-
cutionem habent multiphare venenosam quibus corrumpunt
multos homines. Vnde Ap̄lus. i. Corin. xv. Corrupūt bo-
nos mores colloquia praua. Sed quando tales spiritualiter
moriunt^r peccato. ij. Corin. vi. Quasi morietes et ecce viuim⁹
tūc lingua talium efficit^r valde nobilis cōtrā venenum peccatorū. et

multipliciter venenosa quia lingua serpentū sanitas. P^s. Lin-
gua canū tuoz zc. Itē mut⁹ efficit^r p̄dicator ppter duo. Pri-
mo qn lingua infecta est apostemate vicioz. Secdo ppter hu-
morem scientie deficientē. Ezech. iij. Lingua tua adhaerebit pa-
lato tuo. Balba efficit^r lingua moraliter illis q sunt nimis hu-
mīdi p carnalītatem deliciarū. et neruū scientie. i. qui nimis ha-
bent breuem sensū non solēt habere honestā locutionem. ta-
les in rebus spūalibus balbucāt. Seneca. Virtus est fortiter
aliquid dici de hoīe intelligēte. Qd autē lingua nimis celer fit
quia nimis longū videtur sibi habere sensū. ideo nimis pmp-
tus pre alijs ad loquendū & ad verba supflua proferendum.
Iay. xxxij. Lingua balborū volociter loquit^r & plane. Itē
ex tribus locutionibus prozūpit. vel ex flatione superbie. vel
ex putredine luxurie. vel ex frenesi in fide. Iaco. iij. Lingua ig-
nis est & vniuersitas iniquitatis. per ipsam cōstruunt^r verba in-
honestā sanguinea & venenosa signa sūt qz pulmo affectiōis i-
fectus est diuersis vicis. Lu. vi. Ex habūdātia cordis os lo-
quit^r. Math. xv. De corde exeunt que de corde pcedunt. Itē
qn sputum & salua peccati a cerebro. i. a cognitiōe et ymagi-
natione descendit ad pulmonē affectiōis ipsamqz vulnerat^r per
consensum nisi cum potest eici p cōfessionē signum est mortis.
Vtilitas venientis ad peccata curanda. Sequitur de aduē-
tu. De speculo autem ammonet nos Jeremias. xxxi. Statue
tibi speculum pone tibi amaritudines. dirige cor tuum in viā
rectam in qua ambulasti. In hoc speculo si se aīa sine dissimu-
latione palpauerit sine palpatione diiudicet. q̄tum vero in ea
sit dolus sine dubio inuenit se a creatoris sui ymagine longe
degenerasse. & turbata clamare cogitur illud. Jere. Trēnoz.
i. Vide dñe et considera facta sum vilis. Omēs em̄ peccauerūt
et indigent gratia dei. Ro. iij. Ideo si dixim⁹ quia peccā nō ha-
bemus nosipos seducim⁹ & veritas in nobis non est. i. Iohis
i. Vnde Boeci⁹. Nō tam cōposite felicitatis qui non in aliq̄
parte cum sui stat⁹ qualitate rixatur. Vñ Bern. Tu quicūqz
es etiam si sanct⁹ es si te ad lumē veritatis itus in aīa sine dis-
simulatione inspicias & sine palpatione diiudices nō dubit⁹ qz

humilieris. & in oculis tuis factus tibi vilior ex hac cognitione
tui. Cognitis ergo seditionibus nostris in speculo scientie. eo quod
nemo mundus a corde nec infans unius diei cuius vita est super
terram. non est homo qui uiuat & non peccat. in Regum. viij. Nunc
preparanda est luxuria ad abluendas & abstergendas maculas hu
ius sordis. Hec autem luxuria nihil aliud est nisi amara penitentia
cum cinere profunde humiliatiois collata. quam per nos habere non
possumus. Testate Bern. qui dicit. Inicium reuertenti ad deum pe
nitentia est quam sine dubio spiritus operatur in nobis. non noster sed dei.
Ideoque amor tunc modo docet & confirmat auctoritas. Ratio quod
est frigidus ad ignem ueniens ardentem & fuerit calefactus dubi
tat ab igne sibi euenisse calorem quem sine illo habere non po
tuit. Sic igitur qui prius iniquitate frigidus erat si postmodum
feruore quod est penitentiae accendatur non dubitat aliunde aduenisse
spiritum suum arguentem in terra & diiudicantem. Auctoritas Jeremie
xxxij. Postquam enim conuertisti me egi penitentiam. Non dicit postquam
ego conuertisti me. Unde dominus Iohis. xv. Sine me nihil potestis
facere. Et Apulus. ij. Corin. ij. Non quod sufficientes simus aliud co
gitare a nobis quasi ex nobis. Et ex hoc perpende operatio in
quanto sis periculo constitutus. quod non nisi per eum potes resurgere quem
maxime offendisti. Crisostomus. Omnes homines antequam peccemus li
berum quidem habemus arbitrium. si uolumus sequi uoluntatem
dyaboli an non. quod si semel peccantes obligauerimus nos operibus
eius. iam nostra uirtute euadere non possumus. Sed sicut nauis fra
cto gubernaculo illuc ducitur ubi tempestas uoluerit. sic & ho
mo diuine gratie auxilio perduto per peccatum non quod uult agit. sed
quod dyabolus uult. Et nisi deus ualida manu misericordie sue
soluerit eum usque ad mortem in peccatorum suorum uinculis perma
nebit. Ergo nostra quidem uoluntate et negligetia alligamur
sed per dei misericordiam absoluumur. Sicut enim uidemus in istis
mundialibus regnis quomodo in primis quidem nemo potest
facere seipsum regem. sed populus creat sibi regem quem elegit. &
cum rex ille fuerit factus & confirmatus in regno iam habet po
testatem in hominibus & non potest populus uiginti eius de cernice sua re
pellere. Nam primum quidem in potestate ipsi est sibi facere regem

quem uult. factum autem iam de regno expellere non est in po
testate eius. & sic uoluntas populi in peccato in necessitate uertitur
sic & homo plus quam peccet liberum habet arbitrium utrum uelit sub re
gno esse dyaboli. cum autem peccando se tradidit sub regno ip
sius iam non potest de regno ipsius exire. & sic preuia uolun
tas eius in necessitatem conuertitur. Hec ille.

Pro thematate noni sermons.

Faciamus hominem utrum. In antecedentibus audiuitis quod
septem sunt gradus quorum primus fuit intentio. secundus
vero fuit meditatio. Unde de secundo gradu scilicet meditatio
nis. De qua Richardus li. i. de ar. mist. c. ij. dicit. Sciendum
quod unam eandem materiam aliter per cogitationem intuetur. & ali
ter per meditationem rimatur. multum enim a seipis differunt hec.
Quis quique in materia sunt unum. Cogitatio enim ipso modo animi
aspectus ad euagationem prius. Meditatio uero est studiosa me
tis intentio ad inuestigandum diligenter insistens promptus ad in
quisitionem ueritatis. Cogitatio puerila queque lento pede sine re
spectu peruentiois passim huc illucque uagatur. Meditatio uero
intendit & ut plurimum currit. Cogitatio est sine labore & fru
ctu. cogitatio semper uago motu de uno in aliud transit. Me
ditatio uero circa unum a deo incessanter intendit. In gradu me
ditationis deus frequenter spiritum humanum allogit ne in itinere fatigetur
Bern. sermone. xxxi. super Cant. Deus quasi uiator quispiam itinerantibus
sele associas iocundissimis fabulatioibus suis a labore uie omnem
reuelat communitate ita ut eo discedente loquantur. Nonne cor nos
strum ardens erat in uia. Sed qualiter loquitur deus anime. dicit Aug. de
de triplici habitaculo dei. Locutio est occulta inspiratio que me
tibus suam uoluntatem & suam ueritatem inuisibiliter ostendit. Ps.
Audi quid loquat in me dominus deus etc. Sequitur. ad eos qui con
uertuntur ad cor. Apoc. ij. Qui habet aures audiendi etc. Dicit
ergo Greg. ij. moral. Deus non omnes equaliter alloquitur sed prout
uinculorum opus est. Unde Iohis. xvi. Multa habeo uobis dicere.
Ideo sciendum quod multipliciter loquitur deus. Acriter arguendo.
Apoc. iij. Ego quos amo arguo etc. Terribiliter comminatio. Io
hannis. xv. Si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmas.

Prudenter docendo Iohis. xv. Vos dixi esse amicos q̄ q̄cūq̄
ic. Crisost. Que fuerūt in ecclia ad salutem vtiliter suadendo.
Apoc. ij. Suadeo tibi emere aurū ignitū vt locuples fias. Ri-
chardus. Quis caritatē q̄ vt aux̄ fulget dilectiōe seruet ī tribula-
tiōe fornacē examinatiōis sustinet. veracit̄ p̄mittēdo Jo. xxij.
Siquis diligit me sermonē meū seruabit. dulciter consolando
Cān. v. Quid maius hys comedite amici mei & bibite & in-
ebriamini diuinitate mea. Verbū caro factum est vt cibus an-
geloz fieret cibus hominū. familiariter susurrādo Job. iij. Por-
ro ad me dictum est verbum absconditum & quasi fortitue sus-
cepit auris mea venas susurrū eius. Greg. Vnde huiusmodi
diuini susurrū q̄q̄ ita sunt abscondita extra dici nō possūt. Hec
Greg. Apoc. ij. Vmētī dabo mamma absconditum. quod nemo
nouit nisi qui accipit. Quod vt nobis fiat ic.

De brachijs sermo nonus.

Haciam? hominem ut̄. Veri audiuistis de lingua. ho-
die audietis de brachijs. De quibus Iherosol. Dicuntur
brachia a ban grece q̄d est forte latine. eoq̄ ī brachijs
maxima sit fortitudo. Constat em̄ brachia ex duobus fortibus ossi-
bus inuicem concatenatis & iunctis & fortissimis nervis de-
super colligatis. Et sunt brachia flexibilia ad motū iuxta vo-
luntatis arbitriū. sunt & parū carnosā medullosa fortia tamen
& valent ad multa. ad laborādum. ad erigendū. ad restringen-
dum. ad repellendū seu deferendū. ad pugnādū. ad portandū.
ad eleuandū. Brachia q̄n corpus infirmū est pro corrupto san-
guine extrahendo solēt vulnera recipere & patienter sustinere.
Si vero pars sinistra patit̄ solet medicus venam brachij dextri
aperire. & sic possit sinistre parte corporis subuenire. & cōuerso
nisi forte materia fuerit venenosa. quia tūc ad partē oppositā
non retrahit̄. s̄ per illā partem ī quo est passio. ne forte p̄pter
illā cor ad membrum mobile vulneretur. sicut ī libro fleubor-
thomie dicitur. Secunda diffinitio. vicinitatem & filialitatem
videntur habere cū capite & cerebro. & ideo quodā sensu na-
tura sine deliberatiōe ictibus ferentiū p̄ capite se opponūt. Cū
corde s̄m Galienū specialē amorē trahunt. & ideo quicq̄ cor

diligit etiam brachia diligunt & ad amplexum illius se exten-
dunt & quanto vicinius cordi applicāt. Tercia diffinitio. bra-
chia cordi quidem sunt vicina & ab eo venas & sanguinem et
arterias & pulsum recipientia solent ipsius cordis dispositi-
onem attrahere et ipsam exterius tāgentibus medicis declara-
re. Tange igitur cum quatuor pulpis digitorum pulsum ali-
cuius. quādo non fortiter fuerit motus. aut balneatus aut ca-
pulus aut alia passus que pulsum variant. q̄d tibi nisi tres
digitos tangat est debilis. si tūc duos est debilior. & si nullus
digitum tangit seu pullat tunc est ī punctu mortis sine inor-
dinatione motuum & quietū. vtpote si fiat vna plaga magna
& postea altera minor & itez minor ita q̄ semper dimnuitur.
desperatio est habenda. Sed si fieret econuerso q̄ prima pla-
ga esset parua sc̄da maior tercia iterū maior & sic consequēter
fiducia est habenda. Item dicit̄ ī prenosticis q̄ denudatio et
inquisitio brachioz est ī acutis infirmitatibus signū mortis. In
hys nota tria. videlicet quantā x̄ps d̄ hoīe habuit sollicitudi-
nem. quātum hō teneat̄ habere dilectionem. quātam hō denu-
dat malignitatē. De primo nota q̄ de? suā sollicitudinē homī
ostendit tripliciter. videlicet. creando. redimendo. sollicitando.
Nota de primo quātū d̄cernit primā diffinitionē. q̄ sicut bra-
chiū imediate dependet a corpore. sic x̄ps imediate dependet
a patre Iohis. xvi. Exiui a patre ic. Et sicut brachiū semp ad-
heret corpori. sic christus s̄m diuinitatem semp adheret patri.
Beda super illud Iohis. xij. Adhuc modicum tempus vobis
sc̄m s̄m & vado ad eum ic. Illic se dixit ire vñ nunq̄ recessit.
Et sicut brachium ex duobus ossibus. sic christus ex duobus na-
turis. humanitatis & diuinitatis. Athanasius. Sicut aīa rōna-
lis & caro vnus est homo ic. Et Philippus. ij. Cū eis est bra-
chiū carniū. Et sicut ossa brachioz plena medullā. ita x̄ps ple-
nus gratia & veritate. S̄ parū carnosā fuerūt ista ossa. quia
x̄ps paz̄ habuit corporaliū deliciarū Lu. xxi. Videte ne forte gra-
uent̄ corda ic. Math. iij. Ieiunauit quāraginta diebus et quāra-
ginta noctibus. S̄ adhuc fortia Job. ix. Si fortitudo q̄rit̄ ro-
bustissimus est. Sed attende quō pater celestis p̄ ista brachia

mira fecit. Nam primo laborauit quando sex diebus per filium operabatur vniuersas creaturas. Gen. i. Et die septima requieuit ab vniuerso opere. Nam per horum omnia facta sunt Jobis. i. Secundo leuauit quoniam post expulsionem de paradiso non totaliter submergit. Ps. Eleuauit me dextera tua. Tercio portauit atque descendit quando sicut nutrix puerum de terra in terram de gente in gentem introduxit & a facie eorum gentes eiecit. Deutro. xx. Sicut aquila prouocat ad volandum pullos suos etc. Segit. Expandit alas. i. brachia sua tunc autem quoniam incarnari precepit Ps. Emitte manum tuam de alto eripe me etc. Lu. x. Erexit cor nu salutis nobis etc. Osculatus est quoniam hominem in gratia suscepit. Lu. xv. Vidit illum pater a longe misericordia motus etc. Gen. xxvii. Isaac osculatus filium suum Jacob. Defendit quoniam de potestate eripuit. Lu. xi. Cum fortis armatus etc. Et de his omnibus illud Ps. Redimisti in brachio tuo filios Jacob. Quatuor ad secundam diffinitionem videlicet ubi dicebat quod quoniam corpus infirmum. Corpus est ecclesia cuius duo sunt latera vel brachia dei patris. dextrum filius eius vnigenitus. Eccl. xxxvi. Glorifica manus & brachium dextrum. sinistrum genus humanum quod ab initio infirmabat. Ps. Infirmati sunt nec qui adiuuaret. Sed brachium dextrum videlicet Christus patienter vulnera in ara crucis portauit ut infirmus sanaretur. Isay. xxxiii. Esto brachium nostrum in mare & salus nostra in tempore tribulationis. Sic contra Christus in firmatus in cruce fundamur sanguinem nostrum per passionem. i. Petri. iij. Christo in carne passio. ibidem. Sanguis eius emundabit. Quod sanctus Bern. monuit super illud Can. i. Fasciculus inire dicens. Ego fratres a primordio conuersationis propter acerbum meritum quam mihi deesse sentiebam. Tercio in celesti patria solitudinem ostendit dans in celesti patria cetera gaudia quod optatis spiritu sancto Can. ii. dicens. Leua eius sub capite meo & dextera illius amplexabitur me. Per leuam prosperitas temporalis. Prouer. ij. In sinistra illius diuicie & gloria. Et bene per sinistram quia quantum est de se semper extendunt ad occasum. Vnde & pars occidentalis istius mundi sinistra eius appellatur sic docet Sapientia. Caput huius sponse mens siue deus patet ergo dicens.

Leua eius. i. temporalis prosperitas sub capite meo. i. sub Christo non fit per Christum. Ita manus supponit predestinatis cadentibus in culpam ut eleuetur. Ps. Cum ceciderit iustus non collidetur. penitentibus ut consolentur. Ezech. iii. Abij amarum indignatione mea manus enim domini erat mecum confortans me. contemplantibus ut iocundentur Isay. xlix. Sub umbra manus sue protegit me. Post hoc bene sequitur Et dextera illius amplexabitur etc. Nam dextera a dante dicitur secundum Iherosolymum libro ethimo. xi. c. Et sic conuenienter filio dicitur Job. xiiij. Operi manuum tuarum porriges dexteram. quia per eam alia dantur videlicet vita sempiterna. Sapientia. v. Accipiunt regnum decoris & dyadema spiritus de manu domini. Et bene dicitur dextera eterna vita. Nam sicut dicit plus li. i. Dextera patris in animalibus est fortior. Et li. xiiij. In dextera calor maior materia sanguis habundantior mobilitate facilius. Sic intentio fortitudo maior. Vnde Ps. Dextera domini fecit virtutem. Tunc enim dicitur de anima Prouer. ultimo. Laborauit brachium suum. Calor caritatis intensior Deutro. xxxiii. In dextera illius ignea lex & dilexit plus materia sanguinis. i. gaudij habundantior. Videmus enim quod sanguis iocunditatem generat. Vnde & pueri sunt iocundiores quam senes. In illis autem celestibus reperitur summa iocunditas. Ps. Delectationes in dextera tua usque etc. Mobilitate facilius. quia sancti qui sperant in domino habent fortitudinem assumunt pennas sicut aquile etc. Isay. xl. Nam ibi erat fortitudo claritas subtilitas impassibilitas. que omnia per dexteram designantur. Vnde Christus latroni a dextris ait Lu. xxii. Hodie mecum eris in paradiso. Figuratur Gen. xlv. Ioseph amplexatus Beniamin cecidit in collum eius & iussit per fratrem dari singulis binas stolas. Beniamin. i. Christus. Mattheus. x. Complexus eos imponens manus super eos & benedicebat. Sic in celesti gloria Mattheus. xxv. Venite benedicti etc. Isay. v. Tenebit predam & amplexabitur & non erit qui eruat. Et sic patet prima diffinitio. **¶** Sequitur nunc secunda. Dixi secundum quod brachium effigiat quantum homo teneatur habere dilectionem. Nam boni christiani cerebro. i. christo & eius fidei debent esse familiares vicini. & pro illo se debent opponere & tyrannis

& ydolatrijs obuiare. & si necesse fuerit ictus mortis iacula nō vitare. 1. Esdre. iij. Prohibuerunt eos in brachio & robore. Hoc tamen est contra multos. De quibus Greg. Ecce nunc homines apud ic. Item amorem ad proximos. nam deus diligit cor. i. homines quos redemit siue bonos siue malos quos amplectere debemus. Sapie. xi. Diligis omnia que sunt & nihil odisti eorum que fecisti. Amicum in deo inimicum propter deum diligere debemus. Et sic patet secundum. **¶** Sequitur tertium. quantam homo denudat malignitatem. Nam sicut pulsus ostendit & brachium cordis defectum. sic per exteriora opera qualis sit mens interior declaratur. A corde enim deriuatur pulsus. a brachio & a mente descendunt virtus & opera. Et ideo qui pulsus exteriorum bene attendit in corde si sit sanitas vel infirmitas bene noscit. Vnde Greg. quod per hec que foris apparent quid intus lateat aperitur. Et Sapientie. xiiij. Operibus attendentes cognouerunt quis esset artifex. Sed attende pulsus qualitatem. Si quis quatuor euangeliorum precepta seruaerit. & tres personas in essentia unitatis crediderit. & duo opera misericordie perfecit. & unam fidem christi tenuerit saluus erit. Mathe. vltio. Cui quatuor infirmus. cui tres infirmior. cui duo deficiunt infirmissimus. sed cui nullum horum est. signum mortis. qui vero non crediderit condemnabitur. Item ascensus in pulsu a minori ad maius signum vite. a minori ad minus signum mortis. ij. Petri. ij. Facta sunt posteriora eius peiora prioribus. **¶** Sequitur de aduentu. In primis diximus quod nullum possumus facere sine gratia dei. Possumus tamen facere aliquid. quo facto dominus dabit gratiam penitendi. & sunt istorum tria. Possumus enim a peccatis cessare. liberum arbitrium ad bonum declinare. ad gratiam nos humiliare. **¶** Vnde licet peccator. ut omnes doctores tradunt. non possit per se facere opus meritorium ut se possit conuertere ad penitentiam. nec illuminari per gratiam. potest tamen facere predicta tria. quibus factis infundit gratia. sicut aliquis non potest illuminare domum. sic in proposito nullus sibi dare poterit penitentiam. potest tamen predicta tria. quibus factis dominus dabit penitentiam sine ullo iteruallo. s. primo Eccl. xi.

Fili peccasti ne adicias iterum. Item Jobis. viij. Vade et amplius noli peccare. De secundo scilicet libero arbitrio dicitur Gen. iij. Subter te est appetitus eius & tu dominaberis illius. Bern. In nobis est uia si volumus & nullus nostrum deicietur inuitus. De tercio scilicet de humilitate notandum quod hec humiliatio quam mentem nostram ad dignationem peccati possumus prouocare. In tribus exercitijs consistit. Primum est consideratio vilitatis que est in peccato. Nam inter omnia genera entium nullum vilius est illo. de oibus enim creaturis sub sole dicit illud Gen. i. Erat valde bona. saltem ratione creationis. Sed de peccatore dicit Sapie. xv. Luto vilior est vilita eius. Vnde ex re vilissima optima peccatum ex hac ad indignationem pro ea merito prouocari. Secundo considerandum est quem pro peccato offendimus. quod deum patrem creatorem redemptorem nostrum. De quo per Jeremia. ij. dicit. Scito & vide quod malum & amarum est dereliquisse te dominum deum tuum. malum quia deum peccatum. amarum quia deum offendimus. malum autem in peccatione dei. quod eo perditio omnia bona perdimus necessaria ad salutem. ita quod conuenienter dicere poterimus illud Tobie. x. Deu me fili mi ut quid te misimus peregrinare omnia simul in te vno habentes te non debemus dimittere a nobis. Merito etiam amaritudo inoffensa eius nobis inducitur quia ipso non habito omnis dulcedo vertitur in amarum. offenso enim creatore impugnat nos omnis creatura. Vnde de sapientie. xvi. Creatura enim tua tibi fortiori deseruiens ex candescit in tormentum aduersus iniustos. Sapientie. v. Ardebit creaturam ad ultionem inimicorum & pugnabit. Et beatus Bernardus. Cogitanti mihi quod patrem offenderim hoc est quod pudeat. Ipse enim se mihi patrem exhibuit. sed non ego me illi vicissim in filium. qua non fronte attollere oculos ad vultum patris tam boni. tam malus filius pudeat tanto patre fixisse de generem. Exitus aquarum deducite oculi mei. cooperiat confusio faciem meam pro chabolor. quia caduca prope nulla quarum finis mors est. Infelix & insanus preferre non erubui eterni patris amorem pariter & honorem. Tercio exasperanda est nostra deuotio. considerando quod viles facti sumus ex peccato. Homo enim ratione creationis dominum tenet super omnia animalia &

super omnem creaturā. Juxta illud Ps. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Comisso enim peccato infra bestias reputat. Juxta illud Ps. Homo cum in honore esset non intellexit compatens est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Vñ. i. Re. ij. dicit. Quicumque glorificauit me glorificabo & ego eum. qui autem contemnunt me erunt ignobiles. Ac si diceret. quia homo tenet statum mediū inter deum & bestias. Qui glorificauerit me. partem propter me dimittendo. glorificabo & ego eum. meam diuinitatem sibi participando. qui autem contemnunt me. uilia peccata plus quam me diligendo. erunt ignobiles quia talia agendo infra bestias rediguntur. Postquam igitur hys considerationibus animus noster ad indignationem peccatorum fuerit excitatus nisi homo sit durior petris in passione domini scissis. transit ad secundum membrum peccatorum per amarissimam penitentiam expulsionem mirabili affectu corruens ante pedes domini atque clamans. Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam etc.

Pro themate decimi sermonis.

Aciamus hominem utrum. Veri audiuistis in prothematate de secundo gradu videlicet meditationis in quo deus alloquitur animam sicut sponsus sponsam. Cum enim deus sicut dictum est ex nimio amore spiritum siue mentem nostram in meditationibus suis quocumque tam amabiliter et dulciter alloquitur ut spiritus noster quasi mirando cum propheta clamat. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Condecet & necesse est ut spiritus noster deum alloquens sibi humiliter & dulciter & cum reuerentia & gratitudine alloquatur dicens cum propheta. Cum imaculatus ero ut complacere eloquia oris mei & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. De hac allocutione Bern. sermone. xvi. super Cant. Sicut quondam Moyses quasi amicus ad amicum cum domino loquebatur et dominus respondebat. Ita & nunc inter uerbum & animam ac si inter duos uicinos familiares admodum celebratur consabulatio. Nec mirum. ex uno enim fonte amor uterque influit diligere intuere et formidare propter. Nec ille. quod quod sit os anime uel spiritus & quod lingua quibus deum alloquitur. Greg. in. moral. Os cordis & anime est cogitatio siue meditatio. alius propheta & malis non dicit. Labia dolosa in corde et corde locuti sunt

Quid autem sit lingua ostendit Bern. sermone. xvi. super Cant. Verbum dei & spiritus humanus habet linguas suas quibus sic alterutrum locuntur partes uerbi dei. Lingua est enim fauor dignationis. Anime uero lingua est feruor deuotionis. S3 Greg. in. moral. Animarum uerba sunt ipsa desiderio quasi uerba non essent propheta non diceret desiderium cordis eorum audiuit auris tua Desiderium etiam magnus clamor est. Exemplum in Moyses qui uidentem ante se mare rubrum & post se exercitum magnum uenientem. dixit dominus ad eum. Quid inquit clamas ad me. cum tamen os suum non aperuit. Exo. xiiii. Bern. super Cant. sermone. xvi. Quocumque audis uel legis uerbum eternum et animam pariter colloqui. & se inuicem intueri noli ymaginari corporeas uoces uel apparere corporeas ymaginationes. quia hec locutio ubi dei est infusio domini. Nec ille. Et licet allocutiones spiritus sint infinite tamen ad septem reducuntur. Quandoque enim alloquitur ut dominum fideliter adorando. cum desideria sua soli deo in uera fide exhibet Math. in. Dominum deum tuum adorabis. Quocumque ut creatorem uel uolenter ammirando. cum facta sua in creaturis rimatur. Dicit cum Aplo Ro. xi. O altitudo diuiciarum sapientie etc. Quocumque ut patrem confidenter deprecando desiderio finalis necessitatis. Math. vi. Pater noster qui es in celis. In qua oratione secundum Augustinum septem implicantur que corpori pariter & anime necessariae sunt. Quocumque ut deum humiliter honorando. ut quando se inutilem seruum reputans nihil boni sibi ascribit. Ps. Dixi domino deus meus es tu quoniam honorum meorum non egesset. Quandoque ut iudicem horribiliter timendo. ut cum infirmitatem suam & reatum trepide insinuat dicens. Job. x. Loquar in amaritudine anime mee dicam deo noli me condemnare. Si autem dixerit non condemnabo te. Responde. Cur ergo me iudices. Respondit ipse sicut apostoli domino. Iudicamur a domino corripimur ne cum hoc mundo damnemur. Quocumque ut socium familiariter consabulando. ut quando se socialiter exhibet. quod facit fides. i. Cor. i. Fides est per quam uocati estis in societatem filii eius. Quocumque ut sponsum dulciter susurrando. ut cum pro magnitudine amor uerba exprimere non ualet. Osee. ij. Ducam eam in solitudinem & ibi loquar

ad cor eius. ducit in solitudinem vocando eam ad sua intima.
Ex quibus patet secundum Vercellensem quod dominus ostendit nihil nobis esse
salubrius vel deo in nobis iocundius quam in feruore desideriorum
exercitiorum incessanter exerceri. Quod ut nobis fiat imitatio virginis etc.

De lateribus sermo decimus.

Aciamus hominem ubi supra. In antecedentibus audimus
de brachijs. Nunc audietis de lateribus. De quibus
Iherosolymus. Latera dicuntur quasi leta. Nam leta sunt
iste due partes corporis in quibus latent costae. Inter enim latera
costis quedam etiam costae dicuntur eo quod ab ipsis omnia interiora sus-
tentent. Sunt autem costae secundum eundem numerum septena sub
utroque parte que ossibus tenuis cartilagineas in scutella pectoris
colligantur & ibi ad defensionem cordis & exteriorum membris
adiuantur. ut dicit Constantinus. Secunda definitio dicitur in pro-
phetis in febribus acutis egrum iacere in latere bonum est & ma-
xime in dextro signat enim latera non esse apostematizata. quia quoniam
est in lateribus apostema non potest eger incubere super ea pro
dolore. Tercia definitio quoniam in latere generatur ventositas &
sic punctatur & dolor. et quoniam contingit opilatio contractio duri-
cia inflatura discensio spasmatio. ex quibus omnibus sequitur dolor
Et si pulsus magnus & salinofus fuerit. & potissime si fuerit
visus oculorum horribilis & tunc mentis alienatio timetur et mors
finaliter generatur. huic possunt addere quod omnes mundi corae sem-
per fiunt ad latus sinistrum. Corisantes enim ad partem sinistram
incedunt & a latere dextro recedunt. Item duo homines diuersis
vijs mordentes quando veniunt ad quadrum & ultra transiunt ille
qui prior fuit dexter efficitur sinister. & e converso. In his tria
notantur. videlicet. Deus cum sua familia quam semper habuit.
Bonus cum suis virtutibus quas semper colit. Malus cum suis vir-
tibus que semper tenuit. De primo notandum quod deus quantum ad per-
sonas sanctissime trinitatis secundum diuersa tempora triplicem familiam
habuisse comprobatur. secundum triplicem cursum temporum. videlicet. in
vetere testamento. in nouo testamento. in celorum regno. In ve-
teri testamento pater duplicem familiam quasi in suo tempore
secundum dispositionem laterum habuit & in quolibet septem costae.

Sic in suo corpore. id est in mundo qui non presumptiue corpus
patris dicitur. Nam sicut corpus a corpore sic mundus a patre
sumpsit originem. propterea sicut corpus habet duo latera. dextrum
& sinistrum. sic mundus. cuius dextera oriens secundum plerumque sinistrum
occidit. In hoc ergo corpore pater celestis duplicem habuit fa-
miliam & habet. videlicet. dextrum & sinistrum. dextrum iustorum.
sinistrum reproborum. que per septem laterum costas non im-
congrue figurantur. Nam numerus septenarius vniuersitatem de-
signat secundum Gregorium. Igitur vniuersitas fidelium sicut septem pla-
nete qui contra cursum proprii firmamenti motui se conformant
qui iusti dexteri lateris non cursum voluntatis proprie sunt secuti
sed firmamenti quod est deus. Unde isti sunt septem stelle quas
filius hominis in dextera sua tenebat septem candelabra in quorum
medio ambulabat. Apoc. i. Figurati in septem milibus iustorum
qui non curauerunt genua ante Baal. iii. Regum. xix. In filiis
septem Job. Job. i. et. ii. Dicuntur autem costae propter mandatorum
dei custodiam. stelle propter vite eminentiam. candelabra propter
fame resplendentiam. filii Job. i. dei propter obedientiam. non curua-
tur genua propter dei adhaerentiam. Figurati Genes. xli. ubi Pharaon
vidit in ripa fluminis septem boues pulcras & pingues que vi-
recta carpiebant. et septem alios macerrimos qui illas pulcher-
rimas consumebant. Sic pro certo homines sunt quia boues pin-
gues. id est viros iustos qui per virtutes sunt pinguisissimi deuorant
hodie & inuestunt hec septem. macre. id est vniuersitas malorum qui
propter defectum gratie sunt macerrimi. Item Genes. vii. In ar-
cha Noe. id est in mundo seruabat Noe. id est deus septem & septena in
lymbo archae usque ad suum aduentum qui non fuerunt submersi in
diluuio inferni etc. In sinistro latere non incongrue dicimus cum
habere septem costas. id est vniuersitatem malorum. Figurati in septem
capitibus draconis que septem erant dyadematis insignita.
Apoc. xii. In septem angelis malis cum septem phialis ira dei
plenis. Apoc. xvi. In septem viris Saul & stirpe Saulis
qui David sustinuerunt crucis suspendia. ii. Regum. xxi. quia mali
dicuntur costae in quantum defendunt suam nequitiam. septem ca-
pita in quantum ostendunt suam potentiam. coronati in quantum eminentiam.

filij Saul inq̄tum suam seuiam. qui eternaliter cruciabūtur
p̄pter suaz inobediētiā. De quibus dicitur Math. xij. q̄ ma
lign⁹ spūs assump̄sit septem spūs nequiores sc. quia mali sūt
malignis spiritibus nequiores. Et sic p̄tz de lateribus patris
veteris testamēti. Secundo in nouo testamenro duo latera ha
buit filius. Vnū dextrū donoz. aliud v̄tutū sinistrū. In dextro
latere septē coste septem dona. Isay. xi. Requiescet super eū
spūs domini sapientie intellect⁹. filij fortitudinis sciētie p̄cta
tis & timoris. Figurata in aureo candelabro. Isay. iij. Ecce
candelabru aureū totum & septem lucerne eius super illud. di
cit̄ x̄ps homo inq̄tum passus. Ps. Homo natus est i ea. Se
ptem coste septem dona inq̄tum x̄po date a diuinitate ad eū cu
stodiendū. Dicit̄ candelabrum inq̄tum portauit ignem carita
tis. aureū p̄pter splendorem onustatis. septem lucernis p̄pter
septem dona virtutis. Numeri. viij. Cū posueris septē lucernas
candelabraꝝ in parte australi ergat̄. Scdm̄ latus sinistrū se
ptem virtutum. que fuerunt humilitas contra superbiam. pau
peritas contra auariciā. caritas contra inuidiā. paciētia contra iracun
diā. castitas contra luxuriā. modestia contra gulositatē. prompti
tudo contra pigritiā. Et hoc coste contra ipugnationē demoniorū.
Proverb. iij. Ne paueas repentino terrore dñs erit in latere tuo
Figurate in septem ducibus persarum qui erāt p̄mi et p̄xi
mi videntes faciem regis. Hester. i. Et p̄ septem crines Sam
sonis quibus ablatis perdidit fortitudinem. Iudicū. xvi. Sic
virtutes christi duces in quantum eum custodiebant. crines in
quantum eum onustabant quibus in denudatiōe p̄uatis for
titudinem amisit in quantum crucifigi se permisit. s̄ recreuerunt
in quantum reuixit. Michee. v. Suscitabimus super eum sep
tem pastores zc. Tercio in corpore spiritus sancti in regno ce
lorum duo latera. vnum beatorum. aliud angelorum. in quoli
bet septem costas. Sanctorum latus septem costas. i. septena
rium premiorum dotibus anime. visio. fructio. dilectio. corpo
ris claritas. agilitas. subtilitas. impassibilitas. Figurata in se
ptem diebus conuiuij quod parauerat Assuerus. i quo Hester
in anima corozatur. Hester primo. Isaye tricesimo. Er̄ lux

lune. i. humanitatis sicut lux solis. & lux solis. i. anime septē
pliciter sicut lux septem dierum. Istud erit sempiternū sabba
toꝝ in quo terra a cultoribus & laboribus quiescebat. & quili
bet seruus liber fuit tubis clangebant. Leuitici. xxv. Secūdu
latus angeloz p̄ septem costas figurati Apoc. v. vbi dicit̄. q̄
agnus dei habebat cornua septē & oculos septē qui sūt septē
spūs dei. Angeli dicunt̄ cornua p̄pter fortitudinem. oculi pro
pter lympiditatem missi in omnē terrā. quia sicut aīa corpus
sic illi mundū. Zach. iij. Super lapidē vnū oculi septem. To
bie. xij. Ego sū Raphabel āgel⁹ vn⁹ & septē qui astant̄ añ
dñm. Idcirco totus stat⁹ ecclesie in tria diuidit̄. Pater regna
uit ab Adam ad x̄pm. Christ⁹ ad iudiciū. Spūs sanct⁹ post
q̄ opa trinitatis sūt indiuisa. Sic ecclia a septuag. sima vsq̄
ad pascha quo ad patrem. a pascha vsq̄ ad penthecosten quo
ad filiū. reliquū spiritu sancto. & sic toti trinitati. Sic p̄tz p̄i
mū. videlicet deū cū sua familia quaz semper habuit. Sequit̄
tur secūdu. **D**ixi scdo q̄ coste effigiūt bonū cum suis virtu
tibus quas semper coluit. & sic aīa veri iusti habet cōmuniter
duo latera et q̄libet septem costas. latus virtutum custodiēs
a malignis fraudibus. latus sacramētoꝝ eripiēs a diuersis cri
mibus. P̄mū latus dextrū virtutū cū septem costis. qui sūt
tres virtutes theoloyce veritatis. fides spes caritas. quatuor
virtutū cardinaliū. prudentia fortitudo t̄pantia iusticia. vel sex
operum misericordie & septimū sepulture. Figurate per septē
lampades que añ thronum ardebant. Apoc. iij. Septem gra
dibus per quos homines vestibulū ascēdebāt. Ezech. xl. Se
ptem panes qui in deserto turbam christi famelicam sacrabāt
Math. viij. Nam opa virtutū illumināt in fide ascēdere faciūt
per spem faciāt p̄ eternam refectiōem. Gen. xli. Septē spice
pullulabant in calamo vno. Secundum lat⁹ sacramentozum
figuratum in septē vicibus quibus Naamā fuit lot⁹ in iorda
ne. iij. Regū. v. In septem vicibus quibus digitus in festo ex
piationis in sanguine intingebatur. Numeri. xix. Et septē vi
cibus quibus mundandus a lepra sanguine passeris asperge
batur. Leuitici. xij. Nam septenariū gratiarum qui i iordane

inuenitur sacramentorum & in sanguine passionis passi & effusi
liberamus a septenario vicioꝝ. Ps. Argentum igne examinatum p
batum ter etc. Et sic patet secundum. **¶** Sequitur tertium videlicet vicia que
mali semper tenuerit. Nam mali duplex latus habent. vnum patris
vite quasi dextrum. aliud future vite quasi sinistrum. Latet patris
vite septem costarum que sunt. superbia auaricia inuidia iracundia
gula luxuria & accidia. Figurata per septem demonia que chris
tus a Magdalena eiecerat. Lu. vii. Proverbia. xvi. Cum submer
serit vocem suam non credes ei quoniam septem nequicie sunt in corde
eius. Deuter. xxviii. Per unam viam venient ad te & per septem
fugient a facie tua. quia per unam viam. i. penitentiam septem vie
peccatorum. Isti septem funes quibus Sampson ligatus a Dal
da. Iudicium. xvi. Si ligatus fuero septem funibus infirmus ero
sicut ceteri homines. Secundum latus future vite erit eternalium tor
mentorum. septem costis vniuersitas penarum. Figurata Gen. iii.
Quicumque occiderit Chaym septuplum punietur. Leuitici. xxvi.
Addas plagas varias septuplum propter peccata vestra. Daniel. iii. vbi
Nabuchodonosor precepit ut succederetur fornax septuplum. for
nax babilonis. i. pena inferni succederetur septuplum quoniam vniuersitas
penarum reprobis intentat. Ps. Redde vicinis nostris septuplum
etc. Et sic patet tertium. Adhuc addemus quod feblicitans iacens in la
teribus videlicet duo latera due sunt ianue videlicet spes et timor
Spes eternorum. timor tormentorum. Igitur si contingit feblicitas tribus
lationis aut temptationis bonum est per considerationem iacere in aliquo
laterum predictorum. quia scilicet tunc est optimum signum boni viri qui recurrit
ad considerationem eterne glorie que victori promittitur & miser super
latet tuum. maxime autem bonum est super latet dextrum. i. in spe & considera
tione diuine gratie & glorie residere. signum enim est tunc temporis quod aposte
ma peccati mortalis interius in corde non latitat & interior affe
ctus ad deum spirat. Illi vero qui apostemate vicioꝝ sunt pleni
nesciunt iacere in latere nec clamare in tribulatione nec de celesti
bus et infernalibus cogitare. huiusmodi dolorem infernalium finaliter incur
runt. Eccl. xlii. Seruo pessimo. s. latus sanguinare. Sex sunt
que costis nocent. s. lateribus mentis & cognitionis. venositas
inanis glorie. opulatio verecundie que non permittit viam

oris per confessionem aperire. quandoque contractio auaricie.
quoniamque duricia obstinationis. quoniamque inflatura superbie. discorsio in
paciente. spasmatio accidie. Et si pulsus exteriorum operum fuerit
salmosus per iactantiam. visus cognitionis fidei horribilis per her
eticam discedentiam. mens a recto sensu alienatur et mors eterna
o maxime continetur. & sic dyabolo dicitur illud. ij. Re. xxii. Per
cussit eum in latere & effudit intestina eius in terram. Sputum
sanguineum signat apostema in latere. et vicium in mente signat
verbum male ex ore. Math. xii. Ex habundantia cordis os lo
quitur. Coere signant mundi gaudia que incipiunt in dextera pro
speritatis & finiuntur a sinistris eterne calamitatis. Math. xxv.
Ite maledicti in ignem eternum. Et Job. xxi. Gaudet ad vo
cem organi & in puncto etc. In quadrivio qui fuerit dexter pro
speritatis erit sinister calamitatis & e converso. Gen. xlviii. Ia
cob cancellas manus sinistro dextram. dextro sinistra super capi
ta filiorum Joseph. Math. xx. Sic erunt nouissimi primi &
primi nouissimi. **¶** Sequitur de aduentu videlicet de peccati ex
pulsione. Sciendum autem quod ipsum peccatum obligat ad duo. scilicet ad
culpam & ad penam. Peccatum autem ad culpam. i. ad offensam ob
ligans solo gemitu tollitur. Unde statim postquam David dixit in
gemitu. peccavi. ait Nathan ad David. ij. Re. xii. Transtulit
a te dominus peccatum tuum quod non morieris. Item Ezech. xviii. dicit.
Quicumque hora peccator ingemuerit omnium peccatorum suorum non re
cordor. Peccatum vero obligans ad penam difficilime purgatur.
Vnde dixit dominus per Nathan ad David. Postquam transtulit pec
catum quantum ad culpam. verumtamen non recedit gladius me
us de domo tua. Ecce peccatum quod iam dimiserat quantum ad culpam
cominat adhuc se puniturum quantum ad penam. Unde domi
nus Albertus dicit. Per multa oportet trahi antequam peccatum penitus de
struat. Ad quod tria necessaria requiruntur. scilicet cordis contritio.
satisfactionis commensuratio. affectuosa ad deum commendatio. De
contritione ammonet dominus Michae. iii. Dole & sathage filia sy
on quasi parturiens. Unde Jere. vi. Luctum vniuersi fac tibi
placitum amarum. dicens in corde illud Jere. x. Ve mihi super
contritione mea pessima plaga mea. Talia & filia plaget deuota

anima nec cessare debz vsq; de9 misericorditer soletur dicens
in corde illud Isay. xliij. Deleui vt nubes iniquitates tuas et
quasi nebulā pctā tua. Et illud Jere. Obducā cicatricē tuaz a
vulneribus tuis sanabo te. Scdm qđ ad veram penitentiā re-
quirit est satisfactionis cōmensuratio. videlicet vt solite pen-
set penitentiā qualia peccata quāta & qđiu cōmiserit. Qualia
vtrum venialia vel mortalia. vtrum ex infirmitate ex ignoran-
tia vel malicia. Quanta vtrum raro sepe vel consuetudine vsu
fuerunt. Quamdiu vtrum per annum vel decem vel vsq; ad se-
nium pdurauerunt. Et fm has consideratiōes satisfactionem
humiliter perficere. Et huiusmōi facere amoneñ Deutro. xxv.
vbi dicit. Pro mēsurā pctā erit & plagaz modus. Item ibidē
Nō habebis in sacculo tuo diuersa pondera maior et minus.
nec sit in domo tua modus maior & minor. quare. quia stater-
ra dolosa abhominatio est apud deum. & pondus equum vo-
luntas eius. Proverb. xi. Qđ si non ponimus equū pond9 an-
satisfaciendo sicut in peccato. dñs tamē ponet nobis in flagel-
lando vel in purgatorio grauissime puniendo. Vnde. Exodi.
xxx. Equalis ponderis erunt omnia. quod si minus ponimus
dicit nobis dommus illud. ij. Paralipomenon. x. Ego maior
pondus apponam. Et Jere. xxviii. Ponam iudicia in ponderē
re & iusticiāz in mensura. Vnde in Apock. xviii. dicitur. Quā-
tum gloriificauit se & in deliens fuit datum date ei de tormen-
tis. Quod bene fecit illa bona penitens Magdalena. de qua di-
cit Greg. quot in se habuit oblectamenta tot fecit de se holo-
causta. conuertit ad numerum virtutū numerū criminū. vt to-
tum seruiret deo in penitentiā quicquid offenderat in culpa. &
omnia que sibi turpiter exhibuerat deo laudabilif offerebat.
Quod per filios israhel victores madianitarum facere amone-
mur. Numeri. xxxi. qui omnia ornamenta aurea per que filie
Moab et Madian allegerant eos ad peccandum in denarijs do-
mino obtulerunt. Tercio requirit ad peccati expulsionem ad
deum affectuosa supplicatio. Omnia enim pretendētur fructu
sed vacua remaneret nisi per humilem supplicationem penitēs
dominum placaret. Exo. xxxij. Moyses qui peccatum ydolatrie

puniuit in populo occidens multa milia et postea montē ascē-
dens p p̄lo supplicauit. Oure & maxime virtutis est suppli-
catio vbi hō efficaciter punit ac si vel puniat in seipso. Vnde
Bern. Vult a se requiri deus & quod pollicetur & causa forte
multa que dare disponit prius pollicetur vt quod ex pmissi-
one daturus erat humilis supplicatio mereatur.

Pro thēmate vndecimi sermons.
Aciam9 hominē vbi supra. In antepositis audiuistis
qđ scđus grad9 in domo corporis christi est meditatio
Tercius gradus dicit contēplatio. qui grad9 bene se-
quit. Nam fm Richardū libro. i. de archa mist. Cum medita-
tio sit quedā inuestigatio & inquisitio eternoz nec desistat do-
nec quem querit inueniat post inuentū teneat. & videat quod
quesiuit. sed oportet qđ oculus contēplationis sit perspicax.
Vnde Hugo cōmentator sup. ij. angelice ierarchie dicit. qđ du-
plex est oculus. Carnis quo videt homo ea que sunt extra se.
Ratiōis quo videt homo ea que sūt intra se. Oculus carnis ap-
tus est. oculus rationis lippus est. oculus contēplationis clau-
sus & cecus est. Oculus & aīe est mens & hec ab omni labo-
re corporis debz esse pura & tunc est sana. Dicit Aug9. s̄ spi-
ritu & aīa. Sanos oculos habet cum a mortaliū cupiditatibz
est purgata atq; remota ab ymaginibus mundi respicit cum ī
dei lumine oculos figit. Hec ille. Iste est oculus contēplati-
onis de quo sponsus Cañ. iij. Vulnerasti cor meū in vno ocu-
lorum tuoz. i. tua intelligentia simplici penetrasti oīa pertingē-
do ad cor meū quod ppter te vulneratū fuit ex amore nimio
quo dilexi te. In isto gradu quinq; sunt experientie. videlicet
Consolatio. obligatio. apparitio. pulcritudo. claritas. De p̄rio
Lu. x. legit s̄ vita duaz mulierū scz Marthe & Marie magda-
lene. De quibz Greg. vi. moral. qđ p Marthā exterioribz obse-
quijs occupatam vita actiua signatur. que stetit. qđ sicut dicit
glo. vita actiua laborioso desudat certamine. que & q̄nulat de
sorore. quia turbata circa plurima vite actiue. Vñ Bern. sermo-
ne. xli. super Cañ. Cum aīa in actione sua in aliud tendit qđ in
deum q̄uis hoc fiat ppter deum. non Marie ocū sed Marthe

negocium opatur. Hec ille. S3 Maria dulciter solat. Greg.
vi. moral. Quid p Mariā que ad pedes sedet dñi nisi vita cō-
templatiua que ex hoc a domino cōmendata fuit. qz optimam
partem elegit. que autē est optima pars. gustare & videre q̄
suauis est dominus. De secundo Jobis vltio. Sic eum volo
manere quid ad te tu me sequere. Aug9. Per hos duos aplos
Petrum et Jobem due vite significant. Vna actiua per Pe-
trum. alia contemplatiua per Jobānem. vna in labore. altera
in requie. Vnde sic eum volo manere. dicit glosa. Jobamez
nolo eum per martirium consummare sed expectabit donec ven-
iam & recipiam eum ad altitudinem. Hec vita hic inchoatur.
in futura vita consumat. Hanc domin9 in Jobāne inchoauit
quādo nubere volentem retraxit & post multis familiaribus si-
gnis amicitie continuauit & sibi copulauit donec in terra bea-
titudine consumauit. De Petro tu me sequere per passionem.
per ferendo mala temporalia. De tercio Gen. xxviii. Jacob q
qñq dicebat luctator. post luctū & somnū cōtemplationis didi-
cit videre spiritualia. vt diceret. Vidi dñm facie ad faciem &
salua facta est aia mea. Vñ Hugo libro. iij. de claustro anime
c. xxix. Tūc ex Jacob fit israhel qñ post sudationē bone ope-
rationis puenit ad lucem cōtemplationis. Igit p Jacob luctā-
tem vitā actiua cōtra vicia luctans in quo luctamie & si spirit9
non mortificatur vt plurimū tamen infirmat. vt clamat illud
Ps. Afflictus & humiliatus sum nimis. per israhel vita cō-
templatiua que in via dormiens celestia contemplatur. Quid
enim dormire in via dicit glo. nisi in presentis vite transitu re-
rū temporalium quiescere et mentis oculos claudere. Hec glo.
Iste somnus tñ placet deo vt cum protestatione iuramenti ta-
les prohibet excitans a tali paulatione dicens Can. ij. Adiu-
ro vos filie Iherusalem ne excitetis neqz euigilare faciatis di-
lectam meam quousqz ipsa velit. De quarto Richardus libro
de patriarchis. capitulo primo. Quas vxores Jacob habuit
se cognoscitur. vna Lya altera Rachel vocabatur. Lya fuit ve-
recundior. Rachel formosior. Lya lippa Rachel formosa. Per
Lyam actiuam. per Rachel contemplatiuam. Ad Lya p̄tinet

flere gemere dolere & suspirare. Ad Rachel cōtemplare discer-
nere. Quid dulcius nihil iocūdius potest esse qđ oculū mētis
ad sumā sapiētie cōtemplationē erigere. Hec ille. Ex hac con-
templatione facies mētis pulchricat. Exemplum de Moyse.
Exo. xxxiii. cuius facies splendida facta est ex cōsortio dñi in
tñ vt seniores non possent mtendere in eam. De quinto exem-
plum de sancto Benedicto. s quo Greg. ij. moral. Cū in ora-
tione cōstitut9 radiū quēdā diuini solis aspiceret tot9 mundus
ante oculos eius abduct9 videbatur. vbi etiā vidit aiaz Ger-
mani episcopi in spera ignea ab angelis in celum ferri. Et qđ
mirum si mundū ante se collectum aspiceret cū illum qui mū-
dum fecit videret. Hec ille. Quod vt nobis fiat ipaz vginē cō-
De corde sermo vndecimus.

Corāam? hominē vbi supra. Prius audistis de late-
ribus. Hodie de corde audietis. Cor fm Ithozū dicitur
a cura. eoqz omnis sollicitudo & causa sciētie in eo
manet. quod ideo pulmōni diunctum est vt cū accēdit hūmi-
ditate pulmōnis tempetur. Est aut cor in medio. vt p ipsum
vita toti corpori mistretur. & vt spūs vitalis sicut a centro ad
membrozū circūferentiam deferatur. fm Constantinus. Cor est
carneum concavum mobile rotundū durū longum acutū. Se-
cūda diffinitio Aristotelis. Primū membz qđ natura format
est cor. deinde caput & cerebrum. Hinc est q natura sup om-
nia diligit cor tanqz magis necessariū vite. Et inde ē q i mor-
te hominis pedes & extremitates prius moriuntur. cor vltimo
Item fm eundem libro. ij. de animalibus. Omnia animalia ha-
bent cor in medio preter hominem cuius cor declinat ad sinis-
tram. & ideo in hac parte corporis spiritus vitalis magis vi-
get. & ideo in sinistra parte pulsus fortissimus inuenit. Et in-
de est q medici in sinistro brachio pulsū temptāt. Et s cor
dis dispositione facilius informando. Item idem ibidem. In
omni animali pars acuta cordis tendit ad inferius versus pe-
des preterqz in piscibus. in quibus cordis acutum tendit su-
perius ad caput. Item fm Constantinum. Cor duas habet cō-
cavitates seu ventriculum dextrum videlicet & sinistrū. Et fm

Augustinū de spū & aīa. In dextro ventriculo cordis plus est de sanguine. In sinistro autem plus de spiritu q̄ de sanguine. Item latitudo cordis habet quedā ossā cartilaginea que sedes cordis a medicis appellantur. habet etiam. quendam pāniculum in quo inuoluitur. quod capsula nuncupat̄. sicut dicit Constantinus. Et sic patet secunda diffinitio. Sequit̄ tertia. Cor multis modis patitur. videlicet quādoq; excessiuo calore sanguinem ebullientem. quādoq; excessiuā frigiditate sanguinem congelantem. quādoq; ex apostemate se in cordis capsula congregante. quādoq; ex fumositate corrupta de mēbris ad cor ascendente. quādoq; egresso humore ventriculos opilante. quādoq; ex dissolutione spiritus cor perturbante. Item dicit Galis. q̄ si cor fuerit frigidum & humidū est pulsus in oculis & effeminatus & econuerso. Item falco & aues predales pre omnibus desiderant cor in preda sua. Et sic patent diffinitiones. ¶ In hys tria notare debemus. videlicet. patris sollicitudinem. boni reuerentiam. mali turpitudinem. Nota primo patris sollicitudinem dādo nobis cor suum quod fuit unigenitus filius suus quem de suo corde genuit. Hanc sollicitudinem pro veteribus non habuit quibus hoc cor non dedit. Jere. v. Populus stultus non habet cor. Nunc autem ecclesia hoc corde dotata merito dicit. Cor meum & caro mea requiescet in spe. id est. cor diuinitatis & cor humanitatis requiescent in spe eterne saluationis. Cor istud est quod omnium nostrum iniquitates curas sollicitudines scientias in se portauit. Isay. liij. Deposuit super eum omnium nostrum iniquitates. i. Petri. ij. Peccata nostra ipse portauit in corpore suo super lignum. Nota illud cor in medio semper locatū fuit. In natiuitate in medio duorum aīaliū Lu. ij. In tēplo in medio doctorum Lu. ij. In passione in medio latronū Iohis. xix. In domo in medio discipulorum Iohis. xx. Quare hoc nempe ut oñderet se oīm languorē gerere. Nā quatuor sūt genera hominum quidam simplices mechanici. alij p̄ stulticiā. boues p̄ imūdiā quibus se p̄ponit in prespio p̄ innocētiā. quidā m̄gri & p̄dicatores quibus se p̄ponit per scientiā & sapiētiā. qdā p̄ctores

quorum quidam penitentes per latronem dextre. quidā desperantes sinistre. quibus suā p̄ponit passionem ut dextri cōsidentur & sinistri cōsolent̄. Quidāz religiosi inclusi qui multipharte tribulantur quibus suam exhibet presentiaz ut frequenter per gratiam visitando dicens eis. Pax vobis videte manus meas ic̄. ut confortentur. Lu. xxij. Nonne ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Item concauum fuit illud cor per humilitatem. Mat̄. xi. Modis sum & humilis corde. Carneum per pietatem. Ezech. xi. Auferam a vobis dicit pater celestis cor lapideum iusticie & crudelitatis & dabo vobis cor carneum & filium meum misericordie & pietatis. lōgum per longanimitatem. durum per pacientiam. rotundum per infirmitatē. acutum per rigiditatem. De hys omnib; .iij. Regū. viij. Erat cor eius perfectum coram domino. Qd̄ aut̄ dicit̄ q̄ cor habet pulmonem conuinctum. Quid per pulmonem nisi sanctissimā virginem Mariā que figurat̄ per Abigail. iij. Regū. xxi. q̄ inā David regis mitigauit. Vnde Bern. Tu mater dei tu mater hominis. tu mater rei tu mater iusti. tu mater regis tu mater exul. cū sis mater vtrūq; discordiā inter filios non cōsentis. Et sic p̄t̄ prima. Sequit̄ secunda. Cor q̄ primo natura format in homine. fidem designat quam primo formare debem; tanq̄ membrum principale a quo vita & gratia p̄cedit & calor amicicie & caritatis. Abacuc. ij. Iustus ex fide vivit. nec hoc vacat q̄ natura super omnia cor diligit quod in morte ostendit exemplo hominis tenentis villam ciuitatem & castrum ad custodiendum. quando videt q̄ omnia tenere non potest. primo ad ciuitatem d̄ villa. de ciuitate ad castrum facit refugium. Sic natura imminente morte ab extremitatibus pedum manuumq; & alia facit refugium. Vnde ergo dicitur Prouerb. iij. Omnia custodia serua cor tuum quoniam ab ipso vita p̄cedit. Sicut autem castrum per tria dissipatur. sic per tria conseruatur. videlicet. familiam discordantem. dominum deturbatē. hostem insidiantem. Primum familia sunt cogitationes deprauantes & discordantes de bono ad malum. Isaye. Cor populi huius deprauatum est & dominus domus voluntas deturbata est.

ex qua castrum cordis confringitur & deturpatur. Eccl̄. xxi. Cor fatu quasi vas fractum hostis domus est malicia indurata ex qua castrum perditur. Osee. iij. Fornicatio. vinum & ebrietas auferunt cor. Sic per oppositum sunt tria per que castrum conseruatur. que beatus Bern̄. docet dicens super verbo Prouerb̄. iij. Omni custodia ad conseruandum hoc castru tria nobis necessaria sunt. videlicet. munitio. armis. alimentis. Murus & an̄ murale patientia & continentia. bonus continentia murus qui sic vndiq; circūcingit cor vt nec per oculorū fenestras nec per aliorū sensuū portas introitum consentit patientia. que omni modo indignationis negat accessum. Secūdo necessaria sunt arma. non solū ad repellendū sed ad resistendum. Arma repulsiua sunt orationes. ad resistendum caritas. qua longe inimicus noster dyabolus cruciat̄ grauissime. Tercium est alimentum et hoc duplex. vnum verbum dei. aliud sacramenti corporis domini. sine quibus nec muri firmantur nec arma suffragant̄. Vñ duo in nobis corporis & sanguinis dñi operantur. vt videlicet sensum munit. & grauibus criminibus omnino tollat sensum. Hec ille. Item cor declinans ad sinistram amicitia. Iudicū. v. Cor meū dilige principes. Iste enī principaliter debz puidere ad sinistram aduersitatis. qz verus amor magis ostenditur in sinistra aduersitatis q̄ in dextera prosperitatis. Prouerb̄. xvij. Qui tpe diligit qui amicus est & frat̄ in angustijs cōprobat̄. Et ideo qui bn̄ vult pbare dispositionē cordis. i. dilectionis tangat pulsum in sinistra non in dextera. tangat & probat hominem in aduersitate non prosperitate. quia pro certo certior est probatio in sinistra aduersitatis. Seneca. Amicū prosperitas inuenit aduersitas probat. Item cor animalium in medio. hominis declinans ad sinistra. Sic omnia animalia. i. layci qui propter simplicitatem animalibus comparantur. habent cor in medio equitatis & iusticie. Clerici vero & qui sapientes esse deberent habent cor magis peruersum. Ps̄. Cor autem eorum non erat rectum cum eo. Baruth. vi. Bestie meliores sunt illis. Item solum pisces habent cor versus sursum. sic vacantes in aquis gratiarum. quorum paruus est numerus. habent sursum

cor. Job. xxxij. Si duxerit cor suum ad dominum spiritum illius et flatum ad se trahat. Reliqui omnes tenent infra cor ad terrena. Ps̄. Dorsum eorum semper incurua. Item cor duos habet ventriculos. i. duos affectus. i. amores dextrum prosperitatis & sinistram aduersitatis. Illi ergo qui sunt in corde ecclesie in sinistra aduersitatis pleni sunt ventu. i. spiritu gratiarum & virtutum. Illi vero qui in dextro prosperitatis & diuiciarum magis habundant sanguine carnalitatis imundicie & fedicitatis. Jobis. xij. Quod natum est ex carne caro est. quod natum ex spiritu spiritus est. Item latitudo cordis. sic spūaliter in corde mentis tria sunt. Primū constantie fortitudo per ossa cathalegniola. vt qd̄ promittimus & volumus fortit̄ teneamus. Ps̄. Vouete & reddite. Aures obedientie. Ps̄. Audiā quid loquatur in me dñs deus. Bern̄. Verus obediens mandatum non percrastinat. Tercium discretio absconsiua per capsulam. Ista enim debet cor nostrum celare & cōcludere vt ne ultra debitum aperiat. Eccl̄. viij. Non omni homini cor tuum manifestes. Contra qd̄ faciūt stulti. & quibus Eccl̄. xxi. In ore fatuorū cor illorū & in corde sapientū os eorū. Sequit̄ de terciā diffinitione. scz qz sex sūt offensiua cordis. sic sex sūt offensiua conscientie. q̄ sunt videlicet. Calor auaricie. Ps̄. Cōcaluit cor meū intra me. Frigus inuidie. Job. xli. Cor ei⁹ indurabit̄ quasi lapis. Apostema supbie. ij. Paralipomen. xxxij. Eleuatum est cor ei⁹ & facta est ira dñi contra eū. Fetor infamie. Ps̄. Cor meū conturbatum est in me. Dumoz luxurie. Job. xxij. De⁹ molliuit cor meū & opem conturbauit me. Aer detractionis. Ps̄. Os meū apui & atraxi spūm. Sequit̄ statim. Tribulationes cordis mei etc. Itē dicit Si cor fuerit frigidū. verū est quia frigidū sūt in amore dei. mundi in delicijs tardi sunt & pigri ad cultū dei. & e conuerso. Daniel. iij. Cor eius ab humano cōmutetur & cor fere detur ei. falco. i. dyabol⁹ pre omnibus appetit cor nrm. Vñ bn̄ dicit Prouerb̄. iij. Omni custodia serua cor tuū. Sequit̄ de aduertu. Expeditis ergo vtrūq; duobus pmissis. nūc superest tēū & ornatu. s. explanare. Et ptz ordo. qz prius ē pctā lauare postea lotum ornare. Vñ Exo. xl. dicit. Applicant Aaron & filios ei⁹

ad fores tabernaculi testimonij et lotos aque induere sanctis ve-
stibus. Et Ruth. in. Lauare igitur & vngere & induere cultio-
ribus vestibus tuis etc. Et Judith. x. legitur. Lauit Judith cor-
pus suum & vngit mirra optima. quod vtiq; pertinet ad ornatu
Itaq; psequi d' ornatu. Adorna thalamu tuu syon. quod si sta-
tim subiungit. Et suscipe virgo christi. Et licet omnes virtutes
sunt plus et minus faciunt ad ornatu. cum nullo modo de? nude
aie sine vestitu virtutu se coniungat. Testante Bern. qui dicit.
Deus qui dñs virtutum dicitur nequaquam thalamu mentis ingre-
ditur nisi lectulus conscientie fuerit virtutibus adornatus. & qua-
to amplius ornatus fuerit tanto habundantioribus gratiis dei
presentia cumulatur. Unde Exo. dicitur. Nunc pone ornatu tuum
ut sciam quid faciam tibi. si dicat Isay. sicut magnitudinem ope-
rum erit visitatio eorum. Et licet inq; oēs virtutes ut dictum
est faciunt ad ornatu. obmissis tñ hys oibus ne pleriq; sermo
tediu generet. d' vno genere deuotionis dicemus deuota anima
maxie sponsam faciens spousumq; maxie alliciens. sine quo nul-
lo modo copia sua dabitur est modus & hic vehementer desideri-
um quod est diuine presentie maxie attractiuu. sicut ab eo qui
expertus est edocemur. Ignis autem ipsu precedet. glo. ignis scilicet
desiderij. Vñ Bern. Oportet ut ardor desiderij pueniat facies
eius ad oem aiaz ad quam ipse est venturus. qui omnem consu-
mit rubiginem vicioz. & sic prepet locum dño. et tunc scit aia
quoniam iuxta est dñs cum se sentit illo igne succensam. Tali inq; aie
affligenti se p desiderio interdū desideratus occurrit. Et licet ni-
hil dignius deo. nihil indignius aie peccatrice. ut ex hoc desi-
derium aie potius insolentia vlt' presumptio possit dici tñ quia
amor reuerentiam noscit cum ad hoc ventu fuerit aia deuota ab
hoc sancto desiderio se non poterit continere. quia desiderium
sponsi anime desiderium preuenit. preparat & accendat etc.

Pro themate duodecimi sermonis.

Hadum? homine vts. In antecedentibus audiuitis de tri-
bus gradibus. Primum? intentio. secundus meditatio. tertius
contemplatio. Hodie audietis de quarto qui dicitur af-
fectio. & sequitur contemplationem dicente Aug. v. de trinitate.

e. penultio. Quanto flagrantius deum diligimus tanto certius &
serenius eum videmus. Quid sit affectio. Hugo ostendit in libro
qui incipit. Accipe frater karissime. dicit. Affectus est sponta-
nea quedam ac dulcis ipsius animi ad aliquod inclinatio. Sunt
autem sex affectiones & amores quibus inclinamur ad aliquod
videlicet. Naturalis. carnalis. officialis. rationalis. spiritualis. di-
uinalis. **N**aturalis affectus est cuiuslibet ad carne sua. Ne-
mo enim vnquam carnem suam odio habuit Eph. v. Item mater ad
filium. Non enim potest obliuisci infantem vteri sui Isay. xlix.
Item ad domesticum. qui enim domesticorum suorum curam non ha-
bet fide negauit & est infideli deterior. i. Ad Thi. iiii. Huc sa-
ne affectum sic amittere impossibile est ita non sequi sume vir-
tutis est nisi ratione reguletur. semper enim affectus ille mollia sug-
gerit et suauia quod iocundum quod terrenum quod voluptuosum quod
delicatum libenter amplectitur. quod autem asperum quod voluntati
contrarium omni horrore refugit huius executio amoris pueria est
Vñ saluator Jobis. xij. Qui amat aiam suam etc. **C**arnalis
affectus duplex est. plerumque neque virtus neque viciu est. sicut est
dam hominis exterioris habitudo animi intuitus inclinans faci-
le quippe alicuius forma elongatior suauior venustus aspectus
& ignorantis qualis ipse est sic prouocat & astringit affectu.
Hoc in puero Moyses apparuit. qui propter formam tribus mensi-
bus contra preceptum Pharaonis fuit occultatus & tandem ab
eius filia in filium fuit adoptatus. porro quod ad noxiam volupta-
tem species compungit nemo sani capitis dubitauit. hic Dauid
ad speciem Bersabee preuenit incautum preuentum dissoluit.
dissolutum obruit. hac sapiam Salomons absorbit & carna-
li libidine dissolutum in spiritualis fornicationis baratrum et
nephandissima ydolorum culturam deiecit. **O**fficiale affectu
dicimus. qui numerum & obsequiorum exhibitorum quorum-
dam aios inclinat qui quis sit periculosus tamen admittendus est
ne sis ingratus officio. sicut permaxime cauendum est ne tam ho-
mini piciatur quam vicio. Ab isto affectu multum differt affectio
caritativa. quod ista querit que sua sunt. per caritatem autem sin-
gula sunt omnium & singulorum oia. quod non querit que sua sunt.

Rationalis affectus est qui ex consideratione aliene virtutis oritur & cum oculis nostris cuiuslibet virtutis vel sanctitas explorat. vel fama divulgata mentem nostram dulcedis suauitatem perfundit. Hic est affectus qui nos audita triumphali martiris passione suauissima deuotione compungit. Spiritualis duplex est vel a spiritu malo vel humano. A malo quoniam declinat ad vicia vel luxurie vel auaricie. Primo Amos filius Dauid ipse fororis exarsis amplexus. ij. Re. xiiij. Secundo in Iuda ut dominum traderet. Mathe. xxvi. Ab humano tamen ex innata genuitate quae ex studiosa acquisitione oritur. quoniam affectus diuinus qui a solo deo supernaturaliter infunditur. Ro. v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris. Quod ut nobis fiat etc.

De stomacho sermo duodecimus.

Hic etiam de homine utitur. Veri audiuistis de corde. hodie audietis de stomacho. secundum Iherosolimitanos. Stomachus grece os vel ostium latine dicitur. Est enim os ventris. quia cibos recipit & partem puram ad intestina mittit aliam vero partem in humores auertit quibus originaliter corpus nutrit. dum ipsos per quosdam venas ad membra deriuat & educit. Secunda diffinitio secundum Constantinum stomachus est membrum rotundum oblongum cavum asper tamen interius & villosum carnosum flexibile duobus orificiis superioris & inferioris perforatum. rotundus est ne aliqua superfluitas in angulis occultetur. villosus est ut cibos per villos in loco digestionis per calorem digestio melius adiuuetur. Et sic patet diffinitio secunda. Sequitur tertia. Stomachus & praecipue humanus a parte superiori est strictus inferius latus. Item Constantinus libro. i. c. xiiij. Stomachus calidus grossos cibos bene digerit subtiles bene consumit. sic nec parum sed multum sibi sufficit. Contra frigidus cibos grossos non bene digerit subtiles requirit pauco contentatur. Stomachus multas incurrit infirmitates notabiles in digestionem vomitionem singultum ruinationem fluxum. Et hoc totum ex repletionem & inanitionem aliorum membrorum associacione inflatione. In his tria notantur. videlicet Christi magisterium. iusti desiderium. status malignitatem. Notandum quo ad primam diffinitionem quod non immerito unigenitus filius dei os vel ianua dicitur. Nam de ore dicit pater

per Isaiam. xxx. Os meum non interrogastis ut descendatis in egyptum. Nunc vero dicit ad ecclesiam Mathe. v. Aperiens os suum. quod autem sit ostium totius ecclesie patet Jobis. x. Ego sum ostium dicit dominus per me sicut etc. & per consequens non immerito stomachus ecclesie dicitur. Nam quemadmodum membris fortitudinem ammittit & ipsum reicit. sic christus docuit quid assumere videlicet septem sacramenta. Baptismum docuit Mathe. ultimo. baptisantes eos in nomine patris & filii & spiritus sancti. Et penitentiam docuit Lu. xvij. Ite ostendite vos sacerdotibus. Ite Iohannis. xx. Quorum remissionem peccata remittuntur eis. Communionem docuit Mathe. xxvi. Accipite & comedite hoc est corpus meum. Matrimonium Mathe. xix. Quos deus coniungit homo non sepat. Ordinem quoniam dixit. Lu. xxij. Hoc facite in meam commemorationem. Mathe. xvi. Quodcumque ligaueritis etc. Confirmationem Mathe. xxiiij. Qui autem perseverauerit usque in finem etc. Vnctionem Mathe. vi. Ungebant oleo multos egros & sanabantur. Jacobi. v. Infirmum autem quis ex vobis inducat presbiteros ecclesie & orent super eum. Secundo docuit quid faciendum. quia octo beatitudines & sex opera misericordie. De primo Mathe. v. Beati pauperes spiritu etc. Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patientur propter iustitiam. Beati eritis cum vos maledixerint etc. Item docuit opera misericordie que septem sunt. Esurui & dedistis mihi manducare. sitiui & dedistis mihi bibere. hospes fui & collegistis me. nudus et cooperuistis me. in carcere et liberastis me. Infirmus et visitastis me. Addit septimum. Tobie i. sepelire mortuos. Tercio autem docuit quid acere. quia septem peccata mortalia. In cuius figura septem demonia a maria eiecit Lu. vii. Et primo superbiam Mathe. xi. Discite a me etc. Auariciam Mathe. xix. Facilius est camelum etc. Inuidiam Mathe. v. Diligite inimicos vestros etc. Iracundiam Mathe. v. Quicumque dixerit fratri suo etc. Gula Lu. xx. Videte ne grauentur corda

vestra crapula. Luxuriam Math. xix. Qui potest capere. Accidiam Math. xxij. Vigilare quia nescitis etc. Ecce qualis stomachus christi. Osee. xi. Ego nutrice effraym. Figuratur per Joseph Gen. xli. qui ideo saluator mundi dicitur fuit quia nutriuit Egyptum. Multo magis Iesus. Ille scilicet Joseph septem annis. Iste scilicet christus usque ad diem novissimum nutrire non cessat. Ps. Gustate & videte. Et sic patet primum. Sequitur secundum. Secundo stomachus designat iusti desiderium qui cibum bonum trine ab ore predicatoris qui os domini dicitur sumit. Jer. xv. Si sepaueris preciosum a vili quasi os meum eris & virtutes anime vegetat & nutrit. & quod purum est retinet. malum vero et impurum foras mittit. Math. xij. Elegerunt bonos in vasa sua malos autem foras miserunt. Item debet esse rotundus per simplicitatem sine angulo quo posset retinere heresis pravitate. incantationem fortilegia. ij. Regum. vii. Erat in similitudine vasis quedam rotunditas. Item asper & villosus per quandam iactantiam ut cibum gratie retineat ne labitur per oblivionis facultatem. Lu. vii. Verbum dei retinent & fructum afferunt in patientia. Cōcau? per humilitatem. ut omnia libenter capiat. Asper per fidelitatem. Sapientie. vii. Attingit a fine usque ad finem. Dicit hic de procuratoribus. qui si fuerint frigidi. i. sine igne caritatis & fidelitatis male dant membris. i. inferioribus male dispensant. Luc. xix. Serue nequam quare non dedisti pecuniam meam etc. Si vero boni unde & fideliter. ibidem. Euge serue bone etc. Carnosus per pietatem. flexibilis per obedientiam ut possit se dilatare vel stringere secundum dei beneplaciti voluntatem. Sapientie. xvi. Unusquisque voluntati deseruiens ad quod unusquisque volebatuertebat. Stomachus quing? frustriculis epatis circui? sic conscientia viri iusti quing? vulneribus saluatoris ex quibus stomachus conscientie icalescat ut cibum vicioz valeat digerere & cibum sacramenti fumere. Galathas ultio. Ego stigmata Iesu in corpore meo porto etc. Vel dic quod stomachus est iudex & palat? quod ab ore regis vel pape recipit legis nutrimentum debet circa se probos calidos igne spiritus sancti succellos habere ut possit iusticiam recte dirigere. Eccl. ix. Viri iusti sint tibi iuuue. **¶** Sequitur tertia diffinitio quod stomachus

designat statum malignantium. stomachus & precipue humana a parte superiori strictus a parte inferiori illatus designat gulosos. qui duplici cibo indigent. videlicet spirituali & carnali. Sed stomachum ad cibum spiritualem qui venit de supernis habet strictum. quia in modico contentantur. Ps. Omnem escam abhominata est anima eorum. Ad cibum vero carnalem qui est inferior habent stomachum nimis latum. Philippen. ij. Multi enim ambulat de quibus sepe dicebam. ij. Regum. ultio. Princeps cocorum subuertit muros Iherusalem. Sic cocci coquinaz muros anime. i. virtutes. i. Corin. ix. Castigo corpus meum etc. Vel aliter. stomachus designat auaros habentes stomachum latum cupiditatis ad inferiora terrena strictum ad superna celestia. Colo. ij. Que sursum sunt querite non que super terram. Stomachus calidus signat hominem calore auaricie estuantem grossos cibos bonorum temporalium solet optime digerere. subtiles vero bonorum spiritualium solet consumere. i. in nihilum redigere. Eccl. xxij. Anima calida quasi ignis ardens non requiescit donec aliquid deglutiat. Illi vero qui dei timore frigidi viri sancti grossos cibos terrenorum non bene digerunt quia mundi negociis se non libenter implicant. subtilia vero. i. spiritualia tantum tractant & modico contentantur. Proverbia. xvii. Sufficit tibi lac caprarum in cibos tuos. Stomachus conscientie multa patitur in digestionem insolentie. vomitum iactantie singultum inuidie. ructuationem detractionis. fluxum carnalis infectionis. Hec enim omnia generantur in homine ex vacuitate virtutum repletione terrenorum. corruptione voluptatis. defectu constantie & probitatis. aliorum male societatis. Ex quibus etiam accidit inflatio superbie. insatiabilitas auaricie & cupiditatis. necnon fastidium & displicentia verbi dei seu audite veritatis. Eccl. xij. Venter impiorum insatiabilis. **¶** Sequitur de aduentu quo ad desiderium. In prehabitis dictum est de anime desiderio. Pro quo sex nobis sunt diligentissime consideranda. Primum est miseria conditionis. secundum constantia hostilis impugnationis. tertium certitudo promissionis. Quartum utilitas exhibitionis. quintum imperfectio consolationis. sextum insufficientia diuine communionis. Ista sex mouebant & incitabant antiquos pres ad desiderandum aduentum

eius. quoz vnus ex impatienti desiderio aiebat. Vtinam disru-
peres celos et descenderes. *Isay. lxiii.* Alius. Veni ad libera-
dum nos. Tercius improprado clamabat. Extendens celum fi-
cut pellem. Ac si dicat. Celum plenum est gratia nec descendit.
Alius clamabat. putas durabo putas inueniat illa natiuitas.
Hys & similibus clamoribus deus tandem victus dixit. Ecce assu-
Isay. liij. Quorum desiderium Berni. consideras ait. Ardorem desi-
derij patrum suspirantium christi presentiam frequentissime cogitas con-
pungor & confundor in meipso & mentis vix contineo lacrimas
ita me pudet teporis cordisq; miserabiliu temporu horu. Quis
enim iam tam gaudet de huius gratie exhibitione quam veteres san-
cti desiderium habebant. licet in longum de promissione nec est diffi-
milis ratio. sicut enim promissio dei patrum desideria accendebat
de presentia corporali. sic eiusdem dei promissio nos accedere
deberet de aduentu spirituali. Primum igitur excitans ad deside-
rium est misera conditionis per quam nullum operis fructum per nos
& ex nobis facere possumus sine illo. Ex quorum persona dicit
Jere. xv. Non feneravi ne feneravit mihi quisquam omnes maledicunt
mihi. Quod est dicere. Nec me quicquam boni facio nec aliorum
proderunt mihi ad salutem quamdiu alieni sed quod detestor est ali-
orum bona mihi misero maledicunt. Sic e converso. deum habens
tamen omnia cooperatur in bonum. Sicut de beato viro legitur. *Folis*
um eius non defluet etc. Propter quod saluator ait *Johannis*
xv. Sine me nihil potestis facere. Hec ergo misera sic deside-
rata nostrum desiderium ad dei presentiam affectandum merito infla-
matur. quia in hac misera constituti nec malo resistimus nec bo-
num facimus ut oportet. Secundum desiderium nostrum excitans est
instantia hostilis impugnationis. cuius nullum aliud est studium nisi
fundere sanguinem animarum. Quia ut dicit Berni. Nulle nocendi
artibus corda hominum temptare non cessant quos tamen videre non
possumus cum spiritus sint. quos nihilominus astutos fecit tam natu-
ra subtilis quam longa exortatio malicie huius et infinite sunt nu-
mero. eis resistere non humane virtutis sed numeris est diuine.
Oportet ergo desiderandus est et toto desiderio inuocandus qui
solus animas nostras ab huiusmodi temptatoribus defensaret.

Tercium mouens et incitans ad dei presentiam suspicandum est
certitudo promissionis. Deus enim verax est ideo ipsa veritas. de
qua dicit *Proverb. viij.* Iusti sunt omnes sermones mei non est in
eis prauum quid neque perversum. Et in *Ps.* Que procedunt de labijs
meis non faciunt irrita. Et in euangelio *Lu. xxi.* Celum et terra tran-
sibunt verba autem mea non transibunt. Hec ergo veritas que pro-
misit necessario adimplebit. & quod promissit deuote anime per deside-
rio se afflictanti veraciter se in spiritu daturum. & ubi promissit. In
Apoc. vltio. Ecce venio cito et merces mea mecum est. Et in
euangelio *Johis. xiiii.* Siquis diligit me sermonem meum serua-
bit & pater meus diliget eum & ad eum veniet & mansione apud
eum faciemus. *Ite Math. xxiiii.* Vigilate quia nescitis qua ho-
ra dominus vester venturus sit. Hec ergo irrefragibilis veritas pro-
mittens pietas volens. fortitudo omnipotentis nostrum deberet me-
rito desiderium inflammare. Quartum nostrum desiderium excitans est
utilitas exhibitionis. Ipso enim habito habetur omne bonum.
Ipse enim de se dicit. In me gratia omnis vite & veritatis que
est in patria ubi deum facie ad faciem videbimus. Similiter in
me est omnis spes vite & virtutis. eo ergo habito qui est vas
omnis gratie habetur verissime omne bonum. Deus autem ve-
niens ad suam pauperulam dicere poterit illud *Gen. xxx.* Vbi
Jacob dixit ad Laban. Pauper fuisti antequam venirem ad te.
nunc autem diues effectus es & benedixit tibi deus ad intro-
itum meum. Ipsa autem viceversa illud *Tobie. x.* Omnia simul
in te vno habentes non te debemus dimittere a nobis. ut me-
rito possit dicere illud. *ij. Regu. xxiiii.* Cuncta salus mea & omnis
voluntas nec est quicquam quod ex ea non germinat. *Glo. in gram*
& salutem. Taliter enim viuens fugat vicia solidat virtutes per
mouet ad perfectum. ut dicere possit illud *Isay. lrv.* Ego creo
celos nouos & terram & erunt in memoria priora & non ascendent
super cor sed gaudebitis & exultabitis quia oblivioni tradite sunt an-
gustie prioris. Ex his & similibus deuote anime ad dei presentiam pro-
uenientibus nostrum desiderium deberet merito inflammare. Quintum
ergo mouens et promouens ad dei presentiam desiderandum & ex intus
corde nostri medullitis affectanda est imperfectio consolationis.

Omnis enim solatio rerum temporalium puritatem habet. quidam faciunt & alii habendum desiderium purgat. sed habita nausea faciunt fastidium in habente. sed nec quisquam sanctorum sufficientem solationem exhibere potuit quippe qui solationem requirerent sicut omnes. Moyses enim impeditiois erat lingue. Exo. iij. Isaya labia imunda sunt. Isay. vi. Jeremias nescit loqui quia puer est. Jere. i. Et prophete omnes elingues sunt. sed qui noluit consolari ad hanc solationem omnes homines remittebat. propter quod de omnibus insufficientibus solatoribus dixit Job. xvi. Consolatores omnes onerosi vos estis. quia non datis quod promittitis. vel si datis non sufficit usque. Unde Osee. xiii. Consolatio abscondita est ne solatione terrena contenti dei consolationem minus curarem. Merito ergo relictis insufficientibus solationibus ad dei solationem toto debemus conamine suspirare. Sextum nostrum desiderium inflammans est affectus deuotionis que ex ipsa re promissa in cordibus hominum excitatur. Tante enim dulcedinis est illud quod nobis promittitur ut audito solo eius nomine deuotio merito inflammetur precepi desiderium ingerit ad habendum multo & infinitum plus illud quod re & nomine est dulcissimum ex sola cordis & oris contractione desiderium generat & accendit. Unde de hoc virtuosissimo bono dicit in Canticis. i. Oleum effusum nomen tuum. quia sicut oleum cum tractatur fortiter saporem de se effundit & diffundit. sic Ihesu nomen sapit nominatum vel etiam cogitatum. propter quod propheta dicit. Memorabile tuum ut vinum libani quod dulciter potatum suauiter inebriat. Unde hunc sensum alius quidam commemorat dicens Isay. xvi. Nomen tuum & memorabile tuum in desiderio anime. Qui autem huius nominis memorati vel cogitati dulcedinem non gustabit. hoc ex eo non est quod vinum non sit dulce. sed insipides habent fauces. is autem qui cor suum ad gustandum huius nominis dulcedinem preparauerit. Bern. videlicet de hoc nomine dixit. Ihesus est mel in ore. melos in aure. in bilis in corde. Hec autem considerationes quibus licet in terra dissimilitudinis adhuc longe peregrinemur a domino nostrum desiderium possumus inflammare. Quod ipse prestare dignetur quod igne venit mittere in terram pro qua deuotorum desideria inflammantur etc.

Pro themate sermonis tredecimi.
Faciamus hominem vestrum. In antepositis audiuistis quod quartus gradus est caritas. Sed ut sciat que fuerit in nata vel infusa. Igitur notandum quod magister sententiarum dicat. Caritas est virtus gratuita voluntatem in esse suo perficiens in ordine ad actum diligendi. & facit propter se & propter omnia summum bonum & habitus notificent per eorum actus. Tamen supra patuit quod actus caritatis naturalis et acquisite sunt similia. Ideo non possumus certitudinaliter scire nisi per signa quedam quorum quatuor ponit Bern. in sermone de omnibus sanctis. Primum signum caritatis infuse est dolor de culpa preterita. Ratio huius est. quia caritas & culpa mortalis opponuntur. & ideo simul stare non possunt in eadem voluntate. Ideo quando caritas in voluntate expellit culpam per dolorem contritionis. Unde Augustinus. omelia. vi. super Iohannem. Radix omnium malorum est cupiditas. & simul ambe esse non possunt. quia nisi vna radicitus euulsa fuerit alia plantari non potest. Secundum signum caritatis infuse est firmum propositum cauendi futura peccata cum affectu. Cuius ratio est. quia hoc propositum cauendi omnia peccata mortalia cum effectu nec per amorem naturalem nec per acquisitam potest haberi dilectione sine ne caritate adiuuante. Unde Augustinus. libro retractionum. c. viii. dicit. Voluntas ipsa nisi gratia dei liberetur a seruitute dyaboli qua facta est serua peccati & per gratiam ordietur recte pieque uere a mortalibus haberi non potest. licet enim propter libertatem vitare quodlibet peccatum mortale sigillatim. non tamen propter infirmitatem potest diu omnia in communi vitare quin in aliquo incidat. Tertium signum delectatio inaudita sermonis diuini. Ratio huius est. quia amantes delectantur in sermonibus amatoz. siue sint sermones inspirati siue scripti siue externis auditi ut ex illis capiant experimentum mutuoze affectionis quos caritas silentio tegere non potest. Crisostomus. Omnis enim amanti est ut amorem suum silentio tacere nequeat. Canon. v. Nuntiate dilecto quia amore langueo. Quartum signum promptitudo boni operis. huius ratio est quia caritas maxime operatiua eorum ipsa est amoris finis. & ideo impat omnem actum operatum vel ordinabilem

ad hunc finem. Greg. super illud Jobis. xiii. Si quis diligit me dicit. Nunquam est amor dei ociosus. operatur enim multa si est. si autem operari rennuit caritas non est. Nec ille. Quintum signum ponit Ambrosius in libro de similitudinibus dicit quod quoniam aliquis de defectu aliorum tristatur & de profectu spirituali aliorum letatur signum est caritatis. Et Augustinus in epistola ad yponenses dicit. Qui non dolet de malis proximi non est in eo caritas christi. Ratio huius est. quia secundum Dionysium. Caritatis ardor cum sit virtus unitiva non nititur omnia simul liquefacere & in unum conflare ut in ipsa uniat. Et Gregorius super Ezechiel. Ecce qualis est caritas qui diversitates mentium accendit concremat conflatur et quasi in unam speciem auri reformat. Et Apostolus. i. Corinthios. xiii. dicit quod caritas non congruat iniquitati sed magis congruat veritati. quam in nobis accendat deus. Quod ut fiat nobis ipsam virginem gloriosam etc.

De ventre sermo tredecimus.

Faciamus hominem ut sit. In prehabitis audivimus de stomacho. Hodie audietis de ventre. Venter secundum Iudaeos dicitur a vivendo. eo quod vita hominis a ventre derivatur ad tutum corpus. Et est venter locus ubi cibi ingeruntur. Iter est venter mulieris in quo pueri concipiuntur & est anterus in medio corporis positus ut sic ad discernendum cibos membris superioribus & inferioribus esse equaliter adaptatus diversis panibus & intestinis compositis ut ad digerendum & coquendum cibos & per toto corpore ordinatus. est cum omnibus membris utilior. Secunda definitio. pars corporis morbiores & ideo multas incurrit aliquoties passiones patitur aliquando ex nimia repletione & succurrit ei per evacuationes patitur aliquando ex nimia vacuatione et subuenit per repletionem. quod generaliter secundum Gregorium. contraria contrariis curantur. Tercia definitio secundum Hippocratem. visio ventrorum variatur. quia in hyeme calidissimi sunt et longissimi sonni. Et hoc accidit propter frigiditatem circumstantiam calorem percipit ad interiora propter quod virtus fortius operatur. & inde est quod appetit & digestio amplius roboratur & sic maioribus cibis & amplius inveniunt. In estate autem calor naturalis applaudens suo filii exteriori effunditur. & sic

ventre frigido permanente digestio impeditur. sic minoribus cibis naturaliter affectat. In his tria notantur videlicet primo quod christus corpore suo nos in eternum faciat. secundo quod iustus conscientiam seipsum purgat. tertio quod malus nisi coactus bonum non facit. Dixi primo quod per ventrem signatur christus qui suo corpore nos faciat. Nam venter christi non immerito corpus eius dixerim. cum venter sit vita & vivificans membra omnia. sic corpus christi electos. Jobis. vi. Ego sum panis vivus etc. Non sic manducaverunt patres vestri etc. O sacramentum bonitatis. o vinculum caritatis qui credat accedat incorporetur & vivificetur. Sicut ergo venter in medio sic christus omnibus est communis suo sacramento. Unde Mattheus. ultio. Ego autem vobiscum sum omnibus diebus usque ad consumationem seculi. De isto ventre Cantuarum. vii. Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis. Nam aceruus tritici superius est strictus. inferius latus. reficiens bonos. Aceruus tritici superius est strictus. sic sacramentum. quid eo strictus. cum eum quem celum & celi celorum capere non possunt. in loco tam stricto comprehendatur. Thomas de aquino. Fracto demum sacramento ne vacilles sed memento tantum esse sub fragmento etc. Est tamen latus inferius cum omnes faciat ex eo turbam famelicam in via ne deficiat. signatum per quinque panes quibus quinque milia pavit & duodecim cophine superfluerunt. Jobis. vi. Reficiens vero inter omnia genera non invenitur melior. sic sacramento isto nullum preciosius ad faciendum licet aliqua sacramenta maioris sint necessitatis. ut baptismus & penitentia. Sapientia. xvi. Panem de celo prestitisti eis omne delectamentum in se habentem. Psalmus. Panem angelorum etc. Figuratur in mana de quo quod multum collegit non plus habuit. qui parum non minus. Exo. xvi. Sed quod quod sequitur. fallatur liliis. vel sue proprietatis quod fecit amicum quos attraxit. De primo notandum quod sicut liliam habet albam radicem rugosam stipitem folia reparata & granula aurea. Radix candida & alba. virgo fuit Maria. quia ipsa habuit multum de lumine gratie. Ecclesiasticus. xlii. Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus & super ymbrem eius expandat cor. Nam si anime in hac vita candor huius pulchritudinis & ymber gratie eius ostenderetur

non videre sine delectatione in tam pulcro iocali quin miraretur. Sicut accidit beato Dionysio qui cum videret faciem virginis videlicet velatam serico dixit. nisi fidelis essem christianus non crederem quod alius esset deus in celo et in terra preter te. De ista ergo radice christus processit quando nasci voluit. Stipes illius lilius potest dici corpus suum benedictum quod satis erat hispidum & rugosum in passione. Bern. O bone Ihesu quod dura verba duriora verbera durissima & horrida mortis supplicia pro nobis passus es. Item in quodam sermone. Caput angelicis tremendum spiritibus densitate spinarum pungitur. facies pulchra per filios hominum sputis iudeorum deturpatur. oculi lucidiores sole colligantur in morte. aures que audiunt angelicos cantus audiunt peccatorum insultus. os quod docet angelos felle et acetopotatur. pedes quorum scabellum adoratur cruci clauo affiguntur. manus que formauerunt celos sunt in cruce extense. corpus laceratur. latus perforatur. & quid plura. non remansit in eo nisi lingua ut per peccatores exoraret & matrem discipulo committeret. Nec ille. Vide quod rugosum folia reparanda. quia oblitus fuit naturalis originis non dei sed hominis filium se frequenter noiauit. & quod maius vermem se dixit. Ps. Ego sum vermis et non homo. Ad Philippen. ij. Humiliauit semetipsum. in gloria est dei patris. Vide quod reparanda folia verborum. Granula aurea septem sunt dona spiritus sancti. Ilay. xi. Requiescet super eum spiritus domini. Vel secundo dicitur hic venter vallatus liliis propter amicos quos attraxit. Nam sex sunt lilius proprietates designans sex genera hominum qui hic sacramentum vallare dicuntur. videlicet. contemplatiui. boni actiui. castitate puri. virtute benigni. humilitate depressi. caritate feruidi. De primo nota quod lilius habet proceritatem stipitis. per hoc intelligi potest abdicatio temporalium & mundalium. & proprie pertinet ad contemplatiuos erectos sursum cuius Apolo ad Philippen. iij. Nostra conuersatio in celis est. id est appetitus celestium. Unde saluator volens pharisaeos contempere mundi ait Matthei. vi. Considerate lilia agri quomodo crescunt. Et est hic notandum quod stipites liliorum primo eleuatur in altum et postmodum erumpunt flores ab eis. Ita oportet metes

nostras prius eleuari ad diuina & tunc florescent per virtutum ornamenta. Vnde Ecclesiasticus. xxxij. dicit. Florete flores quasi lilius date odorem & frondete in gratiam. Secundo boni actiui. nam lilius habet virtutem in folijs per quod intelligitur non solum maturitas in gestibus sed veritas et disciplinabilitas in verbis. Propter quod de hominibus gustos suos componentibus & linguam suam refrenantibus dicit Ecclesiasticus. l. quod sunt quasi lilia que sunt in transitu aque. Jere. xvij. Erunt tanquam quod supplantatur super aquas & ad humorem mittit radices suas & non timebit cum venerit estus & erit solum eius viride. Ps. Solum eius non defluet. Tercio castitate puri. Nam lilius habet viuacitatem albedinis in qua mundicia designatur. Unde dicitur de quolibet casto Canticozum. vij. Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis nec flores diutius seruat decentiam sui coloris. quia virginitas secundum Ambrosium libro. i. de virginitate est in carne corruptibili perpetue incorruptionis meditatio. Quarto virtute benigni. Nam lilius caret pungentibus aculeis. ideo designat lenitatem mansuetudinis. Dicitur Canticozum. iij. Sicut lilius inter spinas. Quinto humilitate depressi. Hinc est quod lilius habet reciprocam expansionem in folijs. in quo designatur sinceritas intentionis. ut sicut nostra opera procedunt a domino originaliter in deum terminentur finaliter. vel per reciprocam foliorum expansionem potest intelligi ordinata intentio leuans hominem in deum & sollicitata sui confidens ratio reducens hominem ad statum proprium. iij. Regum. vij. Labium eius quasi labium calicis & solum reparandi lilius. Sexto caritate feruidi. Habet enim lilius auream rubedinem intrinsicam in gramis in quo designatur incendium caritatis. Propter quod ait sponsa Canticozum. ij. Dilectus meus mihi & ego illi qui pascitur inter lilia. bene igitur ipsum lilius designat. Vel aliter dicere possumus quod conditionis vallantium in ventrem. vnde dicit Canticozum. vi. Dilectus meus descendit in ortum suum ad aureolam aromatatum ut pascatur in ortis & lilia colligat. Venter in bono designat virginis uterum. salua regula gramaticalium cum potest vterque venter dicat. Et hinc est quod dicit. Lu. xi. Beatus venter qui te

portauit. et virgo dicat. dilectus meus misit digitum suum per foramen & ex tactu eius intumui. Misit digitum suum spiritum sanctum qui digitus dicitur per foramen auris mee & ex tactu eius intumuit venter meus. id est impregnatus est venter meus. Et de hoc exponitur fabula Ouidij methamorphoseos li. iij. Cresus cum rex dauan filiam pulcherrimam habuisset timens adulteros ipsam in domum subterraneam inclusit. Iupiter vero in pluuia auream se mutauit & per tegulas domus in gremium virginis distillauit. sic eam impregnauit. pater vero pregnantem ipsam capiens in cista inclusit & in mare proiecit. Ipsa vero cum esset in archa filium peperit. & tandem vento ad ytaliam & a piscatore reposita piscator ipsam patri presentauit. qui filius postea ciuitatem auream edificauit & fundauit. que postea Curym fuit appellata. Ista puella est virgo gloriosa que in terranea domo fidei vel in templo custodita a Ioue. id est a deo spiritu sancto fuit impregnata que per Iouem designatur. & descendente pluuia aurea. id est dei filio in gremium virginis. **P**ro. Descendit sicut pluuia in vellus. pater istius puelle. id est populus iudaycus ipsam cum filio suo repudiavit fideque ipsius refutauit. Sed rex ytalie. id est populus gentilis ipsam cum filio suo recepit & per fidem et caritatem ipsam retinuit. **P**ro. Populus quem non cognoui seruiuit michi. Et sic patet prima diffinitio. **D**ixi secundo quod venter effigiat quod iustus ventrem sepius purgat. per ventrem intellige mentem scilicet conscientiam. qui cor continet. id est intelligentiam. id est eorum. id est affectionem. felicitatem & turbationem. splen. id est gaudium & consolationem. Iste enim est pars corporis valde mollis. & nihil est mollius & ad derelinquendum fragilior mente nostra. Iere. xvij. Prauum est cor hominis & inscrutabile quis cognoscet illud. Gen. viij. Sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Et ideo iste sepe patitur ex repletionem viciozum vel diuiciarum quapropter necesse est quod per confessionem et per elemosinam diuiciis extenuemur. Quando autem patitur ex vacuitate virtutum & scientiarum & tunc necesse est quod gratia dei et fide impleatur Lu. iij. Omnis vallis implebitur. **T**ercia diffinitio in qua notatur quod malus nisi coactus bonum non facit. Nam in hyeme tribulationis

calor caritatis ad interiora mentis resperis virtutes mentis in bono fortificat & appetitum bonorum desideriorum augmetat & digestionem morum efficit & procurat. & ideo de cibis spiritualibus scilicet eucharistie scientie & penitentie magis optat. **P**ro. Imple facies eorum ignominia & querent nomen tuum domine. Sed estas per spiritus calorem caritatis facit euaporare & ad interiora solet affectionem attrahere. & sic solet interiora debilitare & appetitum bonorum spiritualium enumerare. quapropter parum de cibis bonorum spiritualium curare. **P**ro. In labore hominum non sunt & cum hominibus non flagellabuntur. Rogemus ergo etc.

Pro themate sermonis decimi quarti. **A**diamus hominem utrum. In precedentibus audiuitis in per themate de quarto gradu qui affectus dicitur. Audietis hodie de quinto videlicet de occultorum secretorum reuelatione. De quibus Vercellen. super Can. c. i. Assidua reuelationum spiritualium ruminatio prebet assiduam cognitionis & exultationis mentis incrementum. igitur assidue audient. Merito hic gradus quintus sequitur quartum. quia postquam anima rectum habuerit intentum qui primum gradus est sequitur secundus videlicet ut querat per meditationem. quem tertius sequitur videlicet post inuenta contemplationem. quam merito sequitur quartus videlicet affectuosa dilectio. quem merito sequitur quintus. videlicet secretorum occultorum reuelatio. Quia ut dicit Aug. xij. Confessionum Cum caritas siue amor sit pondus inclinans amantem in amatum & propinquare facit amato quantum potest. Et secundum Dionysium transformat amantem in amatum. Quanto autem propinquius est amans amato verius subtilius & perfectius sibi reuelat amatum. Notant autem vocat hic gradus occulta secretorum reuelatio. siue fiat per exteriores figuras. siue per sacras scripturas. siue allocutiones exteriorum expressas semper fit in occulto. Unde Hugo libro. iij. de archa Noe. Scrutamur scripturas & inuenimus nunquam locutum fuisse deum in multitudine. Sed quocumque hominibus innotescere aliquid voluit non gentibus vel populis sed vel singulis & quemadmodum paucis & a communi hominum frequentia segregatis. vel per nocturna silentia.

vt Job. & in campis vt Ezechieli. vel in solitudinib? vt He-
lie. vel in montibus vt Moyfi. vel in vallibus vt Abzabe. vel
in exilio Jobanni in Apocalipfi. Sequitur. Quid est iquit
q? in secreto loquitur deus. nisi vt malis veritas abscondatur.
& bonis reueletur. Simile Matb. vij. Margaritas nolite pro-
icere ante porcos. Sed qualiter reuelationes distinguuntur.
quia quibusdam sensibiliter. quibusdam superintellecualiter.
Sensibilibus dicuntur vel vigilando vel dormiendo. Vigilando
sicut pastoribus Lu. ij. quibusda alijs sicut Moyfi. Exo.
xxx. Qui vterq? viderunt diuinitatem in humanitate. Pastores
in cunabulis. Moyfes in rubo humanitatem in igne diuini-
tatem. & tamen non intellexerunt. In somno sicut Pharao
ni. qui scz somnu no intellexit. Gen. xl. Hui? autem causa du-
plici? reuelationis est fm Dionisiu in epla ad Tytu. Vt ho-
mo qui constat ex duabus naturis aia scz ronali q est simplex i
essentia. in corpore copositus iuxta vtriusq? nature proprietate
tem illuminetur diuinis cognitionibus. Secunda reuelatio sen-
sibilis cum intellectu. hec no fit oculis carnis sed mentis qua-
liter Johani euangeliste in Apoc. & Ezechieli. sicut dicit glo-
sa super primu plogu Apoc. & in fine alterius prologi dicitur
q? Johanes ymagines in mente vidit. & tamen in eis verita-
tem intellexit. Secunda fit sine visione sensibili sed tm itellec-
uali. sicut vidit David ppheta ea que vidit in spu. sic etia Pe-
trus Matb. xvi. Caro & sanguis non reuelauit tibi. Et Ps.
Audiam quid loquat in me. S3 hec reuelatio datur quasi veli
remotio ab oculis itellecualibus quaz petiuit David. Reuela
oculos meos & considerabo mirabilia de lege tua. De hoc ve-
lamine dicit Applus. ij. Corin. ij. Vsq? i hodiernum diem ve-
lamen in lectioe veteris testameti manet no reuelatu qd i xpo
euacuatur. nos autem reuelata facie scz gloriam dei specularis
in eandem ymaginem transformamur a claritate in claritatem
tanq? a dni spiritu. Tercia reuelatio dicitur superintellec-
ualis. Sed hic est dubium. cum fm Papiam per reuelationez fit
manifestatio eorum que fuerut abscondita. Reuelantur igit? cum
intelliguntur. que autem intelligunt? no snt superintellecualia.

igit? reuelatio dicit? superintellecualis. Ad hoc Aug? Greg?
& Dionisius. Homini a deo dantur diuersi habitus supernatu-
rales ad suum finem qui est supernaturalis. sicut fides scientia
diuinor? caritas amor eoru. Sed habitus caritatis expellit om-
nes habitus intellectus. vt fidem scientiam. i. Corin. xij. Nunc
aut? manent fides spes caritas. quia hys euacuatis post mor-
tem. sola caritas manet et perficit? in patria. Igit? act? cogni-
tionis ad eam attingere non potest in via sed in patria. Quod
vt nobis fiat ipsam virginem gloriosam ic.

De medulla sermo decimusquartus.

Audiamus hominem vrs. Audiuistis heri de ventre ho-
die audietis de medulla. fm Constantinu est quedam
substantia vinctuosa in medio ossu collocata calida hu-
mida frigiditatis & siccitatis temperatiua ossib? & neruis me-
diantibus a cerebro que est purissima pars descendens mo-
tum sensus mebus effectiua. Ex hys ptz q? ossa medulla ha-
bentia sunt fortia. deficientibus debilia. vt ptz in contrariis. Me-
dulla maxie aialium valde est medicinalis. Sicut em scissuras
labioz conglutinare. dolorem aurium mitigare. deuiare glandiu
emollire. vesicas pedu sanare. dolores mamillar? sedare et me-
dicis & phisicis humorem perditum restaurare. Secunda diffi-
nitio. Ois medulla imitat? natura lune tam in animalibus q? in
plantis. sicut est videre in conchilib? marinis & in lupis. Na
conchilia pleniora i plenilunio et lupi fortiores. Subdit Var-
ro. In plenilunio non est bonum arbores plantare seu inserere
quia fruct? fiunt vermiculosi & defacili coputrescut. Et ideo
contingit ppter superfluum humiditatem quam circa forculos
seu arbores accipit in medullam cuius superfluu non potest di-
gerere a natura qd transmissu ad fructus causa vermiculati-
onis vel putrefactionis existit. Tercia diffinitio. Aliqua sunt aialia
quorum ossa dicunt? carere medulla sicut leo. Hoc protanto
dicit? q? modicum valde habet de medulla. quia eius ossa snt
ita solida q? simul concussa ignem emittunt. Sicut porc? qui
inter cetera quadrupedia parum habet de medulla. Nec ille.
In hys tria considera. scilicet. diuinam gloria cu quata diligentia

fit inuocanda. mundi amicitia cum quanta diligentia sit exami-
nanda. malorum duriciam cum quanta difficultate sit contes-
renda. Primo diuinam gratiam que non imerito per medullam
in corpore christi intelligitur. cum medulla sit substantia vinctu-
osa. calida. humida ossium frigorem et siccitatem temperata.
Talis nempe diuina gratia. de qua canit ecclesia. Fons viuus
ignis caritas & spiritalis vinctio. Et sicut medulla descendit
a cerebro quod est nobilius membrum & eminentius. sic gratia
dei descendit a patre luminum. Jacobi. i. Omne datum opti-
mum & omne donum perfectum desursum est descendens a pa-
tre luminum. Et sicut totum corpus debilitatur deficiente me-
dulla. sic omne bonum hominis deficiente diuina gra. Aug. 9.
in epistola ad Yponenses. Gratia est excellens dei donum in
hac vita mortali sine qua nunquam aliquis salutem adeptus
est. Et sicut arbor a fructu deficit radice decisa. sic homo ab
omni bono deficiente gratia. Hec ille. Et est notandum quod du-
plex gratia necessaria est. Prima ad recte incipiendum. secun-
da ad recte proficiendum. Prima datur infallibiliter nisi quis
deo resistat. Sic dicit Origenes super Numeri. Maior cura
pro nobis geritur ad salutem quam ab aduersariis procuratur ad
mortem. quia dominus pater & filius et spiritus sanctus non
solum puocant sed etiam protrahunt. Nisi enim diuinceremur nos
aduersariis & eorum parte ageremur gratiam adiuuam infallibi-
liter haberemus. Et ratio non est alia quare homo deum non
habet adiutorem. nisi quia sicut dicit in Ps. Ecce homo qui
non posuit deum adiutorem suum spe per gratiam. Secunda da-
tur nisi quis gratiam acceptam negligat. propter negligentiam
enim & gratia accepta perditur & data non obtinetur. Dicit Auicen-
na quod in capite draconis est lapis preciosus dicitur draconas qui
a uinis draconibus extrahitur. Et propter hoc sicut legitur
in historia Iherosolimitana quibusdam herbis somniferis dor-
mire cogitur ut sic uiuenti lapis extrahitur. Sic dyabolus uo-
lens auferre ab homine uiuente lapidem preciosum diuine gra-
tie qua inuatur homo. i. Regum. vii. Samuel tulit lapidem unum
uocauitque nomen eius adiutor. pro saporem negligentie imittit

sciens quod alter quod possit uiuenti auferri lapis iste. Crisostomus. ome-
lia super Mattheum. Gratia est adiutorium infirmitatis humane. adiu-
torium autem non dormientibus datur sed festinantibus. Hec ille. Hec
igitur gratia est nobis necessaria cum simus sine ea tanquam paralyticus
quia nec uiam ad celum transire possimus nec hostes de bella
re manibus mentioris ualeamus. Igitur Job. vii. Milicia est ui-
ta hominis super terram. Vbi Gregorius. Tot temptationibus uita
nostra plena est ut ideo merito tota ipsa temptatio debeat ap-
pellari. Ergo in mundo isto nullus homo prudens habitat con-
fidenter sed cum formidine & tremore. Eccl. ij. Fili accedens ad ser-
uitutem dei sta in iusticia & timore & prepara animam tuam ad tem-
ptationem. Ratio huius. Nam sicut dicit Aristoteles in ii. Ethic.
quod tria sunt bona hominis. fortune. nature. gratie. Bona fortune
diuicie. honores. deliciae. Bona nature uiuentis. pulcritudo. no-
bilitas. sed nullum istorum dat homini plenam securitatem. im-
mo queque eorum auferunt quod salutem non conseruent. ergo nul-
la securitas de bonis fortune. Boecius de consolatione. O precla-
ra operum mortalium beatitudo. quam cum adeptus fueris securus
esse desistis. Aristoteles. Propter diuicias multi perierunt. Eccl.
v. Diuicie aggregatae in malum domini sui perierunt enim afflictioe pesti-
ma. Proverb. xli. Qui confidunt in diuiciis corruerunt. Item
honores & dignitates securitatem non tribuunt immo auferunt.
Eccl. i. Omnis potentatus uita breuis super terram. Et sequi-
tur. Hodie est rex & cras morietur. Michae. vii. Nolite confi-
dere in duce nolite confidere in principibus in filiis hominum etc. Ami-
ci etiam securitatem non tribuunt immo auferunt. Iere. xvij. Maledi-
ctus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium su-
um. Item deliciae. Isay. vii. Audi hec delicata & habitas con-
fidenter ueniet super te malum & nescies ortum eius. irruet super
te calamitas quam non poteris expectare. ueniet super te mise-
ria quam nescis & uidete quod exagerat. Sic nulla bona securita-
tem conferunt. Item nec bona nature conferunt securitatem. si-
cut est uiuentis pulcritudo nobilitas & fortitudo. transeunt enim
omnia haec uelut umbra. Sapientie. v. Quia omnis caro fenug et
omnis gloria eius uelut flos feni. Isay. xl. Exaruit fenug &

flos eius deiecit. Ibidem Eccl. xvi. Non execrauerunt pro peccatis suis antiqui gygantes qui destructi sunt confidentes sine virtuti. Sed bona gratie que si perducant ad securitatem tamen semper debet homo timere ne propter sui negligentiam & demeritis astuciam ipsam perdat. Unde Greg. in moral. Hostis noster quanto magis nos sibi rebellare conspiciat. tanto magis expugnare extendit eos enim propulsare negligit quos quieto iure possidere se sentit. Unde Proverb. xxxix. Beatus homo qui semper est pauidus. Et idcirco ut in diuisione dictum est necessarium est nobis ut gratiam dei cum diligentia muocemus. Cum enim Bernardus super Cantuarum sermonem xxxiiij. Omne genus belli & nostre temptatiouis ad quatuor reducat. super illud Psalmus. Non timebis a timore nocturno. A sagitta volante in die. a negotio perambulante in tenebris ab incurso & demonio meridiano. Dicit. primus insultus est a timore nocturno. scitis quod nox habet obscuritatem. quoniam ergo dyabolus temptat hominem dicit. quare tu facis bonum. quare cognitionem habes tu de his que sunt in alio seculo. non sunt nisi quedam somnia. non est ita bonum sicut bene comedere & bene bibere & letari cum muliere adolescentie tue. sicut dicit Ecclesiastes. Et tunc habet insultum a timore nocturno. Et isto insultu deuicti fuerunt qui dicebant Sapientia. ij. Exiguus & cum tempore est tempus vite nostre non est cognitus qui sit reuersus ab inferis. quia ex nihilo nati sumus et post hoc erimus quasi non fuimus. Venite ergo fruamur bonis que sunt & recreamur creatura tanquam in iuuetute celeris. vino precioso & vngentis nos impleamus. nec pertranscat nos flos temporis. Coronemus nos rosus anquam marcescat. nullum pratum sit quod non pertranscat luxuria nostra. Opprimamus pauperem iustum & non parcamus vidue & veterano. nec reueremur canos. multi temporis sic fortitudo nostra lex iniusticie. O quot sunt hodie. qui si non dicant istis diebus similia ore. dicunt tamen opere quod peius est. Secundus insultus est a sagitta volante in die. Scitis quod dies habet claritatem. & iste insultus est inanis gloria. quoniam enim dyabolus videt quod non potest hominem impedire quoniam bonum operetur. statim emittit sagittam volentem in die dicens. O quam bona fama tua diuulgata

est per totum mundum. dicitur quod non est melior clericus nec homo in mundo. & sic de aliis. Et tunc si homo prorupit in vanam gloriam statim tunc deuincitur a sagitta volante in die. Figuram huius habemus Apoc. xii. ubi dicitur quod draco stetit ante mulierem que erat partura filium. & cum peperisset filium eius deuorasset. Draco iste karissimus est dyabolus. mulier quilibet anima. stat ergo dyabolus ante animam. ut cum peperit filium. id est a deo bonum opus ipsi deuoret faciendum pro istud se cum temptationis puentum et de illo opere superbiat et vanam gloriam querat. Sed prudens anima certe debet facere sicut mater Moyse que cum peperisset vidit filium elegantem & abscondit eum tribus mensibus. sicut dicitur Exo. ii. Homo enim opus suum bonum debet abscondere propter tres causas & defectus. qui per menses tres signantur. Mensis enim dicitur a mensura. id est defectus. Omnia enim opera nostra sunt pauca imperfecta & defectuosa. & ideo de omnibus soli deo honor & gloria est reddenda. Psalmus. Non nobis domine non nobis sed nomini tuo da gloriam. Tercius insultus est negotio perambulante in tenebris. & iste insultus est in febris. proposita enim non vult videri quod est. & vult apparere quod non est. Et ideo dicitur negotium perambulans in tenebris. Vnde hypocrite volunt esse humiles sine despectu. pauperes sine defectu. bene vestiti sine solitudine. delicate pasci sine labore. mordaces et canes dolosi ut vulpes. superbi ut leones. exteri oues interi lupi rapaces. mellis dulcedinis. id est inanis glorie et latetis lasciuie ut vni queretes. volunt esse iudices sine auctoritate. siue testes postremo falsi accusatores et omni veritate carentes. Quartus insultus est ab incurso & demonio meridiano. Et iste insultus est per demonem transfigurantem se in angelum lucis. scilicet qui sub specie boni sanctis viris aliquod malum proponit. sicut aliqui in discretas penitentias. aliquibus deuotiones fatuas. Hec Bernardus. Sed etiam de hoc Greg. in moral. Nostri hostis malicia tanta arte se palliat ut plerumque ante decepte mentis oculos culpas virtutes surgat ut inde quasi expectet premia. unde eterna dignus est inuenire tormentum. Vide ergo quantum sit necessarium cum diligentia gratiam dei muocare. & si pugna fuerit nimis fortis inuocanda est virgo Maria. In historia Britanum scribitur de archio

q̄ in interiori parte scuti sui ymaginem sibi fecit virginis be-
nedicte depictam. quam quociens in bello fatigatus insperit
recuperavit & vires. Isto modo nos si in bello presentis vite
triumphare volumus. Ambro. Sit tibi tanq̄ in ymagine depi-
cta virtus & vita Marie. ex qua tanq̄ ex speculo refulget ic̄.
Narrat Macrobius de natura lapidū. c. iij. q̄ vna gēma q̄ vo-
catur euhicus habens in se naturaliter more pregnantis vnā
aliam gemmam. & istam gēmaz aquila suggerente natura co-
gnoscit & in mīdo ad pullos pomt & securi sunt ambo infortu-
mo. Vidus ecclesia. pulli fideles. aquila christus. Maria pre-
gnans. q̄ diu in corde nostro hęc gemma fuerit dyabolus non
nocebit. Eccl. iij. Eos qui diligūt illam deus diligit qui au-
dit illam iudicat gentes & qui intuetur illam permanebit con-
fidens. Et sic ptz primū. **D**ixi secundo q̄ in hys diffinitioni-
bus ostendit mundi amicitia cum quāta sit diligentia exami-
nāda. q̄ notat cum dicitur q̄ medulla imitat naturam lune
Luna est mundi prosperitas que quous splendeat tamen fluit et
defluit. Medulla est interior amor vel affectio. quia p̄certo vt
cōmuniter omnis humor & amor mundanorum & amicorum
imitant lunā. i. mūdi prosperitatē. & fm q̄ ip̄a fluit et defluit
in illos quos diligūt fm hoc medulla sue affectiois & amoris
crescit similiter & decrescit. Ideo attingat durate plenitudo. i.
plenitudine prosperitatis hūane. aliqua arbor. i. aliqua p̄sona
sarculo noui amoris alicui inserat nuncq̄ exinde prouenit vt
cōmuniter fructus bonos. quinimo solet esse talis fructus amo-
ris vermiculosus & de diuersis defectibus viciosis corruptibi-
lis et non durabilis. quia tales vt cōmuniter amant prospera
orunt vero aduersa. Eccl. vi. Est amicus socius mense qui
non permanet in tempore necessitatis. Vel luna mūdi prospe-
ritas que si plena fuerit tunc in nobis habundat humor super-
fluus deliciarum. & ex hys vermīs curiosus cōscientie. Isay.
xiiij. Subter te sternetur tinea et operimentum tuum erunt ver-
mes. vel fructus talium humorum superfluorum qui se ad di-
scerentionem debitam non regunt vermes eterne damnationis in
de proueniunt. Isay. lxxvi. Vermes eorum non moritur ic̄.

Sequitur de tertia diffinitione. malorum malicia cum quā-
ta sit difficultate conterenda qui sunt sicut leo. de quo dicitur
q̄ medulla careat vel modicum habeat. vnde ex ossibus ignis
excuitur. Tales sunt moderni potentes. qui tante diuicie sūt
q̄ quando modicum tanguntur per verbum. statim egreditur
ignis desolationis. iracūdie. diffamatiōis. Tren. i. Misit ignē
ex ossibus meis. Per porcos gulosos intellige et ebriosos qui
modicuz habent de medulla gratie supercecidit ignis & nō vi-
derunt solem. Hoc abde de gratia dei que est spiritualis me-
dulla. Ista est enim que remediatur labijs tollendo scissuram
& ineptā locutionem. auribus dando audiendi verbi dei prom-
ptitudinem. Glantibus molliendo duriciam & obstinationem
pedibus tollēdo. exinde vesicas id est omnem superfluam infla-
tionem mamillas deuotionis & compassionis temperando &
dilatando eorum gustum & delectationem phisicis id est pau-
peribus & consumptis reparando in eis humorem id est spem
& consolationem. Bene igitur dicitur de medulla pietatis. i.
Thimo. iij. Pietas ad omnia valet. Ad quam nos p̄ducat ic̄.

Pro themate quintidecimi sermons.
Nociamus hominem v̄s. In retroactis audiuistis de
quinto gradu qui fuit occultorum diuinorum reuela-
tio. Hodie audietis s̄ sexto qui est experimentalis pre-
gustatio. De quo Papias. Experientia est idem q̄ noticia. Vn-
de si ego lego v̄ audio ab aliquo q̄ dulcis sit dominus p̄pter
hoc non habeo noticiā experimentalem de hoc nisi gustus spi-
ritualis attingat ad dulcedinem diuinā. Vt dicam cū sponsa.
Cān. ij. Fructus eius dulcis gutturi meo. Et ista gustatio per-
fectiorū est. Circa hoc notādū fm Aug⁹. de spiritu & aīa vbi
dicit. Duo quidem sunt in homine sensus. vnus interior alius
exterior. & vterq̄ bonū suū habet in quo reficit. Sensus exte-
rior reficit in cōtemplatione hūanitatē. Sensus interior in cō-
templatiōe diuinitatis. p̄pterea em̄ deus factus est hō vt totū
hoīez beatificaret & tota diuersio hoīs esset ad ip̄m et tota dile-
ctio erit i ip̄m. cū a sensu carnis videt p̄ carnē et a sensu mētis
p̄ contemplationē hoc erat totū bonū hoīs. vt siue igredere siue

regrederetur pascua inuenient in suo factore. Cum autem homo existat in carne & aia. In carne sunt quinque sensus. scilicet visus auditus gustus odoratus & tactus. quos tamen non mouet absque aie societate. Item aia simili modo habet quinque sensus suo ino. quia spiritualis res non corporalibus sed spiritualibus sensibus remanere de sunt. Vnde diuina vox in Deutro. ait. xxxij. Videte quia ego sum solus. Ecce spiritualis visus. Et in Apoc. ij. Qui habet aures audiendi audiat. ecce spiritualis auditus. Et in Ps. Gustate & videte. ecce spiritualis gustus. Et in Apoc. ij. Corin. ij. Christi bonus odor suus. ecce spiritualis olfactus. Et in euangelio Math. v. Fide mulierem tetigisse magis quam corpore ostendit dicens. Quis me tetigit. ecce tactus spiritualis. Sic ergo cum omni cautela obseruandum est quid ad corporis sensus. & quid ad dignitatem anime pertinet. Hec ille. Sed notandum quod duplici impedimento sensus spirituales impediuntur ab experimentalis noticia. Vnum ex natura corrupta. aliud ex nostra negligentia. De primo Hieronimus super Cantica. sermo. viij. Saporem interiore perdidimus ab ipso pene exordio generis nostri. Ex quo cordis palatum sensum carnis preuolente infectis virus serpentis antiqui cepit non sapere bonum ac sapor noxius subintrare & insipientia mulieris. id est sensu alitatis saporem boni excludit. quia serpentis malicia & astutia mulieris insipientiam circumuenit. Hec ille. Igitur ex tunc visus spiritualis obtenebrescit. auditus surdescit. olfactus calefit. gustus amarescit. tactus arefcit. Vnde clamat propheta. Oculos habent & non uidebunt. In cuius figura Adam qui ante casum delectabatur audire & videre factorem suum. postea abscondit se cum audiret uocem deambulantis ad auram post meridiem. Gen. ij. De secundo Augustinus de spiritu & anima. Hoc bonum magnum quod habuit homo ex duplici sensu scilicet exteriori & interiori bene ordinato malum magnum secutum est. quoniam perdit bono quod intra erat egressa est anima ad bona aliena que foris erant & peractum fecit cum delectationibus seculi requiescens in illis non attendendo boni sui interioris absentiam. eo quod consolationes suas cerneret in bonis alienis. Nam cum exterior sensus carnalis

bono suo utitur interior sensus quasi obdormit. Non enim cognoscit bona interioris sensus qui iocunditatem bonorum exteriorum capitur. Nam qui in carne uiuit in carne sentit & dolores carnis fugit quantum potest. vulnera autem anime prorsus ignorat. unde nec medicinam querit. Cum autem mortificatus fuerit sensus anime quo uiuit in carne tunc uiuificari incipiat sensus ille quo interior sentit semetipsum scilicet scientia experimentalis & tunc sciet dolores suos & sentire incipiet vulnera sua interiora tanto grauius quanto propinquiora. magis enim nocet malum quod magis est intimum & magis prodest bonum & delectat quod intimum. Hec ille. Vnde Gregorius. Maior est refectio mentis quam uentris. Quod ut nobis fiat imitatio uirginis est. **De calore naturali sermo quintusdecimus.**

Aciamus hominem ut scilicet. Hec audiuitis de medulla ossium. Hodie audietis de calore naturali. Calor seu caliditas est quedam elementalis qualitas siue actiua & diuersorum actuum in corporibus inductiua. Ista enim est cunctorum que nascuntur generatiua. inferiorum ad superiorum reductiua. compactorum dissolutiua. durorum remollatiua. mollium uero & liquidorum induratiua. De primo patet. Nam in uere calore solis adueniens facit herbas. flores. fructus. ficus. fructus & folia germinare. De secundo. calor de terra humorem attrahens dissoluit et sursum leuat. & primo in substantia aeream tandem igneam conuertit. De tercio. metalla dura dissoluit & emollit. De quarto illa que liquida sunt indurat ut patet in ouo etc. Secunda diffinitio. Calor est natura eleuatiua humorum consumptiua & ponderis alleuatiua. ut patet in corporibus animalium. & homo leuis uiuus duobus pedibus. mortuus ad se pulchrum octo pedibus portatur. quod fit propter calorem & spiritum contentum in arteriis & uenis. Corpora etiam post prandium fiunt leuiora quam ante. & hoc propter calorem qui per cibum in corpore confortat & ad digestionem fortius roboratur. In estate sunt corpora magis leuia propter calorem extrinsecum humorum grauantem per sudores extrahentem. In hyeme grauiora propter humorem ibi remanentem. Caliditas naturalis et

rubi & purpurei in corporibus generatiua. sicut patet in rosa
et in corporibus sanguinei complexionis in quibus calor ma
ior pallorem facit. vt patet in melancolicis & in rosa que in fu
mo sulphuris posita statim pallefcit. Tercia diffinitio. calidi
tas est pigritiua & non consumptiua. vt patet in auro. con
uerso frigiditas corruptiua accidentis. vt patet in cumulo fru
menti aqua asperso vbi calor indusus aquaz resoluit in humi
dam fumositatem que grana emollit & putrescere facit & cor
rumpit. Calor solet in aere multas impressiones generare &
ibidem per vaporum attractionem nunc nubem nunc pluuiaz
nunc grandines nunc fulgura nunc tonitrua causare. In hys
tribus diffinitionibus tria notantur. scilicet. Dei caritas que
nos attrahit. boni amor qua re dilexit. mali torpor qua se al
lexit. De primo prima diffinitio. qua dicebatur qd calor seu ca
liditas est omnium nascentium generatiua. Sic caritas diuini
amoris que sola ab initio mundi flores virtutum & germina
gratiarum in electis causari. Ephe. iij. In caritate radicati &
fundati vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis que
sit longitudo latitudo sublimitas et profundum. Ad Romas
viii. Quos persequitur per caritatem hos predestinauit & iustifi
cauit feruore dilectionis. Item caritas est que indurata liques
cit. vt patet in rege Ezechia qui propter duriciam cordis pec
catorum in firmitate decumbens. venit Isayas & cor eius emol
luit vt conuerteret se ad parietem & fletet amare. Quid de la
trone dicimus qui in vltimo mortis puncto ad bonitatem re
solutus calore caritatis qui iuxta eum pendebat ad christum
dixit. Memento mei domine dum veneris in regnum tuum.
Job. xviii. Lapis solutus calore in es vertitur. De tercio
videlicet de molliorum induratione patuit in Dauid rege &
Salomone filio eius quorum vterq; mollis. per luxuriam in
durati ad penitentiam. De primo. secundi Regum. xij. legitur
qd post adulterium venit Nathan proposuit similitudinem ce
tum ovium & vniq; vicino rapto. et cum intellexisset statim pe
nitentia induratus dixit. Misere mei deus fm magnam mise
ricordiam tuam. Et qd sequitur. Cor mundu crea in me deo.

De Salomone patet qui nimiu mollis per libidinem in tm q
eorum amore allectus prolapsus est in ydolatriam. sed post
amore dei ad penitentiam induratus nudus in medio platear
rum ciuitatis quinq; legisperitis quiq; tradidit virgas vt ver
beraretur. qui dixerunt. No licet nobis manum mittere in vn
ctum domini. Et sic post penitentiaz librum prouerbioru fecit.
qui apud hebreos de penitentia Salomonis intitulat. in quo
de malicia mulieru multa dixit. c. vii. Itē Ecclesiastes. vii. In
uem mulierē amariorem morte nō sagena venatorum cor eius
laqueus em sunt manus illius qui timet deum effugiet illam.
Vn Ambro. i Apologia Dauid. Quid dicā d Dauid & d san
ctissimo Salomoe q cū peccasset egit pniā. Dicit aut nōter
de scilicet Salomoe. qz Dauid scit sanctus. d Salomoe ve
ro multi dubitauerunt. Job. xli. Cor eius idurabit qsi lapis et
stringet qsi malleatoris incus. De quarto scz de vaporu desolu
tione. patuit i Maria magdalēa q p calore diuini amoris tacta tā
q vapor terre multaz macularu sordida. Sicut Aug. dicit d
cōflictu vicioru & virtutu. Venit ad fontē caritatis q pūo at
traxit postea i amore vite cōteplauit. post in ignē eterni splēdo
ris pmutauit. Jere. xxxi. In caritate perpetua dilexi te ideo at
traxi te miserās tu. Hic notandū q quatuor modis deo diuini
mode ad se trahit fm hos modos quos ponit Aristoteles. vij
phificoz. scz iuxta istas quatuor spēs videlicet vt patz. pulsi
o. tractio. vectio. vertigo. Quidam em veniunt ad deum per mo
dum pulsionis. sicut illi qui querunt in mundo bene viuere et
delicate & requiem corporalem & non inueniunt nisi tribula
tionem. & ex hoc conuertuntur. & illi veniunt per modum pul
sionis. quia illud quod pellitur habet quasi motorem a posteri
ori. Luc. xiiii. Compelle intrare zc. Quidam veniunt per mo
dum tractionis. sicut quibus dominus ex speciali gratia imit
tit aliquem gustum deliciarum suarum. et ex hoc se conuertūt
ad deum. & tales veniunt per modū tractionis. quia illis quod
trahitur habet motorem a parte anteriori. Osee. xi. In funi
culis Adam traham eos in vinculis caritatis. Quidam veniunt
ad deum per modum vectiois. sicut paruuli baptisati qui

post perceptum baptisum moriuntur et saluantur merito passionis christi & non suo merito tales veniunt per modum venti omnis quia illud quod vehitur in se quiescit & habet motorem supportantem & sustentantem. Deutro xxxij. Assumpsit eum atque portauit in humeris suis. Quidam veniunt per modum vertiginis sicut illi qui quicquid terrentur per molestias mundi & quicquid reficiuntur & sollicitantur per blandicias et delicias christi & ex hoc se conuertunt ad deum & tales dicuntur venire per modum vertiginis. Vertigo enim componitur ex pulsione & tractatione & habet motorem a posteriori per molestias mundi & trahuntur ab anteriori & per blandicias christi. quorum figuram gessit illi filius prodigus. de quo Lu. xv. Nam postquam compulsi virentem eberam quae fuit protinus arefacta. Item de calore calorem inmutante. Nota calor naturalis est caritas & contritio. Calor enim innaturalis cupiditas & malicia. sicut ergo primus famam pulchritudinem sic secundus vilificat. Treñ. iij. Quomodo obscuratum est aurum mutat est calor optimus. Sed hic nota quod ad amoris redditionem deo obligamur. Cuius signa sunt septem per ordinem. videlicet. Imperfectio verborum. desiccatio membrorum. concavitas oculorum. siccitas oculorum. pulsus iordiatio. profunda cogitatio. motus dissolutio. De primo. nam amorosi multa concipiunt & pauca loquuntur & que loquuntur imperfecte profertur. sicut sponsa dicit Can. ij. Dilectus meus mihi et ego illi. Non enim determinat. Ideo sicut Aaron per Moysen qui erat eloquens locutus est. sicut patet Exo. iij. sic ratio debet loqui per affectum et debet supplere quod affectus minus potest perficere. Gloriam igitur exponit verbum sponse imperfecte prolatum. quasi diceret. si puritas. si speciositas si generositas si felicitas attenditur ideo congruit ipse mihi quod ego illi. hoc dilectus habet per naturam. ego per gratiam. Secundo modo dilectus meus mihi est omnium laborum dolorum fatigationum merces & premium. & ego illum habendo cum suscitabo. Tercio modo mihi totus vixit et mortuus est. & ego pro illo mori non erubesco. Secundum signum caritatis desiccatio membrorum. Amorosi enim arsiunt in membris. eorum vehementis cordis applicatione circa rem dilectam

multiplicantur spiritus ex quo tales interiorum desiccationem patiuntur. sic ex vehementi amore arefcit anima ab omni humore carnalis voluptatis. Figura Exo. xij. Dominus flate vento vehementi mare rubrum exsiccauit. Mare carnalis voluptas. rubrum propter carnem & sanguinem. amarum propter terminum quo terminatur amaritudo. ventus vehemens caritas dei que carnales voluptates desiccavit. Figura in apostolis post acceptum spiritum sanctum. Hanc dyabolus timet Lu. xi. Ambulas per loca iniqua. Tercium signum concavitas oculorum. Conuerserunt amorosi habere oculos concavos trahentes. sic oculi anime que sunt intellectus & affectus nihil extra querunt in mundo. Ps. Oculi mei semper ad dominum. Quartum signum siccitas oculorum. nam amantibus nec mors proximorum nec damna eorum prent in talibus lacrimas excitari. Sic amorosi dei. Pro. xij. Non tristabit iustum quicquid ei acciderit mali. Unde nec Tobie cecitatem nec Ioseph venditionem fleuisse legunt. sed solus amor extersit lacrimas. Sunt duo que lacrimas ab amantibus excutere conseruerunt. Cantilene amoris. et musicalia instrumenta quando remoti sunt a dilecto tunc enim cogunt se dulci recordari. Quintum pulsus inordinatio. tardus enim pulsus desperat de dilecto habendo. velocis sperat se amari vel amare. pulsus anime sunt affectus qui multa celeritate tripudiare videntur. videntes multos propter amorem sponsi christi misericordiam consecutus. Ps. Cor meum & caro mea. sed letescit quoniam videt multos reprobos propter peccata cecidisse. Sextum signum amoris. profunda cogitatio. Nam amans anime ymaginem somnians gerere videtur quod nec vidit nec audit nisi de re quam amat si verus est amans. sicut Jacob patriarcha qui audies vivere Ioseph dilectum filium suum in egypto. quasi de graui somno euigilans ait. Sufficit tibi vada. Gen. xlv. Ve anime que obscurum habet intellectum ad capiendum que dei sunt facilis ad capiendum que mundi. Septimum signum motus dissolutio. Videns enim rem amatam quasi in sanis mire videtur. Sic anima cum dei dulcedinem percipit sicut Petrus sciens. secundum Crisostomum quod christus pati deberet Iherosolimis dixit tanquam ebrius. Domine bonum est nos hic esse. Math. xxv. Ecce quantum

inebriatus vna gutta quantam fecit dissolutionem. nec sui re-
cordabatur pre dulcedine sed dixit. Si vis faciamus hic tria
thabernacula etc. Et sic patet scda diffinitio. Sequit tertia q
calor quedam metalla purificat & non consumit. signat calo-
rem temptationis libidinis ex quo quidam purgantur sed non
consumunt. signat viros perfectos. Sapie. iij. Tanq aurum
in fornace probauit eos. Mali vero & aquosi libidine statim
resoluuntur in corpore & in anima per consensum. Exo. xviii.
Stulto labore & numeris ultra vires tuas est negocium. Item
calor in aere designat calorem qui generare solet nubes igno-
rantie. pluuiam luxurie. grandines proteruitatis. fulme crude-
litatis. tonitruu discordie. Ps. Ignis grando nix glacies etc.

¶ Pro themate sextidecimi sermons.

Faciamus hominem vta. In antepositis audiuistis de
sexto gradu videlicet de gustu diuinitatis. De duobus
defectibus quibus sensus anime per sensus corporis sa-
pantur. Hodie audietis quomodo refozmentur & reparentur
& sunt duo. videlicet Ihesus & sacramentum. Ihesus a quo
sensus anime aperiantur. Bern. de amore dei capitulo. xix.
Dominus post resurrectionem loquens discipulis suis ait. Lu.
ultimo. Tunc aperit illis sensum vt intelligerent scripturas.
Cum enim scripturarum interiore sensum & virtutum mira-
culorum & sacramentorum dei ceperimus non solum intellige-
re sed etiam quadam. vt ita dicam experientie manu palpate
& tractate. quod non fit nisi quodam conscientie sensu & expe-
rientie disciplina. **I**ntelligentes & sentientes bonitatem dei
& virtutem quam potenti bonitate cum efficaci virtute in fi-
liis gratie operatur. tunc demum sapientia quod suum est ex-
sequitur. tunc quos dignos iudicat vnctione sua docet de om-
nibus. vt anima illuminata dicat. Signatum est super nos lu-
men vultus tui domine dedisti leticiam in corde meo. Contra se-
cundum impedimentum necesse est vt sensus exteriores sapi-
ant. Greg. xxxviii. moralium. Si exterior sensus claudit in-
terior sensus aperitur. Cuius rationem reddit Hugo de archa
Noe li. iij. Mentis quas anime carnales exagitant non comprehendunt

sapidam sapientiam. sed qui minoratur actu ille inuenit eam
quia dum animus ab exterioribus abstrahitur ad seipm colli-
gitur & robustior ad contemplandum eterna subleuatur. Hec
ille. Hic igit gustat primo Ihesum. sicut dicit Bern. de amo-
re dei. c. xix. Mens est quedam vis anime qua inheremus deo &
frui mur. Fruitio autem hec in sapore quodam est diuino qua-
re et sapientia a sapore dicitur. Sapor autem iste in gustu quo-
dam est. gustum autem istum nemo potest exponere nisi etiam
qui meretur gustare. sicut potest dicere. Gustate et videte qui
suauis est dominus. Hec Bern. Et Greg. xxxvi. moral. Suauitatem
eius non cognoscitis si nunc minime gustatis. Hec ille
Sed quomodo gustabimus si est vt dicitur incomprehensibilis.
Respondit ipse Iohis. x. Ego sum ostium etc. Quod tripliciter
exponitur. Ego sum ostium sensui corporali per signa sensibi-
lia corporis & sanguinis spem sensibili monstratum. Ego sum ostium
per fidem & animam in sacramento absconditam sensibilibus anime
reueratam. Ego sum ostium per diuinitatem quia ignis est in
sacramento velatum. Ex hys dicitur q sacramentum corpo-
ris est quod sensus anime habet refozmare vt sit ordo. Nam Ihesus
est candor lucis eterne. Igitur attingens visum interiore scilicet
anime. degustata sacramenti dulcedine. De qua Aug. super
Iohem. Manducans inuisibiliter sagmatur. inuisibiliter rena-
scitur & illuminatur. Exinde q quedam signa sensibilia & ex-
teriora digne susceptionis sacramenti. Que ponit beatus Tho.
super. iij. sententiarum. di. ix. Et Bern. in sermone. iij. de septu-
agesima. Primus cum quis deuote verbum dei audit. Cum se
pronum ad bene operandum inuenit. Cum a peccatis futuris
bonum propositum habeat abstinendi. Et cum de presentis do-
leat. Et sic per illa signa sensibilia corporis & sanguinis in Ihesu
tanq per ostium vadit. vt sic sensus anime per sensus corpo-
ris reparentur. Quod vt nobis fiat ipsam virginem etc.

¶ De curibus pedibus et plantis sermo sextuldecimus.

Faciamus hominem vta. In Transactis sermone dicitur
est de calore naturali totius corporis membrorumq; potius
orum. Nunc vero finaliter dicendum est de membris minis

principalibus videlicet cruribus pedibus & plantis & huiusmodi. quod ego in suis definitionibus transcurram. & presertim cum suis moralisationibus. quoniam non sunt significationibus precipuis. id est in vnum & finalem transsumam sermonez. Primo incipiendo quod sit crus vel crura. Crura secundum Iudorum lib. xi. ethimologiarum. Et Petrum pictaviensem in suo repertorio. dicunt a currendo quia in his currimus & gressum facimus. Tybie etiam dicunt quasi tube. eo quod in longitudine & cavitate instrumento musico quod tybia dicitur simulantur. Sunt igitur crura fortia & ossibus fortissimis composita & sicut columne fortissime ad sustinendum momentum totius corporis. ordinata inter femora & pedes sunt media flexibilia. etiam sunt mollia & medullis interius rigata. A parte vero posteriori plurimum in homine sunt carnosae. Et supra id est illa parte carnosae munita. quamvis in egypto munitus sit homo qui furas in cruribus non habebat. Per crura ecclesie possunt intelligi predicatorum. secundum Petrum pictaviensem ubi supra et doctores. qui more tybiarum doctrine modulorum cytharizant. Tales enim sunt columnae fidei & corporis & ecclesie fundamenta. fortibus etiam ossibus constantie debent esse compositi. & medullis devotionis & gratie irrigati. et ideo per istos currimus in quantum per ipsos sumus ad cursum bonorum operum eruditi. Sic & christus fecit. docuit & implevit. ut nos faceret post eum currere. Act. i. capitulo. Cepit Ihesus facere & docere. Pedes vero secundum Iudorum ex greca ethimologia nomen sortiti sunt. Hos enim greci pedes dicunt. quia ulterius motibus solo fixi incedunt. Et sunt secundum Petrum pictaviensem. extrema corporis que totius corporis portant onus. Et constant pedes ex quadragintaquinque ossibus. que in nervis & ligamentibus colliguntur ut corpus per ipsos fortius sustentetur. & ut portando corpus facilius moveantur. Per pedes intelliguntur affectus. quia scilicet animam movent ad adversa desideria per affectus. Unde Augustinus in quodam sermone. Pes meus affectus eo fortior quocumque feror. Igitur isti pedes affectuum debent esse per constantiaz osses. per pietatem & clementiam carni.

Nota igitur quod omne animal quando sedet vel dormit solet flectere quatuor pedes. preter elephantem. qui propter pondus corporis non potest flectere quatuor simul. sed duos posteriores replicat sicut homo. Sic vero omnis qui vult per contemplationem dormire quiescere & sedere debet pedes affectionum suarum flectere restringere & plicare. Quod tamen non faciunt multi qui sunt in religione. qui. sicut more elephantis nolunt pedes & affectus suos ex toto flectere. sed partim ad mundum extendere. et partim per temporalia a mundo retrahere. & partim ad temporalia stare. & partim ad contemplationem sedere. Aduerte etiam quod pes dexter maioris est deuotionis quam sinister. Et inde est quod aliqua animalia nobilia primo movent pedem dextrum. sicut est leo camelus dromedarius. Inde est quod mulier habens in utero masculum subito vocata pedem dextrum preponit. Contrarium est de illa que partu femellam. Motus igitur pedis dextri signat bonum opus. motus vero pedis sinistri signat malum opus. Igitur quoniam quis mouet pedem dextrum. id est exercet bona opera. profecto signum est quod talis est pregnans masculo. id est bono proposito. Et e contra in pede sinistro signum est quod in corde suo femina mali & vani propositi fetum portat. Ossa secundum Iudorum sunt corporis solidamenta. Et dicuntur ab isto propter quod cremarentur ab antiquis. Sicut ut alii putant ab ore eo quod ibi pateant. nam ubique visceribus quoque obteclantur. Sunt autem tria genera hominum ut dicit Pictaviensis in repertorio. debilia ossa habentia. id est debilem conscientiam. scilicet cet pisces & aues. Sunt molles carnales et luxuriosi. Femine que naturaliter sunt amare sunt auari cupidi & ambiciosi. Aues vero que alte volat. sunt superbi elati & presumptuosi. Vnde Petrus. Quasi leo sic struit omnia ossa mea. Et animalia quanto plus in ossibus habent de medullis tanto magis sunt ad libidinem prona. Ideo elephas qui medulla caret castissimum est animal. Sic procul dubio qui habent magnam copiam medulle diuiciarum libenter exercent actus libidinis. Et ideo elephantes. id est viri iusti et abstinentes qui non habent diuicias. abstinent a corruptela luxurie. Vnde Ecclesiasticus. Qui abstinentes fuerit addiciet ad vitam. Caro autem dicitur a carne. id est putredine. eo quod omnis caro putrefactionem sit

subdita. Sunt autem tres species carnum in corpore. scilicet
caro glandulosa que est in mamillis. numerosa que est in mus-
culis. caro viscosa et cartilaginosa que est in iuncturis. No-
ta de se caro est pars corporis valde mollis. & ideo impacientis
est operis & laboris. Vñ illa animalia que habent pedes car-
nosos non possunt diu laborare vel peditare. Sicut patet de
homine & camelo quorum pedes carnosus sunt. & ideo indigent
corio vel calcamento. Sic illi qui nimis sunt carnosus. i. carna-
les & deliciose non possunt labores & tribulationes sustinere.
Matth. xxvi. Caro autem infirma. Et sicut caro prebet homini
bus nutrimentum. Sic vero sanguis & caro christi in sacra-
mento est anime optimum nutrimentum. Johis. vi. Caro mea
vere est cibus etc. Et ideo homines spirituales qui ita spiritu &
moribus facti sunt secundum dei ymaginem. i. virtuosi solent tales ci-
bos corporis & sanguinis christi comedere & inde spiritualis-
ter se nutrire. Vnde ibidem dicitur. Qui manducat hunc panem
viviet in eternum. Hec enim vita est finis bonis. vt inquit Ma-
gister in. ii. di. i. Quia ideo fecit deus rationalem creaturam ad
ymaginem et similitudinem suam vt summum bonum intellige-
ret. intelligendo amaret. amando possideret. vt dicitur ibidem.
et possidendo eternaliter frueretur. Quod nobis prestare dignetur
solus ipse sumus creator qui vivit et regit in secula seculorum amen.

Finis sunt sermones per adventum de formatione moralis ho-
minis. singula hominis corporalis in eisdem descripta membra.
e quibus spiritualis siue moralis merito confici possit ipse ho-
mo. Et sicut in carne christus. ita et homo in spiritu efficit in-
carnari. Quare iuste hic appellatur tractatus incarnationis mo-
ralis ad dei ymaginem. Qui quidem per Fredericum Creusner
Nurimberge est stilo diligenti impressus. Anno domini. Mil-
lesimo quadringentesimo septuagesimo nono.

Laus

deo

clementissimo.

**Summaria declaratio Bulle Indulgentiarum
sacratissimarum pro tuitione fidei contra spurcis-
simos et Rabidos Turchos concessarum.**

Coll. Vpp. 748. 114. C.

XV. F. 1059. 3